

YENİ ÇAĞ

- **L. Svoboda:** Çağsal dünyada Sovyetler'in rolü
- **L. Borisof:** Bugünkü Sovyetler Birliği
- **R. Iskaro:** Devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları ve devrim savaşı
- **x x:** Sendikaların eylem birliği güçleniyor
- **J. Düklo:** FKP'nin elli yılı
- **x x:** Demokrasi ve bağımsızlık savaşında önemli bir aşama
- **x x:** Nâsır ebediyen yaşıyacak

Özel sayfalar

- **TKP Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaşın Macar Sosyalist İşçi Partisi X. Kongresindeki konuşması**
- **A. Saydan:** Engels ve Türkiyenin tam bağımsızlığına kavuşması sorunu
- **Mim Saracoğlu:** «Güneşli Dünya»

11 (77)
Kasım
1970

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

Bu sayıdaki imzalardan bazılarının kimlikleri:

Lüdvik Svoboda

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti Başkanı ve ÇKP MK Prezidyumu üyesi

Jak Düklo

Fransız Komünist Partisi Politbüro üyesi

Rübens Iskaro

Arjantin Komünist Partisi Yürütme Komitesi ve MK Sekreterliği üyesi

TÜSTAN

Çağsal dünyada Sovyetler Birliği'nin rolü

LUDVIK SVOBODA

-I-

Dünyadaki bütün ilericilerin 53. yıldönümünü kutladıkları Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi, toplum tarihinde dönüm noktası teşkil eden en büyük olaydır. Yaşadığımız yüzyıl, onun etkisi altında kapitalizmden sosyalizme doğru geçiş yüzyılı oldu.

Oktobr Devrimi, uluslararası emperyalizmin halkları sürüklediği Birinci Dünya Harbi'nin dünyayı sarstığı bir dönemde gerçekleştirildi. Emperyalizm bütün kıtalarda egemen durumdaydı. İşçi sınıfının, emekçi yığınlarının ve ezgi altındaki halkların karşısında duran sömürücü sınıflar, sayıca milyonları aşan ordulara, polis mekanizmasına, tüm ezgi, sömürü ve kovuşturmalar sistemine dayanarak ve aynı zamanda yığınları etkilemede kullandıkları muazzam bir propaganda makinesi sayesinde egemenliklerini ayakta tutabiliyorlardı.

Bolşevikler, V. I. Lenin'in önderliği altında, bu uluslararası ezgi ve zorbalık sisteminde gedik açmak suretiyle tarihsel bir kahramanlık gösterdiler.

Oktobr Devrimi tarihte eşi görülmemiş yepyeni tipten bir devrimdi. İnsanın insan tarafından her türlü sömürülmesini ortadan kaldırmayı amaçlayan ilk işçi ve köylü devletini bu devrim yarattı. Bu yeni devlette egemenliğin Komünist Partisi tarafından yönetilen ve köylüler tarafından aktif surette desteklenen işçi sınıfının eline geçmesi, işçi sınıfının da bu egemenliği halk çoğunluğunun yararına gerçekleştirmesi olayı, dünyada nitel bir yeni durum meydana getirdi.

Tarihte ilk defa olarak uluslararası işçi hareketi daha ileri gelişmesi için sosyalist devletin varlığında sağlam bir temel ve dayanağa kavuştu. Başka memleketlerde de proletaryanın üstüngelmesi ve sosyalist düzenin

kurulması yönünde reel olanaklar meydana geldi. Rusya'da toplumsal örgütlenme bakımından yeni ve daha yüksek bir aşamaya ulaşan işçi sınıfı, kapitalist dünyasındaki işçi hareketine de devrim yolunda örnek oldu. Rusya işçi sınıfı, yalnız devlet egemenliğini ele geçirmenin mümkün olduğunu değil, bu zafere götüren yolu da gösterdi. «Biz de Ruslar gibi hareket edelim» şiarı, bütün Avrupa'yı, birçok Asya ülkesini ve diğer ülkeleri kapladı. Bu suretle de, Oktobr Devrimi, bütün uluslararası kurtuluş hareketine muazzam bir atılım gücü kazandırdı.

Oktobr Devrimi'nin en önemli ve eylemce sürekli sonuçlarından biri uluslararası komünist hareketinin şekillenmesidir. Komünist Enternasyonal'in ilk kongrelerinden beri, komünist partileri, kendi ülkelerinde sömürüye son verme, halka demokratik haklar sağlama ve barışı garantileme savaşında esinleyici ve örgütleyici güç olarak, işçi sınıfına ve emekçi yığınlarına öncülük etmektedirler. II. Enternasyonal'in harabeleri üzerinde. Bolşevikleri örnek tutan ve ilerlemeye öncü olan uluslararası komünist hareketi doğmuştur.

Oktobr Devrimi'nden ve V. İ. Lenin'in dâhiyane fikirlerinden esinlenen birçok Avrupa ve diğer kıtalar ülkeleri işçileri devrimci eylemlerini cesaretle geliştirdiler.

Oktobr idealiyle pratik örneğinin, Çekoslovakya halklarının en yeni tarihinde de çok büyük bir rolü vardır. İşçilerin ilk devletinin doğuşundan hemen sonra, o zamanlar Avusturya-Macaristan krallığının boyunduruğu altında bulunan Çek bölgelerinde ve Slovakya'da halk hareketinde güçlü bir yükseliş görüldü. Devrimin ilk belgeleri — Barış Buyruktusu ve Rusya Halklarının Hakları Deklârasyonu — bizim memleketimiz emekçilerinin hareketi üzerinde de, barış ve sosyal kurtuluş yönünde büyük ölçüde esinleyici bir etki yaptı. Bu suretle, Çek ve Slovakların bağımsız devletinin kuruluşu, başlangıçta Sovyetler ülkesi örneğine ilişkin bir olaydı.

Genç Çekoslovak Cumhuriyetinde devrimci işçilerin ilk yıllarda bu cumhuriyete sosyalist bir nitelik kazandırmak için yürüttükleri savaş, birçok elverişsiz durum ve koşullar yüzünden geçici bir yenilgiye uğradı. Emekçilerin gözleri sönmez bir ümitle ilk sosyalist devlete dönüktü. Onlar, Çekoslovakya'da adaletli bir sosyal düzen kurma savaşı yürütürken bu ilk sosyalist devletin kişiliğine destek ve esin kaynağı arıyorlardı. Sosyal-Demokrat Parti'nin Marksist sol kanadının deklârasyonunda şöyle deniliyordu: «Rusya'da üstüngelen komünist devriminin yüce örneği bütün dünya proletaryasında kendiliğinden-gelme bir ilgi uyandırmaktadır. Sovyet Rusya Cumhuriyeti, proletaryanın bugünkü dayanılmaz keşmekeşten bir an önce kurtuluşu yolunda biricik umut ve garanti olarak belirmektedir.»

Yeni Rusya'nın temsil ettiği ve hayata geçirdiği Lenin'in fikirleri memleketimizdeki işçi hareketinde elverişli ve semereli bir ortam buluyordu.

Devrimci işçiler, biçimlenmekte olan Çekoslovakya Komünist Partisi'nin saflarına giriyorlardı. Bu partinin kurucularından biri olan Dr. B. Şmeral, Sovyet Rusya'ya yaptığı ve yeni tarihsel gerçeği gözleriyle gördüğü ilk seyahatinden döndükten sonra, binlerce Çekoslovak emekçisinin inanç ve ümitlerini şu sözlerle belirtti: «Ben bambaşka bir dünyadan yepyeni bir insan olarak geliyorum. Rusya'da havsalaya sığmaz, dürüst, akıllı, gerekli ve yenilmez nitelikte muazzam işler başarıyor. Her şeyi kapsayan yepyeni bir düzen doğuyor.»

Leninizmin ve Ekim ideallerinin etkisi altında doğan ve büyüyen Çekoslovakya Komünist Partisi, geçen yarım yüzyıl boyunca, ülkemizde emekçilerin kapitalizmi yıhma ve sosyalist düzeni kurma uğrındaki savaşlarına başarıyla önderlik etmiştir.

Ekim Devrimi, yalnız işçi hareketine güçlü bir atılım kazandırmakla kalmamış, bu devrim nice sömürge memleketler halklarının hürriyet ve bağımsızlık uğrındaki savaşlarını da alevlendirmiştir. Halkları esaret zincirine vurma sisteminde ilk gediği bu devrim açmıştır. Rusya'da üstün-gelen proletarya, Çarlık tarafından ezilegelen halkları da kurtarmıştır. Sovyet hükümeti, sömürgecilik ezgisine tâbi tutulagelmış memleketlerle derhal eşit haklılık ve dostluk ilişkileri kurma yolunu tutmuştur.

Ekim Devrimi'yle, sömürge ve bağımlı memleketlerde yürütülen ulusal kurtuluş hareketinin önünde yepyeni olanak ve ufuklar açıldı. Bunun nedeni de, sadece, Ekim'un ulusal kurtuluş hareketi için güçlü bir teşvik rolü oynamasından ibaret değildi; tarihte ilk defa olarak, bütün varlığıyla esaret altındaki halklardan yana tutum alan ve onların emperyalizme karşı savaşlarına etkili yardımlarda bulunan bir devlet ortaya çıkmıştı. Bunun sonucu olarak, bütün Asya'da insanlık tarihinin eşini görmediği bir ulusal kurtuluş hareketi dalgası kabarıyordu. Emperyalizmin cephe-gerisindeki sömürge ve bağımlı memleketler, dünya sosyalist devriminin müttefiki durumuna geçiyorlardı. Lenin'in Doğu halklarının oynayacağı büyük rol hakkındaki öngörüsünü hayat doğruluyordu.

Uluslararası ilişkiler alanında da tamamiyle yeni bir durum yaratıldı. Emperyalist devletler, daha önce politik baskı ve saldırganlıklarla, gizli anlaşmalarla, entrikalarla bütün dünyayı esaret altında tutarlarken, birdenbire ve tarihte ilk olarak uluslararası alana, işçi sınıfının ve tüm dünya halklarının çıkarlarını temsil eden, bunları emperyalizm ve militarizme karşı savunan bir memleket çıkıyordu.

Sovyetler Birliği'nin izlediği politika, daha başlangıçtan itibaren, emekçi yığınların ve ezilen halkların derin sempatisini kazandı. Birçok kapitalist memleketin işçi sınıfı ve diğer emekçi katları, uluslararası emperyalizmin entrikalarına karşı Sovyet hükümetinin verdiği ölüm-kalım savaşını desteklemek üzere çeşitli eylemler örgütlemeye giriştiler.

Sovyetler Birliği, barışçı politikası sayesinde yavaş yavaş toplumun diğer katlarının da sempatisini kazandı. Bu yolda, bazı burjuva hükümetlerinin, kankre olarak küçük memleketler hükümetlerinin, Sovyetler Birliği ile iyi ve dostane ilişkiler kurma ve sürdürmelerinde menfaatleri olduğu gerçeği ortaya çıktı. Gerçi bunlar, burjuva hükümetleri olarak, bir yandan sosyalizme karşı bulunuyorlardı; fakat bir yandan da, emperyalist devletlerin yayılcı iddia ve eylemlerine karşı asıl Sovyetler Birliği'nin kendileri için güvenilir bir savunucu olduğu gerçeğini de gözönünde tutmak zorundaydılar.

Böylelikle, genç Sovyet devletinin izlediği Leninci barış politikası, bütün dünyada itibarının durmadan artmasına katkıda bulunuyordu. Bu sayede-dir ki, uluslararası emperyalizmin Sovyetler Birliğini tecrit etme çabaları boşa çıktı. Genç Sovyet devletinin uluslararası politika alanında ve uluslararası ilişkilerin karakteri üzerinde artan etkisi gittikçe daha etkin biçimde kendini gösteriyordu.

Belleğimde o döneme dair bazı unutulmaz izlenimler var. Örneğin, 1922'de kapitalist devletlerin Sovyetler Birliği'ni sanık sandalyesine oturtmak için dâvet ettikleri Çenova Konferansı'nın yankılarını hatırlıyorum. Kapitalist devletlerin niyeti böyleydi ama, Sovyetler Birliği orada sanık sandalyesini emperyalizm ve militarizme karşı bir itham kürsüsüne çevirmeyi başardı. Sovyet temsilcisinin hararetle ileri sürdüğu silâhsızlanma çağırısı bütün dünyada sinyal borusu yankıları uyandırdı. Sovyetler Birliği'nin bu teklifi dünya emekçilerinin dalga dalga kabaran sempatiyle karşılandı, egemen sınıflar arasında ise şaşkınlık yarattı. Ve genç Sovyet devletinin bu tutumu, onun, halkların çıkarlarının sürekli bir savunucusu, uluslararası alanda barış ve demokrasinin bayraktarı olduğunu gösterdi.

Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlık ve saldırganlık niyetleri, uluslararası emperyalizmin plân ve eylemlerinin ortak niteliğini teşkil ediyordu. O zamanki Amerika Başkanı Huver, Sovyetler Birliği'ni yoketmeyi hayati bir ödev saydığını açıkça söyleyebiliyordu. Lokarno Konferansı, «Pan-Avrupa», Alman militarizmini ve faşizmini silâhlandırma ve destekleme gibi tedbirlerin hepsi anti-sovyet plânlar zincirinin halkalarıydı.

Sovyetler Birliği, düşmanların bu plânlarına, prensipçi politikasıyla, azimli barış taraftarlığıyla, anlaşmazlıkları barışçı yollarla çözmeye çabalarındaki içtenliğiyle karşı koydu. Genç Sovyet devleti, uluslararası ilişkilerde gerginliğin azaltılması, hummalı silâhlanma yarışından vazgeçilmesi, Avrupa'da ve bütün dünyada barış ve güvenliğin sağlanması için yoğun çabalar harcadı. 1932 Şubatında Sovyetler Birliği'nin Cenevre Silâhsızlanma Konferansı'na sunduğu tam ve genel silâhsızlanma tekliflerini ne büyük bir heyecanla karşıladığımızı bugün gibi hatırlıyorum.

Sovyetler Birliği, yalnız kendisine karşı değil, bütün dünya halklarının hayati menfaatlerine karşı da yöneltilmiş olan düşmanca çıkışların ve çevrilen dolapların bütün karmaşıklığına rağmen, emin adımlarla ilerliyor ve bunlara karşı maharetle mücadele ediyordu. Daha o dönemde de, insanlığın geleceğinin güvence altına alınması yolunda büyük çabalar harcadı ve büyük hizmetlerde bulundu.

— II —

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, halkların barbar faşizme karşı yürüttükleri savaşa önderlik etmekle pek büyük ve değerli bir rol oynadı. Uluslararası çeşitli toplumsal forumlarda Sovyet delegeleri, halkları, güc birliğiyle faşizme karşı direnişe çağırıyorlardı. Sovyetler Birliği'nin uyguladığı kolektif güvenlik politikası, iki harp arası dönemde uluslararası ilişkiler tarihinin en parlak sayfasıdır.

Bu cümleden olarak, örneğın, Almanya'da Hitler'in iktidara gelmesinden hemen sonra, 1933 Şubatı başlarında, Uluslararası Silâhsızlanma Konferansı'nda, saldırının belirlenmesi konusunun görüşülmesi için Sovyetler Birliği'nin yaptığı teklifin ne büyük yankılar uyandırdığını hatırlıyorum. Bu belirleme işi, saldırganlara karşı savaşta önemli bir politik silâh teşkil ediyordu.

Daha 1933 yılı Aralık ayında, SBKP (b) Merkez Komitesi, saldırganı karış toplu bir direniş sistemi kurma mücadelesine hız verilmesini kararlaştırdı. Bu, Sovyet hükümetinin nispeten uzun bir devre boyunca aldığı ve işlediğı tedbirlerin mantıki bir gelişmesiydi. O zamanlar Milletler Cemiyeti ve diğeri uluslararası örgütler sık sık anti-sovyet plân ve çıkışlara âlet oldukları halde, Sovyetler Birliği erdemli bir davranışla bu örgütlere yine de katılmaya hazır olduğunu belirtiyor ve bu yolda her olanağı kullanıyordu. Maksat, faşizm tehlikesine karşı barışsever ülkelerin ortak cephesini yaratma yönündeki çabaları bu örgütler çerçevesi içinde yoğunlaştırmaktı. Ve netekim, Sovyetler Birliği'nin girişimiyle, saldırganlığa karşı elbirliğiyle savunmayı öngören ve birçok Avrupa devleti tarafından imzalanan bölgesel anlaşmalar yapıldı.

1935 yılı Mayısında Sovyetler Birliği'yle Çekoslovakya Cumhuriyeti arasında imzalanan ittifak-anlaşmasının, bizim için büyük bir önemi vardı. Faşist Almanya'nın yayılma emelleri, memleketimizi hedef tutan saldırganlık plânları ve bizzat Çekoslovakya içindeki Hitlerci «beşinci kol»un tehlikeli faaliyeti gözönüne alınırsa, Sovyetler Birliği'yle yapılan anlaşmanın memleketimizin uluslararası durumunu ciddi surette takviye ettiğı gerçeğı kendiliğinden anlaşılır. Bu anlaşmayı bütün gerçek yurtseverler sevinçle karşıladılar. Saldırgan Nazi Almanyasının sınırdaş komşusu ve kısmen onun tarafından kuşatılmış olması dolayısıyla

Çekoslovakya'nın stratejik durumu bir hayli karmaşıktı. Biz, Hitlercilerin plânlarını suya düşürme çabalarında ancak Sovyet yardımının çözümleyici bir rol oynayabileceği kanısında bulunuyorduk.

Komintern'in 1935 yılı yazında yapılan VII. Kongresi, bütün komünistleri, faşizme ve harbe karşı bir halk cephesi yaratma yolunda mücadeleye çağırdı. Barış için mücadele şiarı komünist hareketinin ana şiarlarından biri oldu. Halk cephesi fikri bütün ülkelerde geniş yankılar uyandırdı; Fransa ile İspanya'nın ortaya koydukları örnekler, bu fikrin ihtiva ettiği büyük gücü ve reel olanakları elle tutulurcasına gözler önüne serdi.

Faşizm tehlikesine karşı Sovyetler Birliği'nin büyük fedakârlıklarla yürüttüğü mücadele, onun uluslararası moral-politik itibarının, dünyada gelişmekte olan süreçler üzerindeki etkisinin artmasına önemli bir katkıda bulundu. Sovyet ekonomi, kültür, bilim ve tekniğinin entansif gelişmesi, sosyalist demokrasinin genişletilmesi, yalnız inanmış devrimciler üzerinde değil, her memlekette halkın en geniş katları üzerinde de derin etkiler yaptı. Artık, Sovyetler Birliği'nin yeryüzünde yalnız en büyük devlet olmakla kalmayıp, yeni bir dünyanın, geleceğin dünyasının temeli olduğunu anlayanlar günden güne hızla çoğalıyordu.

Sovyetler Birliği silâhlı kuvvetleri de güven, takdir ve saygı hisleri telkin ediyordu. Örneğin, 1935—36 yıllarında Sovyet ordusunun manevralarına davet edilen Çekoslovak subaylarının, o zamanlar Avrupa kıtasının en iyi silâhlı kuvvetlerinden olan bu ordunun donatımı, moral ve savaş gücü hakkındaki saygı dolu sözleri anılarım arasındadır.

Çekoslovakya'ya karşı tehditlerin arttığı, Münih diktasının hazırlandığı ve gerçekleştirildiği devrede, Sovyetler Birliği'nin kesin tutum ve davranışının bizim için özellikle büyük önemi vardı. Çekoslovakya faciasının bütün aşamalarında, yurdumuzun hürriyet, bağımsızlık ve güvenliğini yalnız Sovyetler Birliği kesinlikle savunuyordu. O zamanki İngiltere ve Fransa hükümetleri, Birleşik Amerika'nın da desteğine dayanarak Hitler'le pazarlık yapar ve nihayet Çekoslovakya'yı ona satarlarken, Sovyet hükümeti işin ta başından itibaren Çekoslovakya Cumhuriyeti'ne çok yanlı yardımlarda bulunmaya hazır olduğunu bildirmiş bulunuyordu. Sovyetler Birliği o zaman Çekoslovakya'ya mevcut ittifak antlaşmasının sınırlarını da aşan her türlü gerekli yardımı yapmaya hazırdı. Bu da, elbette, Çekoslovakya'nın saldırgana karşı direnmeye geçmesini ve bu yolda Sovyetler Birliği'nden yardım dileğinde bulunmasını gerektiriyordu. O zaman Sovyet temsilcileri Çekoslovakya yöneticilerine gerekli teminatı vermiş, Sovyetler Birliği'nin Çekoslovakya'ya derhal ve etkin biçimde yardımda bulunmak üzere, Batı sınırlarına doğru tam seferi durumda 30 zırhlı ve suvari tümenini, güçlü tank ve uçak birliklerini harekete geçirdiğini bildirmişlerdi.

O devrede kuvvetler oranı şüphesiz ki memleketimiz için elverişliydi. Çekoslovakya ordusunun 45 tümeni vardı. Bu kuvvet, Sovyetler Birliği'nin yardımıyla, Alman silâhlı kuvvetleri üzerinde kesin bir üstünlük sağlı-yabilirdi. Avrupa'da olayların dramatik gelişmesinin bu dönemi içinde Sovyet teklifleri kabul edilseydi, bu yalnız Çekoslovakya'nın işgaline engel olmakla kalmaz, İkinci Dünya Harbi'nin patlamasını da önliye-bilirdi. Faşizmin saldırısı ancak el ve güc birliği ile durdurulabilir ve kınılabildi. Bunun da, olayların daha sonraki gelişmesi üzerinde büyük bir etkisi olabilirdi. İnsanlık o korkunç dünya harbine sürüklenmekten kurtulmuş, barış, demokrasi ve ilerilik kuvvetleri önemli bir destek ve güç kazanmış olurlardı.

Ne var ki, Batı devletlerinin o zamanki yöneticileri, «Drang nach Osten» politikasını sürdürmek üzere askeri ve ekonomik kaynaklarını arttırması için Çekoslovakya'nın potansiyelinden de faydalanmasını gözönünde tutarak Hitler'e ülkemizin kapılarını açmayı tercih ettiler. Böylelikle, gerçekte, Sovyetler Birliği'ne karşı saldırıya hazırlanması için ona tam bir hareket serbestliği sağladılar. Çekoslovakya burjuvazisi, yığınların devrimci eylemlerinden ürkererek, ulusal çıkarlara ihanet yolunu tuttu. Böylece, Münih diktası İkinci Dünya Harbi'ne yol açtı.

Hilercilerin yayılışı, Avrupa'da ve hattâ Avrupa dışında, bütün halk-ların yalnız hürriyetini değil, varlığını da tehlikeye düşürüyordu. Bilindiği gibi, faşist sürüleri, Avrupa'nın göbeğinde, batı, kuzey ve güney-doğu yönlerinde yayılarak kuzey Afrika'ya da atladılar. Ve ancak Doğu Cephesi'nde, Moskova önlerinde, faşist Almanya ve uydularının orduları ilk yenilgiye uğratıldılar. Doğu Cephesi'nde daha sonraki olaylar, somut olarak Kursk cephesinin Stalingrad savaşı İkinci Dünya Harbinin gidişinde kesin bir dönüm noktası oldu ve faşizmin iflâsına yol açtı.

Sovyetler Birliği, Hitler Almanyasına karşı savaşta anti-faşist koalis-yonun önder gücü olarak çözümleyici bir rol oynadı. Sovyet ordusunun ve milyonlarca Sovyet vatandaşının destanlara yaraşır şanlı kahraman-lıkları, insanlık toplumunun en yeni tarihinin en parlak sayfalarını teşkil etmektedir. Nice halklar kurtuluşlarını, bütün insanlık da faşizm âfetinden kurtarılışını, Oktobr Devrimi ile doğan ve ölümsüz Lenin'in fikirlerine dayanılarak kurulmuş olan ilk sosyalist devlete borçludurlar.

Bazı Batı çevreleri, Alman faşizminin ezilmesinde Sovyetler Birliği'nin oynadığı başlıca rolü inkârı veya küçültmeye yeltenerek, bunun diğer müttefik ordularının başarısıymış gibi göstermek istiyorlar. Ama ortadaki kanıtlar, bu çevreleri doğrulamıyor.

Sovyetler Birliği, anti-faşist koalisyonun kurulması ve kuvvetlendirilmesi, Hitler'e karşı ortak savaşta aktif bir işbirliği yaratılması için elinden geleni yaptı. Biz, anti-faşist savaşın cephelerinde binlerce Fransız, İngiliz,

Amerikan erinin ve diğer birçok halkların temsilcilerinin yiğitçe döğüşmüş oldukları gerçeğini takdirle kabul ediyoruz. Ama, ne olursa olsun, bu gerçek, zaferde Sovyetler Birliği'nin sonuç belirleyici katkısı olduğu gerçeğini değıştirmez. Sovyet-Alman cephesinde, askeri harekâtın başlangıcından savaş sonuna kadar, bütün çarpışmalar, anti-faşist koalisyonun ana kuvvetleri ile faşist blok kuvvetleri arasında oldu. Hitler Almanyası işte bu cephede en büyük ölçüde insan ve askeri donatım kaybına uğradı.

Hitler faşizmine karşı Sovyetler Birliği'nin zaferle sonuçlanan savaşının Avrupa halkları için ne gibi bir anlam ve önem taşıdığının bir örneği de, Çekoslovakya'nın bu faşizmin çizmesi altından kurtuluşunda ve harpten sonraki gelişmesi üzerinde Sovyetler Birliği'nin yaptığı çözümleyici etkidir. Faşist işgali altına düşmüş olmak, bizim için, Çekoslovak halklarının yokolması tehlikesini taşıyordu. Hitlerciler, topraklarımızda yaşayan ahalinin bir kısmını Almanlaştırma, bir kısmını başka yerlere göç ettirme ve kalanlarını da bedenlen yoketme politikası uygulamak niyetindeydiler. Sovyetler Birliği, işgal faciasının başlangıcından itibaren, yurdumuzun kurtuluşu için elinden geleni yaptı. Londra'ya sığınan Çekoslovak hükümetini ilk olarak Sovyet kendi topraklarında bizim askeri birlikler kurmamıza yardım etti. Başlangıçta bir tabur olan bu birliğimiz, zamanla, Birinci Çekoslovak Kolorusu haline geldi. Sadece Sovyet topraklarındaki Çekoslovak birliklerinin silâhlandırılması ve eğitimi için Sovyetler Birliği'nden gördüğümüz yardımların tutarı, harp öncesi para değerine göre, 210 milyon rubleyi aşuyordu.

Sovyetler Birliği, Çekoslovakya'da faşizme karşı direnme hareketine, silâh bakımından olduğu kadar, kadro ve tecrübeli örgütçüler de vererek yardımda bulundu. Bu kadroların ve örgütçülerin değerli hizmetleriyle topraklarımızda güçlü partizan birlikleri meydana getirildi. Çekoslovakya'da faaliyette bulunan 125 kadar partizan müfrezesinden 72'sinin komutanları Sovyetler Birliği vatandaşıydılar.

Sovyetler Birliği'nin, Slovak Ulusal Ayaklanması ile Çek Mayıs Ayaklanması sırasında Çekoslovakya ulusal kurtuluş hareketine gösterdiği büyük yardımlar özellikle kayda değer. Sovyet ordusu yurdumuz topraklarında büyük çapta 10 askeri harekât uyguladı. Bunların en yüksek noktası, 9 Mayıs 1945 günü verilen şanlı savaşla Prag'ın kurtarılışıdır. Sovyet ordusu, Çekoslovakya'nın kurtuluşu uğrunda 140 bin er ve subayını kurban verdi. Böylelikle, halklarımızın Çekoslovakya Komünist Partisi önderliğindeki en iyi güçlerini, ülkenin tam gelişmesine, halk demokrasisinin ve daha sonra da sosyalist devletin yaratılmasına götürecektir olan yol açılmış oldu.

Sovyetler Birliği İkinci Dünya Harbi'nden sadece muzaffer olarak değil, aynı zamanda daha güçlü ve kudretli olarak çıktı. Uluslararası emperyalizmin en kaba, en barbar kuvveti olan faşizmin hezimete uğratılmış olması, dünyada toplumsal ilişkilerin gelişmesi bakımından büyük ve olumlu bir anlam taşıyordu. Faşizm üzerinde kazanılan zaferin ilerici etkisini, sosyalist ülkenin bu zaferin kazanılmasında çözümleyici bir katkıya sahip bulunması ayrıca kuvvetlendiriyordu. Böylece, bütün dünyada Sovyetler Birliği'nin politik itibarı kat kat artmış oldu.

Sovyetler Birliğinin harpten sonraki gelişmesi sosyalist toplum düzeninin muazzam olanaklarını elle tutulurcasına gösterdi. Harpte harabeye döndürülmüş olan memleketin görülmemiş bir süratle kalkındırılması ve Sovyet ekonomisinde, bilim ve teknikte, kültürde daha güçlü bir gelişmenin gerçekleştirilmesi, Sovyet halklarının gelişmesi, ülkede sosyalist demokrasinin daha da kökleştirilmesi gibi hususlar, her memleketteki geniş halk yığınlarının düşünce ve görüşleri üzerinde kuvvetli etkiler yaptı. Bilimsel-tekniksel ilerlemenin en karmaşık alanında, yani uzayın fethinde Sovyetler Birliği'nin elde ettiği başarı halklarda coşkun takdir hisleri uyandırdı.

Biz, SBKP XXIV. Kongresi hazırlıkları cümlesinden olarak, ülkenin daha ileri bir ekonomik gelişme düzeyine ulaştırılmasını öngören yeni yollar ve tedbirler üzerinde çalışıldığı hakkındaki haberi canlı bir ilgiyle karşılamış bulunuyoruz. Bununla ilgili hedeflere ulaşılması, en yakın yıllarda komünizmin maddi-teknik temelinin geliştirilmesine, Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika arasındaki ekonomik gelişme düzeyi farkının azaltılmasına yardım edecek, dünya gelişmesi üzerinde devrimciyleştiren nitelikte bir etki yapacaktır.

Harp sonrası döneminin en önemli karakteristik çizgilerinden biri, dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesidir. Bu sistem, komünist ve işçi partilerinin, işçi sınıfının ve emekçi halkın geniş yığınlarının fedakârlıkla yürüttükleri mücadelenin sonucudur. Fakat bunların çabalarının, ancak, güvenlik ve bağımsızlıkların savunulmasında, barışın garanti altına alınmasında ve sosyalist ülkelerin başarılı gelişmeleri için gerekli diğer koşulların yaratılmasında kesin bir rol oynayan Sovyetler Birliği ile kardeşçe işbirliği sayesinde başarıya ulaştırılabileceği de tarihsel bir gerçek olarak kalmaktadır.

Dünya sosyalist sisteminin tarihi, ulusal ve uluslararası çıkarların bağdaştırılmasını gerçekleştirme yolunda gözle görülür bir örnek teşkil etmektedir. Her sosyalist ülke kendi egemenliğine sahiptir, bağımsızdır ve gelişmelerinin birçok spesifik yönleri vardır. Ama sosyalist ülkelerin ana çıkarları, bütün alanlarda, yani gerek uluslararası emperyalizmin

plânlarına karşı bağımsızlıkların savunulması, gerek sosyalist toplum sisteminin sağlamaştırılması, gerekse ekonomik, kültürel, bilimsel-teknik ilerleme ve bütün dünyada barış ve güvenliği güçlendirme bakımından ortaktır.

Çekoslovakya tecrübesi göstermektedir ki, sosyalist ülkelerin yalnız ortak çıkarları değil, spesifik çıkarları ve ihtiyaçları da ancak aralarında sıkı bir işbirliği ile etkin biçimde karşılanabilir. Ulusal ve uluslararası çıkarları birbirinden ayırmak, hattâ bunları birbirine karşıt koymak bile, sosyalist ülkelerin ortak bulundukları hususlara zarar verebileceğinden başka, her şeyden önce kendi öz memleketinde sosyalizmin gelişmesini tehlikeye düşürür ve böylece de düşmanların ekmeğine yağ sürülmüş olur.

Sovyetler Birliği ile işbirliğinin gerçekte bütün sosyalist ülkelerin ekonomik gelişmesi bakımından çözümleyici önemi vardır. 1967 yılı başlarına doğru, Sovyetler Birliği, kardeş ülkelere, 1.500 kadar sanayi işletmesinin kuruluşunda teknik yardım yapmış bulunuyordu. Çıkar gözetmeyen bu tür yardım, kapitalizm koşullarında düşünülebilir şey değildir.

Bir sosyalist ülke için Sovyetler Birliği ile işbirliğinin hayati rol oynadığının bir kanıtı da Çekoslovakya'nın gelişmesidir. Sovyetler Birliği gerek muazzam hammadde kaynakları, gerekse sanayi ve köy ekonomisi üretimi ölçüleriyle, memleketimiz ekonomisi için paha biçilmez bir partner teşkil etmekte, gelişmiş Çekoslovak sanayiine önemli hammadde çeşitleri ve aynı zamanda çıkardığı ürünlere sürüm sağlamanın dış pazarlara bağlı olması hususu bu partnerliğin önemini daha da artırmaktadır.

Biz yalnız 1966–70 yıllarında Sovyetler Birliği'nden 40 milyon tondan fazla petrol, 46 milyon tondan fazla demir cevheri, 2.6 milyar metreküp kadar doğal gaz, 2.4 milyon ton dökme demir, 300 bin ton pamuk, 750 bin metreküp kereste vb. almış bulunuyoruz. Çekoslovakya, Sovyetler Birliği'nden yüksek tekniksel kaliteli makine ve donatılar ithal etmekte, bunlar sanayimizin, köy ekonomimizin modernleştirilmesine, pazarımızın tüketim mallarıyla zenginleşmesine yaramaktadır. Çekoslovakya'nın ihracatına gelince, Sovyetler Birliği'nin güçlü ve hızla gelişen sanayi potansiyeli, her şeyden evvel Sovyet ülkesine yaptığımız tüm ihracatın % 60'ından fazlasını tutan makine yapımı donatılarının en elverişli koşullarla ihracı için sınırsız olanaklar teşkil etmektedir.

Sovyetler Birliği ile ekonomik işbirliği, ticaret hacmi, bu ticari ilişkilerin yapısı, sağlamlığı ve perspektifleri açısından baktık mı, bizim için dış ekonomik ilişkilerimiz bakımından eşsiz bir temel ve dayanaktır. Bu işbirliği, bizim için, bir plân dahilinde uygulanan üretim ihtisaslaşması ve kooperatifleşmesine ne kadar çok dayanırsa o kadar daha elverişli olacak, gerçek sosyalist entegrasyon karakteri kazanacaktır. Bu, her şeyden önce, ekonomik gelişmede teknik ilerlemenin büyük bir hızla geliştiği alanları kapsayacaktır. Memleketlerimiz arasında gelecek beş-

yıllık dönem (1971–75) için imzalanan anlaşmalar gereğince, bizde mal mübadelesinde hayli büyük artışlar kaydedileceği gibi, üretim ihtisaslaşması ve kooperatifleşme derecesi bakımından da önemli bir yükseliş olacak, bilim ve teknik alanında işbirliğimiz de genişleyecektir.

Sovyetler Birliği ile işbirliğinin, Çekoslovakya için, sosyalizm kuruluşu problemlerini çözmemizde bize ta baştan beri yardım eden uluslararası esas ve eşsiz etken olduğu güvenle söylenebilir. Bunun böyle olduğunu, 1948 Şubatından önceki dönemde 1947 yılı rekoltesinin düşüklüğü yüzünden doğan ihtiyaçlar içinde Sovyetler Birliği'nin bize büyük fedakârlıklarla hububat sağlaması, 1948 Şubatından sonra da Batı devletlerinin ambargo politikası ve diğer ekonomik baskı biçimleri altında memleketimizin başarılı gelişmesini imkânsızlaştırmak ve sosyalizm kuruluşunu engellemek istedikleri dönemde aynı yardımları sürdürmüş olması gerçeği doğrulamaktadır. Çekoslovakya bu hücumları püskürtmeyi ve kapitalist devletlerin yoğun baskısına karşıkoymayı ancak Sovyetler Birliği ile durmadan artan bir işbirliğine dayanması sayesinde başarabilmiştir.

Sovyetler Birliği, Çekoslovakya'nın sosyalist gelişmesine yüksek sorumluluk duyguları taşıyarak ilgi gösterdiğini, ülkemizde 1968–69 yılında başgösteren ciddi politik bunalım sırasındaki davranışlarıyla da bir daha ispatladı. Sağcı ve anti-sosyalist kuvvetler bloku, 1968 Ocak ayından sonra, daha önceki yılların yetersizliklerini ve hatalarını düzeltme yolunda dürüst komünistlerin ve partiszlerin harcadıkları çabaları kendi yararına kullanmak için elinden geleni yapıyordu. Bu blok, partide ve devlet katlarında önemli kilit noktalarını tutmaya, yığınsal enformasyon araçlarını kendine bağlamaya ve bunların yardımıyla halkın geniş tabakalarını doğru yoldan sapıtmaya, şaşırtmaya ve güvensizlik duyguları dağıtmaya muvaffak olmuştu. Bunlar, memleketin iç ve dış politikasında bütününe değişiklik yapmak ve böylelikle sosyalizmin uluslararası mevzilerine ciddi bir darbe indirmek hedefini güdüyorlardı.

Bu tehlikeli durum içinde, Sovyetler Birliği'nin ve öteki kardeş sosyalist ülkelerin gösterdikleri enternasyonalist yardımlar, sözü geçen blokun bu hedeflerine varmasının önlenmesi olanaklarını yarattı, Çekoslovak komünistleri tarafından ÇKP'ye Marksist-Leninist bir karakter verilmesine ve bu partinin tekrar emekçi halkın öncüsü, toplumun yönetici gücü haline getirilmesine, Çekoslovakya'da sosyalist düzenin bütün halk yararına sağlanlaştırılmasına elverişli bir temel meydana getirdi.

Şimdi, aradan epey bir zaman geçtikten sonra, bu hükümlerin doğruluğu çok daha belirli ve inandırıcı bir biçimde onaylanmaktadır. Başta G. Husak yoldaş olmak üzere yeni ÇKP yönetiminin harcadığı çabalar ülkemizin gelişmesinde kesin bir dönüm noktası yarattı. Sağcı ve anti-sosyalist kuvvetlerin bozguna uğratılması — ki bunun her şeyden önce politik yöntem ve araçlarla sağlanmış olması da ayrıca önemlidir —,

mevcut bunalımın başarıyla giderilmesini kolaylaştırdı. Şimdi güvenle söyleyebiliriz ki, sosyal-politik, ekonomik konsolidasyonun başarıları temeli üzerinde ÇKP Merkez Komitesi'nin ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti hükümetinin olumlu programı, halkımızın ve onun bütün katlarının gittikçe ortan desteğini kazanmaktadır.

Çekoslovakya sosyalizm yolunda yine hızla gelişmektedir. Politik bunalımın giderilmesi, Avrupada ve bütün dünyadaki genel durum üzerinde de olumlu etkiler yaptı; Avrupa kıtasında sosyalizm, demokrasi ve barış cephesi mevzilerini kuvvetlendirdi; sosyalist ülkelerin ortak çabalarıyla uluslararası gerginliğin azaltılmasına yardımcı oldu.

— IV —

Harpten sonraki yıllarda dünyanın başka bölgelerinde de devrimci değişimlerin olgunlaşmasında bir hızlanma görüldü.

Sovyetler Birliği'nin uluslararası ölçüde çözümleyici etkeni teşkil ettiği anti-faşist mücadele, İkinci Dünya Harbi'nden sonra komünist ve işçi partileri otorite ve etkisinin topyekûn artmasıyla sonuçlandı. Dünya komünistleri ordusunun safları daha da dolgunlaştı. Sovyetler Birliği'nin Leninci Komünist Partisi, daha önce olduğu gibi, bu komünistler ordusunda sıkı birliğin sağlanması ve uluslararası emperyalizme karşı elbirliğiyle başarılı bir mücadele yürütülmesi hedeflerine yönelik bütün çaba ve eylemlerin yine başında bulunmaktadır. Proletarya enternasyonalizmi ilkelerine bağlı SBKP, barış ve sosyalizm için mücadelede bütün devrimci, demokratik, ilerici ve barışsever güçleri birleştirme yolunda her türlü fedakârlığa katlanarak çaba göstermektedir.

SBKP, komünist ve işçi partilerinin uluslararası üç büyük danışma toplantısının hazırlanmasında ve yapılmasında kesin bir rol oynadı. 1957 ve 1960 yıllarında olduğu gibi, 1969 yılında da bu parti, toplantıya katılanların genel ve ortak bir eylem programı etrafında birleşmeleri ve böylelikle devrimci güçlerin daha de gelişmesini ve saldırgan uluslararası emperyalizme karşı etkili bir kuvvet teşkil etmelerini sağlamaları için elinden geleni yaptı.

1970 Nisanında, ben de, ÇKP Merkez Komitesi heyetinin diğer üyeleriyle birlikte, devrimin dâhi önderi V. İ. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü törenlerine katıldım. Lenin fikirlerinin dev gücünün, Sovyetler Birliği'nin bütün dünya ilerici güçleri nezdindeki itibarının ve telkin ettiği saygının bir daha tanık olduğum büyük gösterileri bende unutulmaz izlenimler bıraktı.

Dünyada sosyalizmin etkisinin harpten sonra önemli derecede artması, ulusal kurtuluş savaşının da daha güçlü atılımlarla gelişmesine yol açtı.

Daima sömürge halklarının haklı savaşından yana çıkan Sovyetler Birliği, ulusal kurtuluş hareketine ve eski sömürgelerin yerinde meydana gelen genç bağımsız ülkelere her bakımdan destek olmaktadır. Sovyetler Birliği, maddi desteği ve tecrübeleriyle, bu memleketlere, bağımsız gelişme yolundaki karmaşık problemlerini başarıyla çözmelerinde ve uluslararası emperyalizmin yeni plânlarına karşı güvenlik ve bağımsızlıklarını savunmalarında aktif surette yardım etmektedir. Genç ulusal devletlere bağımsızlıklarını sağlamlaştırma yönünde Sovyetler Birliği'nin gösterdiği yardım, bu devletlerin, uluslararası emperyalizm ve yerli gericiilik tarafından girilen zincirleme komplolara karşı direnme yeteneklerini artırmalarında ve ulusal çıkarlarına uygun bir politikayı gerçekleştirmelerinde başlıca dayanak olmaktadır.

Harpten sonraki dönemde, insanlığın bir dünya nükleer çatışması felâketine sürüklenmesini önlemek için yürüttüğü mücadele bakımından da Sovyetler Birliğinin paha biçilmez insancıl hizmetleri vardır.

Emperyalist devletler, en başta Birleşik Amerika, dünyanın dört yanını askeri üsler ağıyla örmüş, bir saldırgan bloklar sistemi meydana getirmiş ve kuduz bir silâhlânma yarışına koyulmuşlardır. Bugün dünyada, emperyalizmin yayılma plânlarına etkili surette set çekebilecek Sovyetler Birliği'nden başka kuvvet yoktur. Sovyetler Birliği muazzam politik ağırlığıyla, uluslararası ilişkilerin değişik sosyal sistemlere sahip devletler arasında barışçı işbirliği ve bir arada yaşama prensipleri temeli üzerinde gelişmesine yön vermektedir.

Sovyetler Birliği, emperyalizmin saldırılarına uğrayanlara daima etkin yardımlarda bulunmuştur ve bulunmaktadır. 1956 yılında Mısır'a karşı girilen İngiliz-Fransız-İsrail saldırısı, ancak Sovyetler Birliği'nin kesin tutumu sayesinde önlenebildi. 1957 ve 1958 yıllarında, Orta Doğu memleketlerine karşı emperyalizmin yeni plânları meydana çıkarıldı ve suya düşürüldü. Sovyetler Birliği, birçok Afrika ve Asya halklarına da emperyalist saldırganlara karşı savaşlarında etkili yardımlarda bulundu. Sovyetler Birliği'nin, kahraman Küba halkına, emperyalist kuvvetlerin saldırılarını başarıyla püskürtmesinde, ülkesinin bağımsızlığını sağlamlaştırmasında ve sosyalist gelişme yolunda yürümeye devam etmesinde büyük payı olan yardımları herkeşçe bilinmektedir.

Viyetnam'daki Amerikan saldırısı, ciddi bir uluslararası gerginlik kaynağı ve bütün dünya barışı için büyük bir tehlike teşkil ediyor. Sovyetler Birliği, Birleşik Amerika'nın saldırgan eylemlerini kesinlikle suçlamakta, Viyetnam halkının ve diğer Çin-Hindi halklarının haklı savaşına her bakımdan gösterdiği yardımlarla destek olmaktadır.

1967 yılında İsrail tarafından Arap memleketlerine karşı girilen ve uluslararası emperyalizm tarafından hazırlanarak teşvik edildiği bilinen

saldırıları, hür halklara karşı tehlikeli bir provokasyon niteliğindedir. Sovyetler Birliği, yine enternasyonal ödev bilinciyle hareket ederek, bu saldırıda mağdur Arap halklarından yana bir tutum takınmış, onlara geniş ölçüde çok yanlı yardım ve destek göstermiştir ve göstermektedir. Diplomatik alanda da Arap halklarından yana çabalarına ara vermiyen Sovyetler Birliği, İsrail askerlerinin işgal etmiş bulundukları Arap topraklarından çekilmesinde ve mevcut anlaşmazlığın Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1967 Kasımında aldığı karar gereğince barışçı yoldan çözümünde ısrar etmektedir.

Sovyetler Birliği, silâhlanma yarışına bir son verilmesine, nükleer-roket silâhlarının ve diğer yığınsal imha araçlarının yasaklanmasına hazır olduğunu ilân etmektedir. Varşova Antlaşması'na üye diğer sosyalist ülkelerle birlikte, Sovyetler Birliği, dünyada gerginliğin azaltılması, barış ve güvenliğin sağlanması için ısrarla mücadele etmektedir. Onun bütün dünya barışçı güçleri tarafından desteklenen bu çabalarının sonuçlarından biri de Sovyet-Batı Alman Antlaşması'nın imzalanmış olmasıdır. Bu antlaşma, Avrupa memleketleri arasındaki ilişkilerin ve Avrupa'da tüm politik atmosferin iyileştirilmesine elverişli koşullar yaratacak niteliktedir. Sovyetler Birliği, öteki sosyalist ülkelerle beraber, Avrupamızı barış içinde yanyana yaşama kıtası haline getirmek için çabalar harcamaktadır.

Sovyetler Birliği'nde komünizm kuruculuğu yolunda bundan böyle ulaşılabilecek başarılar, onun dev güçlü sosyalist devlet sıfatıyla her yanlı gelişmesi, uluslararası itibarının daha da artması, ardıcıl olarak izlediği Leninci barış politikası bugün dünya olaylarının ilerici yönde gelişmesini kesinlikle etkileyen ana faktördür.

Sovyetler Birliği halkların sağlam dayanağı, onların aydın barışçı geleceğe inanç kaynağıdır ve böyle olmakta devam etmektedir. İşte bundan ötürü, memleketimiz emekçileri, öteki ülkeler emekçileri gibi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin XXIV. Kongresini itimat ve umutla beklemektedirler. Onlar, bu kongrenin, Sovyetler Birliği'nin gelişmesinde yeni başarılarla, barış yararına, — halkımız da dahil — bütün insanlığın bahtiyar geleceği ve ilerilik yararına kudret ve etkisinin daha da artmasına ortam hazırlıyacağını bilmektedirler.

Bugünkü Sovyetler Birliği

Sovyetler Birliği gelişiminde yeni bir aşamaya doğru ilerliyor. Beş yıllık ekonomik kalkınma plânları silsilesinin sonuncusu tamamlanmak üzeredir. Beşyıllığın sonuçlarını genelleştirecek ve komünizm kuruculuğunda yeni ödevler ortaya koyacak olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi XXIV. Kongresi yaklaşıyor.

Burjuva propagandası da Sovyet komünistlerinin yeni kongresi için hazırlık yapıyor. Onun amacı, sosyalist olmayan halklar arasında Sovyet aleyhtarı tohumlar saçmak ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi XXIV. Kongresi belgelerine karşı olumsuz tutum takınmaları için onları önceden «hazırlamak»tır. Netekim kapitalist basında bu maksatla, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin sözde «dogmatizm»i ve Marksist-Leninist ideolojisinin «eskimiş olduğu» hakkında uydurmalarla dolu yazıların sayısı giderek artmakta, bunlarda, Sovyet realisesinin olumlu gerçeklerine karşı okurlara güvensizlik telkin etme girişimlerine başvurulmaktadır. Sovyet ekonomi sisteminin karşı hücumlar da şiddetlenmiştir. Örneğin, «sanayide durum iyi değildir», «köy ekonomisi ise sürekli bunalımlarla karşı karşıya bulunmaktadır», gibi asılsız iddialar ileri sürülmektedir.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, bu sayısından itibaren, Sovyet toplumunun bugünkü hayatının bazı aktüel sorunları üzerinde yazılar ve materyaller yayınlamaya başlıyor. Bunlar, kapitalist ülkelerde yaşayan okurlara, objektif nitelikte bilgi edinme ve burjuva basınında çıkan haberlerin doğruluk derecesi üzerinde kanaat sahibi olma olanağı verecektir. Derginin bu sayısında Sovyetler Birliği'nin ekonomik durumunu belirleyen yazılara yer verilmiştir.

Beşyillik Plân Tamamlanıyor

Sovyetler Birliği ekonomisinin gelişmesiyle ilgili her beşyillik plân, sadece daha önceki plân dönemleri doğrultusunu devam ettirmekle kalmamakta, yeni yeni ödevlerin çözümünü de gerektirmektedir. 1966—1970 dönemine ait Sekizinci Beşyillik Plân da böyle bir kalkınma plânıydı. Gerçekleştirilmesi sırasında birçok karmaşık sorunlar da çözümlendi. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev, 1970 Nisanında verdiği bir

demeçte şunları belirtti: «Birçok sorunlar, esas itibariyle gelişmemize bağlıdır. Eski tarzda çalışmamıza izin vermeyen, yeni metotlar ve yeni çözüm yolları gerektiren bir gelişim aşamasına girmemize bağlıdır. Geçmişin tecrübesi burada kötü bir danışmandır, yeni tecrübelerle ise inatçı çalışma ve araştırmalarla ulaşılabilir.» İşte bu araştırmalar ve çalışmalar sayesinde ki, şimdiki Beşyıllık Plân döneminde önemli ekonomik başarılarla ulaşmak mümkün olmuştur.

Başlıca kazanım: halkın yükselen refah seviyesi

Sekizinci Beşyıllığın karakteristik özelliklerinden biri, ulusal gelir artış tempolarını hızlandırmasıdır. 1966—1970 yılları döneminde ulusal gelir, 1961—1965 dönemindeki % 37'ye karşılık % 42 oranında artmıştır. Önemle belirtmek gerekir ki, ulusal gelir artışını, tüketim fonunda hızlı bir genişleme eğilimi izlemiştir. Tüketim fonunun artış temposu plânlarda öngörülenden daha hızlıdır ve ulusal gelirdeki payı artmıştır. Bu durum, halkın yaşam düzeyini yükseltme alanında önemli tedbirlerin gerçekleştirilmesini mümkün kılmıştır.

Emeklerine göre paylaştırılan işçi ve memur aylıklarıyla kolhozcuların gelirleri de önemli derecede artmıştır. 1966—1970 arasındaki beş yıla ait bu gelirlerin tutarı, 1961—1965 yılları dönemini kapsayan bir evvelki beşyılıktaki gelir tutarından 225 milyar ruble fazla olacaktır. İşçi, memur aylıkları ile kolhozcu gelirlerinin artırılmasıyla ilgili XXIII. Kongre direktifleri 1969 yılında gerçekleştirilmiş, yani beş yıl yerine dört yılda yerine getirilmiştir. Bunun sonucunda bütün halkın reel gelirlerinde daha hızlı bir artış olmuştur. Bu reel gelirler dört yıl içinde, XXIII. Kongre direktiflerinde bu dönem için öngörülen % 23'e karşılık, % 26 oranında çoğalmıştır.

Sosyalizmde halkın eğitim, sağlık ve kültür alanındaki ihtiyaçlarının büyük bir kısmının karşılanması ve aynı zamanda emekli maaşları, çocuk zamları vesairenin ödenmesinde kullanılan sosyal fonların genişlemesi de büyük önem taşıyordu. 1966—1970 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemde emekli maaşları, yardımlar, ücretli izinler, parasız eğitim ve tıp hizmetleri şeklinde halka yapılan ödemeler ve gösterilen kolaylıklar için harcanan para miktarı, toplam olarak 98 milyar rubleyi bulacaktır.

Şimdiki beşyılıktaki ücretsiz hizmetler alanında da önemli derecede bir artış göze çarpmaktadır. Sadece 1969 yılında kamu hizmetlerinde % 18, bu arada köy bölgelerinde % 28 oranında bir artış kaydedildi. Şimdi Sovyet ekonomisinin başka hiçbir büyük dalında böyle büyük artış tempoları yoktur. Hizmetler alanında görülen bu hızlı gelişme, halkın, özellikle köylünün satın alma gücünün gittikçe arttığını göstermektedir.

Şehirlerde ve köylerde halk, serbest zamanlarını gittikçe daha iyi değerlendirdi
ayırmaya başlamıştır.

Kişisel gelirlerin artması tüketim yapısında değişiklikler yapmaktadır. Et ve etli mamuller gibi yiyecek maddeleriyle uzun süre kullanılan malların satın alınmasındaki artışlar bu değişiklikler arasındadır. Örneğin, 1969 yılında devlet ve kooperatif ticaret kuruluşlarında perakende ticaret % 7,4 oranında artmıştır, buzdolapları perakende satışlarında % 15, çamaşır makinelerinde % 8 ve elektrik süpürgeleri satışlarında da % 10 artış olmuştur.

Memleket ekonomisi, yakın bir zamanda, «otomobilizasyon» adı verilen tamamen yeni, karmaşık bir olayla karşı karşıya gelecektir. Önümüzdeki yıllar içinde, Toliati şehrindeki Volga Otomobil Fabrikası'nın üretim gücü giderek artırılabilecektir. Bu yıl binek otomobili üretimine başlayan bu fabrika yakın bir gelecekte yılda 660 bin otomobil imal edecektir. Öteki otomobil fabrikaları da büyük ölçüde genişletilecektir. Otomobillerin geniş çapta yaygınlaşması, yolları, oto-servis şebekesini genişletme işlerini zincirleme olarak etkileyecektir. Plân organları ve kamuoyu, otomobilizasyonun yığınsal yaygınlaşmasından doğacak, havanın kirlenmesi, şehir trafik işlerinde güçlükler belirmesi, trafik kazaları vb. nin artması gibi olumsuz sonuçlar üzerinde durmakta ve bunları önlemek için çalışmaktadırlar. Bu sorunların tümü bugün Sovyet basınında tartışılmaktadır. Alıcılar da bol miktarda otomobilin satışa çıkarılmasını beklemektedirler. 1970 yılının ilk yarısında otomobil alıcıları tarafından tasarruf kasalarına her ay yatırılan para miktarı 0,9 milyar rubledir. 10—15 yıl öncesine kadar halk, bu miktarı bir-bir buçuk yılda biriktiriyordu.

Sanayiinin gelişmesinde yeni olaylar

Sovyet Ekonomisinin en önemli dallarının ve en başta sanayiinin geliştirilmesi için XXIII. Parti Kongresi tarafından ortaya konan ödevlerin yerine getirilmesi sayesinde halkın yaşama düzeyini yükseltici hızlı tempolar sağlanmıştır. Dört yıl içinde (1966—1969) sanayi üretimindeki artış % 39'u bulmuştur. Bu oran, beşyıllık plân ödevlerinde öngörülenden (% 36—38) biraz fazladır.

Sekizinci beşyıllık plân döneminde sanayi üretiminde görülen artmanın, bir sıra yeni nitelik ve özellikleri vardır. Üretim araçları üreten sanayi dalları («A» grubu) ile tüketim malları üreten sanayi dallarının («B» grubu) gelişme tempolarının birbirine yaklaşması, bu özelliklerin en başında gelmektedir. Son 20 yıl içinde ilk defa birbiri ardından iki yıl (1968 ve 1969) «B» grubu dallarında brüt üretim artış tempoları, «A» grubundaki artış hızından daha yüksekti. 1970 plânında da böyle bir oran öngörülmektedir. «B» grubundaki öne geçici gelişme, başlıca, günlük

yaşayış ve kültür hizmetleriyle ev ihtiyaçlarında kullanılan mallar üretiminde ulaşılan yüksek tempolarda görülmektedir. Meselâ 1969 yılında bu nevi malların üretimindeki artış yüzde 13'tür. Bu suretle makine yapımı ve metal işleme $\frac{0}{100}$ 12, kimya ve petro-kimya sanayii $\frac{0}{100}$ 10 ve elektrik enerjisi üretimi $\frac{0}{100}$ 9 oranıyla tüketim malları üretiminden geride kalmışlardır. Bu en önemli endüstri dallarında ulaşılan gelişmeden uzun uzadıya söz edilebilir, fakat kısa bir yazıda buna imkân yoktur. Bu nedenle yalnız birkaç örnek vereceğiz.

1970 yılında elektrik enerjisi üretimi 740 milyar kilovat saate yükselecek, bu suretle, 1965 yılına kıyasla 233 milyar kilovat saat artacaktır. Elektrik enerjisi üretiminin bu kadar büyük ölçüde gelişmesinin taşıdığı önemi gösteren bir gerçek de şudur: Bundan 12 yıl önce (1958'de) Sovyetler Birliği'nde 235 milyar kilovat saat elektrik enerjisi üretilmiştir. 1969 yılında İtalya ve Fransa'da toplam olarak hemen hemen bu kadar elektrik enerjisi elde edilmiştir.

Ham petrol ve doğal gaz üretiminin gittikçe artması, memlekette yakıt kullanımının son derecede efektif olarak reorganizasyonu sürecine devam edilmesi olanağını yarattı. Memleketin genel yakıt üretiminde ham petrol ve doğal gaz üretiminin nisbi payı bugün $\frac{0}{100}$ 60'tır. Halbuki bundan 20 yıl önce (1950'de) bu oran, beşte birden daha azdı. Yakıt kullanım yapısında meydana gelen bu kadar süratli ve köklü değişimler, bütün halk ekonomisinin etkinlik derecesinin giderek yükseldiğini göstermektedir.

1967 yılında Sovyetler Birliği kara metalürji sanayii gelişmesinde kayda değer bir olay meydana gelmiş, çelik üretimi 100 milyon tonu aşmıştı. 1970 yılında Sovyetler ülkesi çelik üretimi 115 milyon tonu bulacaktır. Bu miktar, 1969 yılında Birleşik Amerika'da ulaşılan çelik üretiminden sadece 12 milyon ton azdır. Şüphe yok ki, en yakın bir gelecekte Sovyet metalürjisi, Amerikanın düzeyine erişecek duruma gelecektir. 1966—1970 yılları döneminde Sovyetler Birliği'nde çelik üretim artışının 23.5 milyon tonu bulacağını öngörmek için elde fazlasıyla veriler vardır.

Bilindiği gibi, bilimsel ve tekniksel ilerlemede elde edilen başarıları uygulamada başlıca ağırlık makine yapımı sanayiine düşer. Bu amaçla, sadece 1969 yılında 2.700 yeni tip makine, donatım ve araç ve 1.000 kadar yeni tip âlet icat ve imal edilmiştir. Otomatizasyonda kullanılan âlet ve araç üretimi, son derecede yüksek tempolarla artmaktadır. Netekim, 1970 yılı Devlet-Halk Ekonomisi Plânına göre, makine yapımı sanayii üretimi $\frac{0}{100}$ 9.2, otomotizasyona ait âlet ve araçlar $\frac{0}{100}$ 16 ve bu arada hesap tekniği araçları üretimi $\frac{0}{100}$ 40 oranında artacaktır. Sonuncu rakam, bugün halk ekonomisinde sibernetik uygulanmasında sarfedilmekte olan çabaları açıkça dile getirmektedir.

Büyük yatırımların hacmi her yıl artmaktadır. Sadece 1969 yılında 350 yeni ve büyük sanayi işletmesi hizmete girdi. Ne yazık ki, tamamlanmamış kuruculuk işleri hâlâ büyük ölçüdedir, bundan ötürü de önemli miktarda para dondurulmuş vaziyettir. Bunun için de altyapı kuruculuğu işlerine hız verilmesiyle ilgili sorunlar, parti ve hükümetin üzerine önemli eğildikleri meselelerdir. Bu cümlelerden olarak, son zamanlarda parti ve hükümetçe alınan kararlarda öngörüldüğü gibi, özellikle bütün işletmelerle inşaat örgütleri, büyük altyapı yatırımlarına ait beş yıllık plân programlarının her yılı hakkında açık fikir edinmek, ve hesapları önceden hazırlamakla yükümlüdürler. Bu kararlar, tamamlanmamış kuruculuk işlerinin genişlemesinden kaçınılmasına yardım edecektir.

Ekonomik reform yetkinleştiriliyor

Beş yıllık planın başarıları, büyük ölçüde, ekonomik reform uygulaması sayesinde elde edilmiştir. Ve bu reformun ana ilkeleri de, SBKP Merkez Komitesi 1965 Eylül plenumunca formüle edilmiştir.

1969 sonlarına doğru, yeni plânlama ve ekonomik teşvik sistemine göre çalışan sanayi işletmelerinin sayısı 36 bindi. Ve sanayide bütün üretimin % 83.6'sıyla kazançların % 91'den fazlası bu işletmelerin payına düşüyordu.

Bu reform daha tamamlanmadı, fakat halk ekonomisine sağlamakta olduğu yararlar şimdiden açık seçik görülmektedir. Sovyetler Birliği Bakanlar Kurulu Başkanı A. N. Kosigin 1970 Haziranında bu konuda şunları belirtmiştir: «Reform, hayati gücünü gösterdi . . . Toplumsal üretimde etkinlik arttı, üretim fonlarından ve hammadde rezervlerinden gittikçe daha tam ve iyi bir biçimde yararlanılıyor. Bütün bunlar, zararların azalmasını, kazançların artmasını ciddi bir biçimde etkiledi, bu da emekçilerin maddi durumunun ve yaşayış düzeyinin gittikçe yükselmesine olanak sağlamaktadır.»

Ekonomik reform sürekli bir biçimde geliştirilmektedir. Toplumsal üretimin artmasını sağlayan yeni koşullar bunu gerektirmektedir. Bugün Sovyetler Birliği ekonomik gelişmesinin en karmaşık sorunlarından biri, halk ekonomisi yönetim sisteminde yapılan rasyonalizasyondur. Bu amaçla, geçen yılın Aralık ayında toplanan SBKP Merkez Komitesi Plenumunda, ekonomik reform ilkelerine dayanarak ekonomik yönetimin sadeleştirilmesi, ucuzlatılması ve iyileştirilmesi ödevlerini çözmeye sorunu üzerinde büyük bir önemle duruldu.

Bu meselenin esası, toplumun çeşitli ekonomik ilişkilerini tüm bir sistem halinde, komple olarak sağlayabilecek bir yönetim mekanizması kurulmasında toplanır. Ancak komple yapı, birleşik ekonomik ilkelere dayanan bir ekonominin etkili biçimde ayarlanmasına olanak sağlayacaktır. Sanayi dalları üretim birlikleri, böyle bir sistemin başlıca unsurlarındandır. Sovyetler Birliği'nde ekonomik reformu uygulama programını

kabul eden SBKP Merkez Komitesi'nin Eylül 1965 Plenumu tarafından, böyle birliklerden, birleşik sanayi kuruluşlarından meydana gelen geniş bir şebeke kurulması zorunluğu belirtilmişti.

1970 yılı ortalarına doğru ülkede 600 büyük sanayi birliği çalışıyordu. Bugün çeşitli ekonomi dallarıyla meşgul olan bakanlıklar, iktisadi birlikler ve parti organları, çeşitli sanayi dallarında sanayi birlikleri meydana getirilmesi yolunda yoğun hazırlık işleri görmektedirler. Ekonomik yönetimin etkinlik derecesi, bu ödevi gerçekleştirme temposuna bağlıdır. Bu sanayi birlikleri, yavaş yavaş beş-altı branşlı yönetim sistemine geçilmesi olanağını yaratacaklardır. Hâlen birçok sanayi dallarında üç branşlı yönetim sistemi uygulanmaktadır. Böyle yönetim sisteminden büyük yararlar sağlanacağına şüphe yoktur. Birçok sanayi dallarında bu şemaya göre kurulmuş yönetimde yapılan rasyonalizasyonun sonuçları bunu ispatlamaktadır.

★

Beşyıllığın sonuçları, Sovyetler Birliği'nin büyüyen ekonomik gücünü, sosyalist üretimin çağsal gelişimle ilgili karmaşık sorunlarını çözümüyle yeteneğini gözler önüne sermektedir. Sovyetler Birliği ekonomisi, temel ödevleri SBKP XXIV. Kongresi tarafından saptanacak yeni aşamaya güvenle yaklaşmaktadır.

Valeriy Maksimoviç

Sovyetler Birliği halk Ekonomisi gelişimine ait başlıca göstergeler (1913 yılına oranla yüzdeler haline gösterilmiş, 1913 yılı 100 olarak kabul edilmistir)

	1950	1960	1970
Bütün toplumsal ürün	821	2.123	4.050
Üretilen ulusal gelir	877	2.327	4.530
Bütün halk ekonomisi dallarının temel üretim fonları	326	833	1.945
Tüm sanayi ürünleri	1.332	4.032	8.961
Bu arada: Üretim araçları üretimi («A» Grubu)	2.746	8.963	20.906
Tüketim maddeleri üretimi («B» Grubu)	566	1.498	2.980
Tüm köy ekonomisi ürünleri	140	224	305
Her çeşit taşıt aracıyla taşınan yük	566	1.496	2.996
Alt yapı yatırımları	1.113	3.665	7.087
Halk ekonomisinde çalışan işçi ve memur sayısı	313	481	698
Emek verimliliği:			
Sanayide	545	1.113	1.817
Köy ekonomisinde	209	347	477 (1)

(1) 1968 yılı

Sovyetler Birliği'nde en önemli sanayi ürünleri üretimi

	1913	1950	1960	1970
Elektrik enerjisi				
(Milyar kilovat saat)	2.0	91.2	292	740
Ham petrol (milyon ton)	10.3	37.9	148	350
Doğal gaz (milyon M ³)	0.02	6.2	47.2	197
Maden kömürü (milyon ton)	29.2	261	510	618
Çelik (milyon ton)	4.3	27.3	65.3	115
Sülfirik asit (milyon ton)	0.15	2.1	5.4	12.2
Kimyasal iplik (bin ton)	—	24.2	211	625
Sentetik yağlar ve plâstik maddeler	—	67.1	312	1.630
Türbinler (Milyon kilovatlık)	0.01	2.7	9.2	15.7
Metal kesme makineleri (bin adet)	1.8	70.6	156	203
Otomobil (bin adet)	—	363	524	922
Traktör (bin adet)	—	117	239	456
Kağıt (bin ton)	269	1.180	2.334	4.183
Çimento (bin ton)	1.8	10.2	45.5	95
Her çeşit dokumalar (milyon metre kare)	2.194	3.374	6.636	8.994
Deri ayakkabılar (milyon çift)	68	203	419	675
Radio cihazları (bin adet)	—	1.072	4.165	7.800
Televizyonlar (bin adet)	—	11.9	1.726	7.500
Buzdolapları (bin adet, (Ev ihtiyaçları için)	—	1.2	529	4.221

Sovyet halkının maddi refah ve kültür düzeyinin yükselmesi

	Devrime kadar	1940	1968
İşsizlik ortadan kaldırıldıktan sonra çalışan bir kişiye işgünü süresi şartıyla sanayi ve inşaat işçilerin reel maaşlarının artması (1913 yılı 1 olarak kabul edilmiştir)	1	2.7	7.1
Çalışan bir kişiye ortalama olarak düşen reel köylü gelirlerinin artması (1913 yılı 1 olarak kabul edilmiştir)	1	2.3	11.0
Halk ekonomisinde çalışan yüksek ve orta dereceli meslek eğitilmiş uzman sayısı (milyon kişi)	0.2	2.4	15.0
Bütün öğrenim görenlerin sayısı (milyon kişi)	10.6	47.5	77.5
Bu arada:			
Üniversite, yüksek okul öğrencilerinin sayısı	0.13	0.1	4.47
Yuva ve kreşlerdeki çocuk sayısı (bin)	5	1.953	8.822
Kıtaplık sayısı (bin)	76	277	347
Kitap tirajı (milyon nüsha)	99	462	1.383
Doktor sayısı (bin)	28	155	618
Her 10 bin kişiye düşen doktor sayısı	1.8	7.9	25.9
Her 10 bin kişiye düşen hastahane yatağı sayısı	13	40	104
Sanayide iş haftası süresi (saat)	58.5	48	40.7
		yaklaşık olarak	

Başlıca gıda maddeleri tüketimi (yılda kişi başına; kilo)

	1913	1950	1960	1968
Et ve domuz yağı	29	26	40	48
Süt ve sütlü mamüller, süttozu ve benzeri sütlü maddeler	154	172	240	290
Yumurta (adet)	48	60	118	144
Balık ve konservelele	6.7	7.0	9.9	14.3
Şeker	8.1	11.6	28.0	37.5
Patates	114	241	143	134
Sebze, kavun, karpuz vb.	40	51	70	80
Undan yapılan maddeler: bisküvi, ekmek, peksimet vb. leri, un, bakliyat ve benzeri yiyecek maddeleri, makarna vb.	200	172	164	148

Sovyetler Birliğı ve Birleşik Amerika ekonomisine ait göstergeler:

	Yüzdelele 1951—1968 dönemi yıllık ortama üretim artış tempoları:	
	Sovyetler Birliğı	Birleşik Amerika
Ulusal gelir	8.9	3.75
Temel üretim fonları	9.5	3.1
Sanayi ürünleri üretimi	10.4	4.5
Köy ekonomisi ürünleri üretimi	4.2	1.85
Her çeşit taşıt araçlarıyla yapılan nakliyat:	9.1	2.3
Altyapı yatırımları	10.1	3.0
Sanayide çalışanların emek verimliliğı	6.3	3.2

Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika'nın ekonomik gelişme göstergeleri arasındaki oran

Sovyetler Birliği'nin Birleşik Amerika karşısındaki durumu (yüzdelere)

Sanayi ürünleri üretimi:

1913 yılı 12.5

1968 yılı (yaklaşık olarak) 70

Elektrik enerjisi üretimi:

1913 yılı 8

1968 yılı 42

Sanayide tüketilen elektrik enerjisi:

1913 yılı 13

1968 yılı 65

Çelik üretimi:

1913 yılı 14

1968 yılı 88

Kimyasal gübreler üretimi:

1913 yılı 3

1968 yılı 75

Çimento üretimi:

1913 yılı 13

1968 yılı 127

Pamuklu dokuma üretimi:

1913 yılı 40

1968 yılı 91

Köy ekonomisi ürünleri üretimi (ortalama):

1909—1913 65

1964—1968 85

Her çeşit taşıt aracıyla nakliyat:

1913 yılı 19

1968 yılı 98

Köy ekonomisinin gelişiminde yeni aşama

SBKP MK 1970 Temmuz Plenumu kararları ve SBKP MK ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Bakanlar Kurulu tarafından daha sonra alınan kararlar Sovyet köy ekonomisinin gelişiminde yeni bir aşamanın temeli oldu. Temmuz Plenumu kararları, XXIV. Kongreden önce, yeni beşyıllık köy ekonomisi plânına temel teşkil etmesi bakımından büyük bir önem taşırlar.

İki plenum arasındaki dönem

Temmuz Plenumu kararları, Parti MK 1965 Mart Plenumu ve SBKP XXIII. Kongresi tarafından alınan kararlarla belirlenen tarım politikasını geliştirmektedir. Bilindiği gibi, bu tarım politikası, ulusal gelirin köy ekonomisi yararına paylaşılması, maddi-teknik temellerinin güçlendirilmesi, kolhozlarla sovhozların bütün köy emekçilerinin maddi ilgilerinin artırılması ve köy emekçilerinin refah — kültür düzeyinin daha da yükseltilmesiyle karakterize edilir.

Sovyetler Birliği'nde köy ekonomisi ürünleri üretiminde artış temposu Birleşik Amerika'dakine kıyasla oldukça yüksektir ve 30 yıl içinde hemen hemen iki katı bulmuştur. Sovyetler Birliği'nde nüfus başına düşen köy ekonomisi üretimi, bugün, 1952—1956 yılları dönemindekine kıyasla hemen $\frac{0}{0}$ 50 oranında artmıştır. Aynı yılları kapsayan dönemde Batı Avrupa ülkelerinde artış oranı $\frac{0}{0}$ 30 civarındadır.

Fakat bu gelişim temposu veya köy ekonomisi gelişme düzeyi, sosyalist ve kapitalist sistemlerdeki ekonomi işletmeciliği için yeterli gösterge olmaktan uzaktır. Özel ekonomi işletmeciliği biçimlerinden kolektif — sosyalist ekonomi işletmeciliğine geçişin sağladığı yararlar ve üstünlükler o kadar çoktur ki, bunları sadece üretilen ürünlere ait rakamlarla belirtmek imkânsızdır. Bilindiği üzere, özel kapitalist köy ekonomisinde son derecede gaddar ve insanlık-dışı biçimler alan sömürüyü sovyet köylüsü tanımaz. Devlet, kolektif üretimin satışını da garanti eder, mahsulü her türlü felâkete karşı sigortalar. Sovhoz emekçisinin olduğu gibi kolhozunun da emek bedeli güvence altına alınmış ve devlet sosyal sigorta sistemine dahil edilmiştir. Kolhozculara emeklilik maaşları verilir. Böylece ihtiyarlıkları garanti altına alınmıştır.

Sovyet köy ekonomisinde güçlükler şüphesiz ki hâlâ az değildir. Köy ekonomisinin gelişme düzeyi bugünkü aşamanın ihtiyaçlarını henüz karşılayamamaktadır. Tahıl sorunu tamamiyle çözümlenmemiştir. Bellibaşlı tahıl ürünleri verimi, ABD'ne ve Batı Avrupa kapitalist ülkelerine kıyasla henüz oldukça azdır. Etili mamuller satışı gittikçe artmaktadır, fakat bunların ortalama olarak kişi başına düşen üretim düzeyi, ABD ve diğer

bazı kapitalist ülkelerdekine kıyasla henüz düşüktür (Örneğin, 1967 yılında insan başına düşen et üretimi Sovyetler Birliğinde 49, ABD'de 110, İngiltere'de 48, İtalya'da 29, Fransa'da 86, Alman Federal Cumhuriyeti'nde 62, Japonyada 11 kilo idi).

Bilindiği üzere, 1960'ların ilk beş yılında, bir sıra objektif ve subjektif nedenler sonucu olarak Sovyet köy ekonomisinin gelişme temposu yavaşlamıştı. Merkez Komitesi 1965 Mart Plenumunda ve SBKP XXIII. Kongresinde alınan kararlar, Sovyet köy ekonomisinin gelişmesine büyük ölçüde hız verilmesine yardım etti. Dört yılda (1966—1969) elde edilen ekonomik gelişme sonuçları bunu ispat etmektedir. Ortalama yıllık üretim, tahıl ürünlerinde 32 milyon ton artmıştır (Halbuki bu artış 1961—1965 yılları döneminde 9 milyon tondur), et üretimi yıllık ortalama artışı ise 2.1 milyon tonu (1961—1965 yılları döneminde 1.4 milyon tondur) bulmuştur. İnsan başına düşen köy ekonomisi ürünleri tüketimi gibi olağanüstü bir ekonomik göstergelyi ele alırsak durum şöyledir: 1961—1965 yıllarında kişi başına düşen et tüketimi 1 kilo artmış olduğu halde, 1969 yılında 1965'e kıyasla 6 kilo artmıştır. Aynı yıllara ait süt tüketimi göstergeleri ise 11'den 53 kiloya yükselen bir artış göstermektedir. Ekmek ve patates tüketimine gelince, son dört yıl içinde 5.9 kilo azalma olmuştur ki, bu da, Sovyet vatandaşlarının beslenmelerinde kalite bakımından sürekli bir iyileşme olduğunu göstermektedir. Bu arada köy ekonomisi emekçilerinin refah düzeyinin önemli derecede yükseldiği görülmektedir. Tarımsal ve hayvansal ürünleri satın alma fiyatlarının yükselmesi, emekçilerin maddi ilgisini teşvik edici diğer tedbirlerin alınması, üretimin artması ve emek verimliliğinin çoğalması sayesinde 1969 yılında sovhozlardaki emekçilerin aylıklarında 1965 yılındakine kıyasla $\frac{0}{100}$ 26, kolhozcuların emek gelirlerinde ise $\frac{0}{100}$ 33 oranında artış olmuştur.

Yani geçen dört yıl içinde köy ekonomisinde büyük bir gelişmeye ulaşılmıştır (1970 yılında da köy ekonomisi ürünleri üretiminde önemli derecede artış olduğu anlaşılmaktadır). Sovyet köy ekonomisinde «bunalım» olduğunu her yıl yazmaya ve SBKP tarafından alınan her tedbir «bozukluk» ve «başarısızlık» diye işlerine geldiği şekilde yorumlamaya alışmış burjuva propagandacılarını bunları hatırlatmakta fayda vardır.

Belirtmek gerekir ki, son yıllarda Sovyet köy ekonomisindeki gelişmeye, başlıca, kolhoz ve sovkozlarda çalışma göstergelerinin nitel bakımdan yükseltilmesi, temel ürünlerden alınan verimlerin artırılması ve hayvan verimliliğinin çoğaltılması sonucunda ulaşıldı.

Gerçi 1970 yılında ekilir arazi 1965 yılındaki 209.1 milyon hektara karşılık 206.3 milyon hektara düşmüş, biraz azalmıştır. Fakat buna karşılık aynı yıllar içinde bütün bitkilerde oldukça büyük ölçüde üretim artışı olmuştur. Bu arada şu duruma da dikkati çekmek gerekir: Bir evvelki on yıllık dönemde (1956-1965) tarım bitkilerinde yıllık ortalama rekolterler aynı düzeyde kaldığı ve hektar başına 10 kental ürün alındığı

halde, son dört yılda hava koşulları son derecede elverişsiz olmasına rağmen bir hektardan 13 kentalden fazla ürün alınmıştır. Verimlilik hayvacılıkta da artmıştır. Bütün bunlar, Sovyetler Birliği köy ekonomisinin entansif gelişme yoluna koyulduğunu gösteriyor.

Sovyetler Birliği köy ekonomisi gelişimine ait gösterge

	1913	1950	1969
Mukayeseli fiyatlar üzerinden bütün köy ekonomisi ürünleri (1913 yılı 1'e eşit olarak kabul edilmiştir)	1	1.4	2.8
Köy ekonomisi bitkileriyle ekili sahalar (milyon hektar)	118.2	146.3	208.6
Tarım bitkileri genel üretimi (milyon ton) :			
Tahıl bitkileri	86.0	81.2	161.1
çiğitli pamuk	0.74	3.54	5.7
Patates	31.9	88.6	91.7
Çeşitli sebzeler	5.5	9.3	18.2
Tarım bitkileri rekoltesi: (hektar başına düşen kental)			
tahıl	8.2	7.9	13.0
çiğitli pamuk	10.8	15.3	24.3 ⁽²⁾
Patates	76	104	113
İribaş verim hayvanlarının genel sayısı (milyon baş)	56.5 ⁽¹⁾	59.0	98.6 ⁽²⁾
Başlıca hayvansal ürünler üretimi:			
Et (Mezbaha çekisi, milyon ton)	5.0	4.9	11.6 ⁽²⁾
Süt (milyon ton)	29.4	35.3	81.6
Yumurta (milyar adet)	11.9	11.7	36.5
İnek başına süt sağımı yıllık ortalaması (kilo)	982	1.370	2.056
Traktör sayısı (bin adet)	—	595	1.908

(¹) 1966 yılı

(²) 1968 yılı

Sovyet köy ekonomisi gelişiminin entansif niteliği, yeni beşyılıklıta (1971—1975) daha büyük ölçüde kendini göstermektedir. Köy ekonomisi bitkilerinde giderek çoğalan tüketim artışı göz önünde bulundurulursa, bu yönde ek tedbirler alınması zorunluğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Bunu şu objektif etkenler zorunlu kılmaktadır: Şehir nüfusunun artması (1913 yılında nisbi payı $\frac{0}{10}$ 18 olan şehir nüfusu, 1940'da $\frac{0}{10}$ 33'e, 1969'da $\frac{0}{10}$ 56'ya yükselmiştir, genel nüfus artışı dolayısıyla memleket nüfusu 1913 yılında 160 milyon iken 1950'de 178.5 milyona, bugün 240 milyona yükselmiş bulunmaktadır; 1990 yılında ise 300 milyonu aşacağı tahmin edilmektedir); nakdi gelirleri artan halkın satın alma gücünün artması ve talebinin yükselmesi (SSCB'nde halkın reel gelirleri 1960 yılındakine kıyasla 1.5 misli artmıştır); sanayi üretiminin, özellikle köy ekonomisinden elde edilen hammaddelerle gıda maddeleri ve hafif sanayi dallarında üretimin hızla artması; kardeş sosyalist ülkelerde artan ihtiyaçların aralıksız olarak karşılanması ve SSCB'nin enternasyonal bir ödev olarak gelişmekte olan ülkelere üretim yardımı yapılması için köy ekonomisi ürünleri nakliyatının genişletilmesi zorunluğu vb.

Tarımda entansifikasyonu gösteren en önemli gösterge bol gelirdir. Yeni beşyılıklıta tahıl üretiminde hektar başına ortalama 17 kental rekolte alınması öngörülmüyor. Böylece, 1975 yılında kişi başına düşen tahıl ürünlerinin 800 kiloyu bulması sağlanacaktır (1969 yılında, kişi başına üretilen tahıl miktarı İtalya'da 309, Alman Federal Cumhuriyeti'nde 324, Fransa'da 661, ABD'de 1.002 Sovyetler Birliği'nde 671 kilo idi).

1975 yılında süt üretiminde şimdikine kıyasla $\frac{0}{10}$ 20, et üretiminde üçte bir ve yumurta üretiminde ise üçte birden fazla artış öngörülmektedir.

Bu programın gerçekleştirilmesi için köy ekonomisi işletmeleriyle kolhoz ve sovhozlarda çalışan bütün emekçiler, özellikle, halkın artan ihtiyaçlarını henüz karşılamayan hayvan yetiştiriciliğinin geliştirilmesi, maddi bakımdan büyük ölçüde teşvik edilecektir. 1965 yılından itibaren, plânüstü tarım ürünleri alım fiyatına $\frac{0}{10}$ 50 zam sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Aynı zamanda taban fiyatları da yükseltilerek tahıl işletmeciliğinde yüksek rantabilite sağlanmıştır. Bu cümleden olarak, yeni beşyılıklıta satınalma plânında tahıl ürünlerinin üçte bir kısmından fazlası veya 20 milyon tondan çoğu devlete zamlı yüksek fiyatlar üzerinden satılacaktır. 1970 yılında et, süt, yumurta ve yapağı taban fiyatlarına da $\frac{0}{10}$ 50 zam yapılmıştır, bu zam, plânüstü satışlar yapılırken ödenir. Taban fiyatları zaten yüksektir. Bunun yanı sıra devlete satılan et, etin işlenmesi, nakliyesi ve satışı devlet tarafından finanse edilmektedir.

Burada karakteristik olan şudur ki, satınalma fiyatlarının artırılması ve maddi teşvik hedefini güden diğer tedbirler, bellibaşlı yiyecek maddeleri

için devletçe tespit edilen perakende fiyatlarını yükseltmemekte, tüketicinin kesesine dokunmamaktadır. Köy ekonomisi üretimini teşvik etmenin en kestirme yolu, şüphesiz ki, tüketim malları perakende fiyatlarını artırmaktır. O zaman talep azalır, köy ekonomisi işletmelerinin gelirleri de yükseldi. Bu usulle devlet, köy ekonomisini geliştirmek için yaptığı masrafları doğrudan doğruya emekçilerin sırtına yükliyerek, onların reel maaşlarını azaltabilirdi. «Pazar sosyalizmi» taraftarları işte böyle reçeteleri salık vermektedirlerdir. Fakat arz ve talebe dayanan spontane pazar mekanizması gerçek sosyalizme aykırıdır; çünkü bu, şehir emekçilerinin hayatı çıkarlarına dokunur, spekülâtorler yaratır, köy emekçilerinde özel mülkiyet eğilimi doğurur. Perakende fiyatları artırmadan köy ekonomisi üretimini hızla çoğaltmak güç bir meseledir, fakat bu sorunun böyle çözümünü çok daha önemlidir. Bunun için sadece tek bir yol vardır. O da, pratik hayatta denenmiş olan plânlı sosyalist ekonomiyi yönetme, üretimi ekonomik bakımdan teşvik edici metotları geliştirme, kolektif ve işçinin maddi çıkarılarının artırılmasına ilişkin Leninist ilkeyi kuvvetlendirme yoludur. Ve, elbette, devlet yatırımlarını artırma yoludur.

77.6 ve 1.7

Bir zamanlar, objektif birçok neden yüzünden köy ekonomisine yapılan yatırımların düzeyi yüksek değildi. Bu durum, köy ekonomisinin teknik donatımına ve emek verimliliğine yansıyor. Bundan ötürü, yukarıdaki iki rakamın en çok yabancı gazetecileri hayretler içinde bırakmasında ve dünyada birçok gazete başlıklarında yer almasında şaşılacak bir şey yoktur. Bu rakamlardan biri (1971—1975 arasındaki beşyılıktaki) köy ekonomisine devlet tarafından yapılacak 77.6 milyar rublelik yatırımı, diğeri de bu yatırımın şimdiki beşyılığa kıyasla 1.7 kat fazla olacağını göstermektedir. Kısacası bu beşyılık dönemde, devletçe, 1946—1965 yılları arasındaki dönemden çok daha fazla yatırım yapılacaktır.

Bunlar gerçekten dikkate değer rakamlardır. Ve başlıca Sovyetler ülkesinin artmış olan ekonomik gücünü yansıtmaktadır. Sovyet köy ekonomisine yapılmakta olan muazzam yatırımlar, onun gelişiminde yeni bir aşama başladığını bir kez daha ispatlamaktadır.

Köy ekonomisinde bilimsel-tekniksel ilerleme sağlayan altyapı yatırımları, makineleşme, kimyevi madde üretimi ve sulama işleri gibi üç ana yönde yapılmaktadır.

Komple makineleşme son derecede büyük bir önem taşımaktadır. Komple makineleşme, köy ekonomisinde sadece emek verimliliğinin yükselmesini ve emek koşullarının iyileşmesini değil, aynı zamanda köy ekonomisi işlerinin en rasyonel süreler içinde yapılmasını sağlamaktadır. Bilginler tarafından yapılan incelemelere göre, Sovyet Birliği'nde köy ekonomisi alanında teknik yetersizliği veya tekniğin yeterli derecede etkinleştirilmemiş olması yüzünden mahsulü toplama işleri şimdilik

optimal süreleri aşmaktadır. Ürünlerin tam zamanında toplanması sayesinde yılda fazladan 15—16 milyon ton tahıl kazanılabilir. Bu ürünün ilâveten elde edilmesini ancak teknik sağlayacaktır.

Aşağıdaki verilerle, köy ekonomisinde giderek artan teknik donatımın boyutları hakkında hüküm verilebilir. Memleketin kırlarında 1 milyon 908 bin traktör, 605 bin biçer-döğeri ve 1 milyon 100 binden fazla kamyon çalışıyor. Gelecek beş yıl içinde kolhoz ve sovhoslara daha 1 milyon 700 bin traktör, 541 bin biçer-döğeri ve yine 1 milyon kamyon verilecek, bu suretle şimdiki kadar artacaktır. Teknik ilerlemeden yüksek derecede rantabil olarak yararlanma olanakları göz önünde bulundurulmak suretiyle denebilir ki, yeni beş yılda Sovyetler Birliği komple makineleşmeyi hemen hemen tamamlayacaktır. Kolhoz ve sovhoslar, bu kadar traktör, biçer-döğeri ve kamyonlardan başka, büyük miktarda diğer teknik araçlar, bu arada, hâlen çoğunlukla el emeği kullanılmakta ve çok emek yutmakta olan hayvan bakımı işlerinin makineleştirilmesi için 6 milyar rublelik donatım elde edeceklerdir.

Bilindiği üzere bol rekolte, toprağa atılan kimyasal gübrelerle bitkileri korumada kullanılan ilâçların nicel ve nitel durumuna bağlıdır. Sovyetler Birliği'nde bu yıl hemen hemen 54—55 milyon ton kimsayal gübre üretilcektir, gelecek beş yıllık plân döneminin sonlarına doğru kimyasal gübre üretimi 90 milyon tonu bulacaktır ki, bu miktar üretim 1975 yılına doğru, hektar başına ekili sahaya ortalama olarak en azından 80 kilo kimyasal gübre serpilmesini sağlayacaktır. Böylece, ABD ve Kanada gibi ülkelerdeki düzeye erişilecektir. Şunu önemle belirtmek gerekir ki, Sovyetler Birliği köy ekonomisinde kimyasal gübre vb. maddelerin kullanılmasıyla ilgili program, modern bilimsel-tekniksel başarılar göz önünde tutularak hazırlanmıştır. Mikrobiyoloji sanayii, tarım ilâçları üretimi son derecede hızlı gelişecektir.

Sovyetler Birliği'nde köy ekonomisi bitkileri ekili arazi, toprak ve iklim koşulları değişik bölgelerde bulunuyor. Bundan dolayı da bazı bölgelerde iyi rekolte için elverişli koşullar vardır, diğer bölgelerde ise ya kuraklıktan ya da havaların fazlasıyla yağışlı gitmesinden bereket azdır. Bu durumdan çıkış yolu, geniş sulama programını uygulamaktır. Yeni beşyılığa daha 3 milyon hektar kadar arazi sulanacak, ziyadesiyle yağışlı bölgelerde 5 milyon hektara yakın arazide rutubeti kurutucu sistemler kurulacaktır. Yine bu beşyılığa 8 milyon hektar kadar çayır, mera ve diğer topraklar islah edilecektir. İlerideki yıllarda memleket, sulu tarım yapılan bölgelerden pirinç ihtiyaçlarını tamamen karşılayabilecektir. Daha uzak bir gelecekte (1985 yılına doğru) sulanır arazi 48 milyon hektarı veya şimdiki bütün tarım arazisinin $\frac{0}{10}$ 10'dan fazlasını bulacaktır.

Kompleks yapışım

SBKP, izlediği ekonomi politikasının ana yönlerini saptarken işlerin başarılı olmasının, milyonlarca işçi, köylü ve aydın tarafından sarf edilen

örgütlü ve yaratıcı emeğe bağlı olduğunu bir an için bile unutmamaktadır. Sovyet köy ekonomisinin nitel bakımdan yeni bir düzeye yükselmesi, bütün partinin, tüm şehir ve köy emekçilerinin emekleriyle sağlanacaktır.

İşçi sınıfının bu alandaki rolü son derecede büyüktür. Köy ekonomisine yeni teknik araçlar, çeşitli gübreler, inşaat malzemeleri sağlama, köylülerin hızla artan tüketim malları ihtiyaçlarını karşılama ödevi işçi sınıfının omuzlarındadır. Hiç abartmadan denebilir ki, köy ekonomisinde elde edilen başarılar, şimdi, tüm sanayi, inşaat, ulaşım, bilim ve teknik dallarındaki çalışmalara bağlıdır. Çağdaş bilimsel-tekniksel devrim koşullarında sanayi ile köy ekonomisi arasındaki bağımlılık, komple sistemli yanışı uygulama zorunluluğunu artırmaktadır. Böyle bir yanışım, Sovyetler Birliğı Komünist Partisi tarafından son yıllarda izlenmekte olan ekonomi politikasının özel bir niteliğı halini almıştır.

Bu cümleden olarak, ekonomisinin çok bağılı olduğı sanayi dallarını geliştirme tedbirleri daha şimdiden alınmıştır. Örneğın, köy ekonomisine makine yapımı sanayi dallarının daha hızlı tempoyla geliştirilmesi öngörülmektedir. Bu amaçla yeni 16 fabrika kurulacak ve 100 kadar fabrika da reorganize edilecektir. Kimyasal gübre üretimini daha da artırmak için 16 yeni fabrika kurulacak, çalışan işletmelere ek olarak 110 büyük atelye yapılacaktır. Köy ekonomisi ürünlerinin taşınması, depolanması ve işlenmesine ilişkin üretim dallarını geliştirme yolları da belirlenmiştir.

Gelecekteki başarılar, büyük ölçüde köydeki üretim örgütleriyle diğerk toplumsal ilişkiler düzeyine, üretimde sosyalist demokrasinin gelişme derecesine bağılıdır. Bir yıl önce düzenlenen Sovyetler Birliğı Üçüncü Genel Kolhozcular Kongresi yeni bir Örnek Kolhoz Tüzüğü kabul etmiştir. Bu tüzüğe uyularak, kolhozların ekonomik bağımsızlığı güçlendirilmiş ve toplusal işlerin yönetiminde kolhozcuların hakları genişletilmiştir. Bölgeler, iller, özerk bölge ve cumhuriyetlerdeki kolхозlarda seçimle yönetim kurulları kurulmuştur. Sovyetler Birliğı Kolhozları Genel Sovyeti seçilmiştir.

Tüm parti örgütlerinin politik ve örgütsel çalışmalarının düzeyini yükseltmek amacıyla, SBKP Merkez Komitesi Temmuz (1970) Plenumunun karar ve materyelleri bütün halkça incelenmiştir. Mahalli örgütlerde (il ve bölge örgütlerinde, kolhoz ve sovхозlarda) komünistler, parti tarafından alınan tedbirleri başarıyla yerine getirmek için yükümlendikleri pratik ödevleri belirlemişlerdir.

Ülkedeki birçok bölgelerde rekoltenin iyi olacağı açıkça anlaşıldıktan sonra düzenlenen genel toplantılarda kolhozcular ve işçiler, başlıca köy ekonomisi bitkilerinden fazla üretim sağlamak ve bunları devlete satmak için kararlar almışlardır. Bunlar, Sovyet köy ekonomisi emekçilerinin, kabul edilen programı gerçekleştirme dâvasına yaptıkları önemli katkılardır.

Leonid Borisof

Devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları ve devrim savaşı

RUBENS ISKARO

Barış içinde yanyana yaşama, Rusya'da yapılan proletarya devriminden sonra, uluslararası komünist ve işçi hareketinde ortaya çıkan politik ve ideolojik bir sorundur.

Sosyalizmin, başlangıçta bir ülkede veya birkaç ülkede birden zafere ulaşmasının mümkün olduğuna dair Leninist tez, kapitalin dünya egemenliğine meydan okudu. Ekim Devrimi, yeni bir tarihsel çağ, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını açtı. Sosyalist sistemin kurulması üzerine, bu yeni sistemin, belirli bir dönem içinde kapitalist sistemle birlikte yaşayacağı öngörülmüyordu.

Milyonlarca insanın ve bunca çabalar sonucunda insanlığın yarattığı herşeyin imha ve telef olmasına meydan verilmemesi için sosyalist ve kapitalist sistemler arasındaki mücadelede askerî çatışmalardan kaçınılması lüzumlu mudur? Ya da bir füze-nükleer harpten devrim sürecinin kazançlı çıkacağı ve milyonlarca insanın ölümü ve korkunç yıkıntılıklar bahasına da olsa dünya kapitalizmiyle emperyalizminin yıkılacağı umudu ile insanlar, böyle bir harbe sürüklenmeli midir? Bazı kimseler bu gibi kararsızlıklar içindedir. Çünkü, onlara göre yıkıcı bir harbi önleme çabaları, kapitalizmle sosyalizmin birbirine yaklaşmasına, sınıf savaşının uluslararası arenada ve bu arada ulusal alanda zayıflamasına yol açabilir. Barış içinde yanyana yaşama fikrini (insancıl niteliklerine rağmen), bazı anti-militarist çevrelerin reddetmelerinin bir nedeni de budur.

Bizim, devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları hakkındaki Marksist-Leninist anlayışımız, karşıt sistemler arasındaki savaşta hem sosyalizme hem de halklara muazzam kayıplar verdirecek olan askerî çatışmaların önlenebileceği görüşüne dayanıyor.

Leninist görüşler sistemi

Lenin, Rusya Sovyetleri IX. Kongresinde, değişik sosyal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları fikrini geliştirirken şöyle demişti: «Bize düşman olan hükümetler veya sınıflardan herbirinin istek, azim ve kararlarından daha büyük bir güç vardır. Bu güç, onları bizimle yakınlıklar kurma yolunda yürümeye zorlayan genel ekonomik dünya ilişkileridir.» (V. İ. Lenin, Toplu eserleri, cilt 44, sayfa 304—305)

Harpte tahrip edilmiş olan Sovyet ülkesi ekonomisinin komünistlerin yönetiminde yenibaştan kurulmaya başladığı Ekim Devriminden sonraki ilk yıllarda Vladimir İliç Lenin, kapitalizmle ekonomik alanda yarışmanın yalnız iç yönünün değil, aynı zamanda dış yönünün de olacağını ve bu

yarısmada sosyalizmin elde edeceği başarıların, halkların dünya devrimci mücadelesine kayıtsız şartsız katkıda bulunacağını belirtiyordu. O, sosyalist devletin en önemli ödevini kendi ülkesinde yeni hayatı kurarken, diğer ülkelerdeki devrimci hareketi de her bakımdan desteklemesinde görüyor ve şöyle diyordu: «Enternasyonalist olmak, bir ülkenin, devrimin bütün ülkelerde gelişmesi, desteklenmesi ve devrimci ruhun uyanması için mümkün olan her şeyin âzamisini yapması demektir.» (cilt 37, sayfa 304)

V. İ. Lenin, burjuva pasifizmini, bilimsel olmadığı ve insanlığın harplerden nasıl kurtarılacağı sorununun çözülmesine yardım etmediği için kesinlikle reddediyordu. Fakat, barış mücadelesinin pratik alanda gelişebilmesi için «burjuvazinin pasifist kanadını kuvvetlendirmemiz» ve uluslararası burjuva cephesini, kaba burjuva (saldırgan burjuva, gerici burjuva) cephesinden daha derin bir biçimde ayırmak için eyleme geçmemiz gerektiğini belirtiyordu. (c. 44, s. 407—408).

Uluslararası arenada cereyan eden bütün olayların gidişatı, bu Leninist prensiplerin büyük bir yaşama gücüne sahip olduklarını, dünya devrim sürecinin gelişmesi için muazzam önem taşıdıklarını doğruladı. Komünist Enternasyonalinin 1928 yılında yapılan VI. Kongresi, Sovyetler Birliği tarafından ardıcıl olarak izlenen Leninici politikanın yapıcı ve ilkesel niteliğini belirtti. Bu politikanın, «kapitalizme karşı mücadelenin sadece başka bir biçimi, bugünkü koşullarda daha yararlı bir biçimi olduğu ortaya kondu. Komintern'in 1935 yılında yapılan VII. Kongresi de, «emperyalistlerarası sert çelikler ve faşist devletlerin saldırıları koşullarında, Sovyetler Birliği ile, bu anda barışın korunmasında çıkarı bulunan devletler arasında işbirliği mümkündür» sonucuna vardı.

Sovyet devleti, kuruluşunun ilk günlerinden itibaren, anti-emperyalist savaşın potansiyel olanaklarını gözler önüne sererek, bütün uluslararası hayatı, insanlığın geleceğini kuvvetle etkilemeye başladı. Buna rağmen dünya arenasında güçler oranı kapitalizm yararına biçimleniyor, burjuvazinin emperyalist politikası, uluslararası ilişkilerde belirleyici bir rol oynamaya devam ediyordu. Sovyetler Birliği, devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları politikasını uygulayarak, Avrupa'da güvenliğin güçlendirilmesi, yeni bir dünya harbinin önlenmesi ve Avrupa ülkeleri arasında işbirliği kurulması uğrunda çok çaba harcadı. Fakat bütün bu çabalara rağmen, Almanya'daki en saldırgan emperyalist çevreler, diğer birçok burjuva devletlerindeki emperyalist güçlerin açık hoşgörölülüğü ve hatta yardımları sayesinde İkinci Dünya Harbi'ni kundaklamaya muvaffak oldular. Ve bu harpte saldırganlara karşı zafere, en başta Sovyet halkının muazzam gayretleri ve kahramanlığı sayesinde ulaşıldı.

Emperyalizmin saldırgan karakteri, İkinci Dünya Harbi'nden sonra da, tabiatıyla değişmedi. Fakat, saldırganlık planlarını suya düşürebilecek reel güçler ortaya çıktı. Komünist ve işçi partileri temsilcilerinin 1960

yılındaki konferansının bildirisinde belirtildiği gibi, dünyanın iki sisteme ayrıldığı bugünkü koşullarda uluslararası ilişkilerde yegâne doğru ve makul ilke, V. İ. Lenin tarafından ileri sürülen, değişik sosyal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensibidir.

Marksizm-Leninizm öğretisinin harp, barış ve devrim sorunlarıyla ilgili prensipleri komünist ve işçi partilerinin 1969 uluslararası konferansı belgelerinde yaratıcı bir şekilde geliştirildi. Bu konferans çağsal durumu ve dünya arenasındaki güçler oranını derin bir tahlilden geçirerek şu sonuca vardı: Barış içinde yanyana yaşama politikası ile, emperyalizmin kendi iç çelişkilerini gidermek için uluslararası gerginliği şiddetlendirme ve harp tehlikesi ocakları tutuşturma teşebbüslerine engel olmaya çalışılmaktadır. Bu politikanın amacı, dünyadaki sosyal ve politik gelişimi «dondurmak» veya ideoloji mücadelesini zayıflatmak değildir. Dışsöz pasifizizmle hiçbir ortak yönü yoktur. Devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları, halkların sınıf savaşlarında her çeşit metotları kullanma haklarını sınırlandırmamaktadır. Bu politika, *toplumsal dönüşümler yapılmasına, işçi sınıfının diğer emekçi tabakalarıyla ittifak halinde egemenliği ele almasına ve sosyalist devrimlere yol açabilecek sınıf savaşı atılım-larına elverişli koşullar yaratmaktadır.*

Konferansın belgelerinde belirtildiği gibi, barış içinde yanyana yaşama politikası, ezilen halkların kurtuluşları için lüzumlu gördükleri barışçı veya barışçı olmayan yollardan yararlanmalarına hiçbir şekilde engel olmaz. Bu politika, emperyalizm tarafından desteklenen gerici rejimlerle hiçbir zaman uzlaşma anlamına da gelmez. Tam tersine, barış içinde yanyana yaşama, ezilen halklara, sömürgeciliğe ve yeni — sömürgeciliğe, ihtilâlcı cuntaların zulmüne ve yabancı tekellerin baskısına karşı her çeşit metotlarla mücadele etmeleri için elverişli koşullar yaratmaktadır.

Barış içinde yanyana yaşama, objektif, tarihsel bir nitelik taşıyan sınıf savaşını hiçbir şekilde ortadan kaldıramaz. Eskiden olduğu gibi, kapitalist dünyasında, proletarya ve burjuvazi gibi birbirine düşman bellibaşlı iki uzlaşmaz sınıf vardır. Ve bu toplumdaki tekeller diktatörlüğü, sınıfsal çatışmaları gittikçe daha çok sertleştirmektedir.

Hayat, sağ ve «sol» eleştiricileri yalanlıyor

Barış içinde yanyana yaşama politikası konusundaki Leninist anlayışın özünü tahrif etme denemeleriyle oldukça sık karşılaşyoruz. Bu yöndeki tahrifler, kasıtlı olduğu gibi, bilinç yetersizliği nedeniyle de yapılıyor. Örneğin, emekle kapitali ulusal ölçüde «uzlaştırma» görüşü, bu sözde «tez», çoğu zaman, devletlerin barış içinde yanyana yaşama politikasının mantiki bir devamı olarak ele alınıyor. Sınıf savaşının bir zorunluk olduğunu kabul eden, fakat devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları fikrinin sınıf savaşıyla bir arada yürütülemeyeceğini öne sürerek barış

içinde yanyana yaşama politikasını reddeden fonksiyonerlere de raslanıyor.

Arjantin'de bazı solcu gruplar, bir arada yaşama politikasına karşı çıkarak, bunun, bütün ülkeler emekçilerinin temel çıkarlarına aykırı olduğunu iddia ediyorlar. Benzeri anlayış ve görüşlere göre, dünyada barışı koruma mücadelesi, emperyalizm yok edilmeksizin barışın sağlanabileceği hayallerinin yayılmasına yardım etmekte, barış içinde yanyana yaşama politikası da her türlü devrimci ve anti-emperyalist mücadeleden vazgeçme anlamına gelmektedir; genel silâhsızlanmaya gidilmesini istemek ise, halk yığınlarının uyanıklığını zayıflatmak, onları uyutmak demektir. Bu görüşün taraftarlarınca ileri sürülen görüşe göre, devletler arasında barış içinde yanyana yaşama politikasının desteklenmesi, emekçilerin iradesini felce uğratar, ulusal kurtuluş hareketini uluslararası destekten yoksun edebilir ve Birleşik Amerika emperyalizmiyle uzlaşma adına emekçilerin anti-emperyalist mücadelesine ve her türlü sınıf savaşına son verebilir.

Arjantin'de barış içinde yanyana yaşama görüşünü reddedenler, «iki emperyalizm» teorisini de redlerinin delilli olarak ileri sürüyorlar. Bunlar, tekellerin, özellikle Kuzey Amerika tekellerinin Lâtin Amerika'da halk yığınlarını köle haline getirme politikası izlemekte olduklarını inkâr edemezler. Ve herhalde, bu tekellerin Lâtin Amerika halklarına getirdiği felâketlerden dolayı suçlarını hafifletmek için Birleşik Amerika emperyalizmiyle birlikte «Sovyet emperyalizmi» diye bir emperyalizmin de mevcut olduğunu iddia ediyor, barış içinde yanyana yaşamanın, bütün dünya halklarını baskı altında tutmak için «iki emperyalist cephe» arasında varılmış bir anlaşmadan başka bir şey olmadığını ileri sürüyorlar.

Ülkemizde bunu ispata çabalayanlar, özellikle, burjuva milliyetçiliği taraftarları ile işçi sınıfı üzerinde hâlâ etkili olan sağcı Peronistlerdir. «Sovyet baskısı» hakkında somut örnekler vermeleri veya bazı «Sovyet tekelleri»nin adlarını saymaları istendiği, Sovyetler Birliği'nin işçileri nasıl sömürdüğünü, hangi halkların alınteriyle yuğrulmuş kârlarını alıp götürdüklerini ispatlamaları rica edildiği zaman, başka bir cevap bulamadıkları için, genellikle, «Sovyetler Birliği, komünist ideolojisini sömürüyor» diyorlar ve kendilerinin «Sovyet emperyalizmi» sözü ile «ideoloji emperyalizmi»ni kastettiklerini söylüyorlar. Böylece, komünizmin bir «yabancı ideoloji» olduğu kanısını uyandırmaya çalışıyorlar. Ne yazık ki, Arjantin'de, «yabancı ideoloji» uydurmacasını ciddiye alanlar ve fikirleri sosyal realitenin yansıması değil de, sanki sınırları varmış gibi kabul edenler hiç de az değildir, sendika hareketinde de böylelerine raslanmaktadır.

Lâtin Amerika ülkelerinde burjuva milliyetçiliği propagandası, Sovyetler Birliği'nin güttüğü politikanın özünü kasten tahrif ediyor, şuna benzer gülünç ve boş yargılara da başvuruyor: «Emperyalizm, bağımlı halkların

çoğunu baskı altında tutmak amacıyla dünyayı güçlü devletler arasında paylaşmak için çaba sarf ediyor. Sovyetler Birliği en güçlü iki devletten biridir. Bu yüzden o da emperyalist bir devlettir. Daha ileriye doğru bu yargıdan şu sonuç çıkarılıyor: «Barış içinde yanyana yaşama politikası, Sovyetler Birliği'nin, Birleşik Amerika ile dünyayı paylaşmak için uydurduğu bir formüldür sadece.» Görüldüğü gibi, şu veya bu ülkedeki toplumun karakterini ve sınıfsal muhtevasını belirleyen üretim ilişkileri görmememizden gelmekte, ekonomik gelişme, askeri güç vb. gibi nicel göstergeler, ön plâna alınmaktadır.

Fakat realite, hem sağcı Peronistlerin, hem de aşırı solcuların bu iddialarının temelsizliğini ortaya koymaktadır. Şöyle ki: *Birinci, barış içinde yanyana yaşama, sınıf savaşının özel bir biçimidir; ikinci, barış içinde yanyana yaşama, dünya sosyalizminin mevzilerini çökertmemekte, tam tersine bunların güçlenmesine, proletaryanın sınıf savaşının gelişmesine, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının ulusal kurtuluş savaşının başarılar kazanmasına yardım etmektedir.*

Kapitalist devletlerle ilişkilerinde ardıcıl bir barış içinde yanyana yaşama politikası izleyen sosyalist ülkeler, bu politikaları sayesinde hem kendi durumlarını, hem de bütün dünya sosyalist sistemini sürekli olarak geliştirmek için geniş olanaklar sağlamaktadırlar. Bu ülkelerde halk ekonomisi, bilim, kültür ve öğrenim alanlarında hızlı gelişmeler kaydedilmekte, emekçilerin yaşama düzeyi yükselmektedir. Sömürsüz ve baskısız bir toplum olan sosyalist toplumun yeryüzünün çeşitli bölgelerinde başarılı gelişmesi, bütün dünyada halk yığınlarına etkili bir örnek olmaktadır. Bu örnek ezgi altındaki milyonlarca emekçiye esinlemekte, sınıfsal bilinçlerinin yükselmesine, emperyalizme karşı mücadelenin daha aktif bir hal almasına yardım etmektedir.

Sosyalist ülkeler halklarının emek ürünleri, barış, demokrasi ve sosyalizm güçlerinin emperyalizme karşı üstünlük kazanmalarını belirleyici ölçüde etkilemektedir. Bu ülkelerin güçleri arttıkça barışı ve halkların güvenliğini savunan politikaları da o oranda etkili olmaktadır, sosyalist ülkelerin izledikleri politika, böylece, emperyalistlerin saldırganlık eylemlerini engellemekte ve bir füze-nükleer harbi kundaklamalarını önlemektedir. Emperyalist çevreler, Macaristan veya Çekoslovakya'ya karşı yaptıkları gibi, bir sosyalist devlete karşı askeri sergüzeştlerle ya da karşıdevrim komplolarına girişmeye kalkıştırlarsa, sosyalist ülkelerin muazzam birleşik güçlerinin ezici darbesi ile doğrudan karşılaşıacaklardır.

Dünya sosyalist sisteminin sahip olduğu ekonomik, politik ve askeri gücün artması, emperyalizmin mevzilerinin zayıflaması, emperyalizmin, dünya devrim sürecini, ulusal kurtuluş hareketini destekleme olanaklarının azalması demektir. Viyetnam ve Yakın Doğu olayları bu alanda somut örnekler olarak gösterilebilir. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler,

kahraman Viyetnam halkına ve Arap ülkeleri halklarına her bakımda yardım etmektedirler. Bu çok yönlü yardım, bu halkların, emperyalizm tarafından girililmekte olan saldırıları püskürtmelerine, bağımsızlıklarını, sosyal, ekonomik ve diğer kazanımlarını savunmalarına olanaklar sağlamaktadır.

Yeni bir dünya harbinin kaçınılmaz veya anti-emperyalist hareket için «arzu edilir» olduğunu ileri süren tez, hem teorik bakımdan yanlıştır, hem de politik bakımdan tamamiyle faydasızdır. Bu tezi kabul etmek, çağımızın temel çelişkisini (sosyalizmle kapitalizm arasındaki çelişkiyi) ortadan kaldırmak için, emekçiler için, bütün halklar için gerekli olan en elverişli mücadele koşullarından vazgeçmek demektir. Bir füze-nükleer harbinin her şeye rağmen patlak vereceği iddiasını kabul etmek, aslında, sosyalist sisteme, uluslararası işçi sınıfına ve ulusal kurtuluş hareketine inanmamak demektir. Elbetteki bu, karakteri itibarıyla saldırgan olan emperyalizmin bir dünya harbine başlamaya yetenekli olmadığı anlamına gelmez. Bu yüzden sosyalist devletler, böyle reel bir tehlikeyi gözönünde tutmak ve savunma güçlerini daimi surette kuvvetlendirmek zorundadırlar.

Devletlerin barış içinde yanyana yaşama koşulları içinde, dünya sosyalist sisteminin, uluslararası işçi sınıfının ve ulusal kurtuluş hareketinin desteği sayesinde *hem demokratik, hem de sosyalist devrimin üstün gelme olanaklarına sahip* olduklarını hayat doğrulamıştır.

Küba Devrimi, Lâtin Amerika kıtasında devrim sürecinin hızlanmasına yardım etmektedir. Siera Maestra dağlarındaki kahramanlıklar ve bunların kıtamız olaylarına yaptığı etki, çağımızı karakterize eder nitelikte parlak bir örnektir. Bilindiği gibi bu devrim, «soğuk harp» buzlarının bütün dünyada çözüldüğü ve devletler arasında barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin güçlenmekte olduğu bir zamanda üstün geldi. Bu koşullar, o zaman, Küba'nın, Kuzey Amerika'dan gelen müdahale tehlikesini saptırmayı başarmasına, Sovyetler Birliği'nden ve sosyalist cepheye giren diğer ülkelerden çok taraflı destek ve yardım görmesine katkıda bulundu. Fidel Kastro, 1961 yılında, Küba'daki dönüşümler hakkında şunları söyledi: «Evet, bu bir sosyalist devrimdir . . . Kendi ülkemizde, halkımızın en adaletli ve en uygun bulduğu bir sosyal rejimin koşulları içinde yaşamaya tamamen hak kazandığı kanısındayız.» Görüldüğü gibi, halklar, şu veya bu toplumsal düzen sistemini seçmek, âdil bir sosyal düzen uğrunda savaşmak için sahip oldukları egemenlik haklarından yararlanma olanağını, devletlerin barış içinde yanyana yaşama koşulları içinde elde etmektedirler.

Fidel Kastro, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin yeni Küba'nın kurulması sürecinde ne büyük bir rol oynadıklarının defalarca belirtmiştir. Şu sözler ona aittir: «Sovyetler Birliği olmasaydı, emperyalistler, bizi sadece ekonomik abluka ile ezerlerdi. Emperyalistlerin yurdumuza saldırı

malarını önliyen de Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist cephenin gücüdür.» Buruda söz konusu olan yardım, sadece askeri değil, aynı zamanda ekonomik, politik, bilimsel eğitimsel vb. yardımlardır. Ve bu yardımlar aralıksız devam ediyor, özellikle en gerekli anlarda Sovyetler Birliği ve sosyalist cephe geniş çapta yardımlarda bulunuyorlar. F. Kastro: «En sıkışık zamanlarımızda, yankilerin her saldırısı karşısında biz, Sovyetler Birliği'nin dost elini omuzumuzda hissediyoruz» diyor.

«Dünya devrimi» adına iki sistem arasında askeri çatışmaya taraftar olduklarını söyleyen aşırı solcuların iddialarına rağmen, Küba olayları, devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları zorunluğuna dair Leninist ilkelerin doğruluğunu ispat etti, yanyana yaşamamanın, sınıf mücadelesinin sosyalizm yararına ve emperyalizm aleyhinde gelişmesine ne büyük olanaklar sağladığını gösterdi. Son olayların doğruladığı gibi, kapitalist ülkelerde işçi sınıfı, devrimci savaşın başlıca itici ve seferber edici gücüdür. Hiç şüphesiz ki, işçi sınıfı için, bu sınıfın öncüsü komünist partileri için, devrimci savaşın hangi koşullarda, nasıl bir durumda cereyan ettiği sorununun önemsiz olmasına imkân yoktur. V. İ. Lenin, «proletarya, kendi savaşının politik, sosyal ve kültürel koşullarına karşı ilgisiz kalamaz» diyordu (c. 17, s. 190). Lenin öğretir ki, işçi hareketi — daha burjuva toplumu çerçevesi içinde — sınıf savaşlarında en elverişli koşullara erişmek, büyük manevra özgürlüğüne sahip olmak için çaba sarfetmelidir. Bu da şu veya bu burjuva devletin izlemekte olduğu dış politikaya, bu politikanın uluslararası gerginliği şiddetlendiren, harp tehlikesi ateşini körükleyen bir etken rolünü yerine getirip getirmemesine veya barış içinde yanyana yaşama politikası ilkelerini belirli ölçüde destekleyip desteklememesine bağlıdır.

Bilindiği gibi, burjuvazinin en gerici kesimi, harp psikozunu körüklemek, sosyalist devletlerle ilişkilerde gerginliği şiddetlendirmek suretiyle kendi mevzilerini güçlendirme ve demokratik hareketi zayıflatma amacını güdüyor. İşte böyle durumlarda emekçilerin hayati hakları uğrındaki mücadelelerini boğmaya yönelik yeni yeni işçi aleyhtarı «olağanüstü» kanunlar çıkıyor. Grevler, devlet aleyhtarı, «yıkıcı» faaliyet olarak niteleniyor. Bu durumda tekelleci kapital, işçi sınıfı için son derecede güç koşullar yaratan ve bu sınıfın kazanımlarını ortadan kaldıran faşizm yoluna da koyulabilir.

Nihayet şu gerçeğin de dikkate alınması gerekir: Sosyalist devletle barış içinde yanyana yaşama politikasının kabul edilmemesi, kapitalist ülkelerin daha büyük ölçüde militarize edilmesine yolaçar; bu da, doğrudan veya dolaylı olarak yaşayış düzeyinin düşmesine sebep olur. Çin-Hindindeki harp, bölgesel niteliktedir. Buna rağmen, Kuzey Amerika emekçilerinin durumunu her bakımdan önemli derecede kötüleştirilmiştir. ABD yönetici çevrelerinin her yıl Viyetnam harbi için çarçur ettikleri 30 milyar doları, emekçiler, her yıl vergilerin artırılması suretiyle kendi

ceplerinden ödemek zorunda bırakılmaktadırlar. İşte bu nedenlerle barış mücadelesi, barış içinde yanyana yaşama politikasının üstün gelmesi uğrındaki savaş, halk yığınlarının, geçimini kazanma, yaşayış koşullarını düzeltme uğrındaki günlük mücadelelerini sürdürmelerine de belirli ölçüde yardım etmektedir.

Arjantin emekçileri, cuntanın «iç cephe» çerçevesi içinde izlediği militarist politikanın ağır yükünü kendi sırtında taşımaktadır: Arjantin'in ve diğer Latin Amerika ülkelerinin askerileştirilmeleri, ABD'nin yönetici çevreleriyle tekelleri tarafından her yönden desteklenmektedir. Onlar, eskimiş silâhlara müşteri bulma amacından ziyade, halk hareketlerini kana boğabilmelerinde ulusal oligarşilere yardım etmek için birçok Latin Amerika devletin ordularını silahlandırmaktadırlar. 1966 Haziran'ında yapılan hükümet darbesinden sonra faşist tipi askeri diktatörlüğün iktidara geldiği Arjantin, bu alanda dikkate değer bir örnektir. Ülkemizde 1965 yılında devlet tarafından alınan vergilerin genel toplamı 443 milyar peso'yu bulduğu halde, 1966'da 641 milyar 100 milyon, 1967'de 950 milyar 700 milyon ve 1968'de 1.037 milyar 500 milyon peso'ya yükselmiştir. Bu vergilerin esas kısmını, halktan alınan ve bazıları % 300 gibi korkunç bir oranda artan dolaylı ve dolaysız vergiler teşkil etmektedir.

Bu paralar nereye gitti? Bu soruya cevap verebilmek için Arjantin'in 1968 ve 1969 yıllarına ait ulusal bütçesinin bazı bölümlerine bir göz atmamız gerekir.

Genel bütçe harcamaları	1968	1969
(milyon peso)	966.295.5	1.040.467.5
Baskı tedbirleri için harcamalar	150.488.9	195.106.1
Sosyal-ekonomik ihtiyaçlar için harcamar	623.372.4	639.010.6

Görüyoruz ki, sosyal-ekonomik ihtiyaçlara ayrılan para ancak % 2.5 oranında arttığı halde, baskı tedbirleri için yapılan masraflar % 29.6 oranında artmıştır. Önemli bir kısmı bütçenin diğer bazı bölümlerine dahil edildikleri için aslında bu masraflar çok daha fazladır. Örneğin, «belirsiz» ve «gizli» harcamalar için pekçok para ayrılmaktadır.

Askerileşme arttıkça, işçilere ve bütün emekçilere karşı baskı ve terör tedbirleri de şiddetlenmiştir. 1969 yılındaki büyük grevlerin yöneticilerini mahkûm eden askeri mahkemeler ülkenin her yerinde faaliyette bulunuyordu. 3 ilâ 10 yıl arasında hapis cezaları veriyordu bu mahkemeler. Binlerce Arjantinli, politik sebepler ve grevlere katılma yüzünde

hapishanelere atılmıştı. 1969 yılının Mayıs ayında grevlerin en çok patlak verdiği eyaletleri işgal eden askerler, idare makamlarından, halkın üzerine ateş açma emri almışlardı. Bu terör hareketleri, kurbanlar verilmesine, sokak gösterileri sırasında birçok işçi ve üniversitelinin öldürülmesine yol açmıştı.

Barış içinde yanyana yaşama koşullarında işçi sınıfı, tekelci kapitalin baskısına, militarizme ve aşırı sağcılara karşı daha başarılı mücadele etme olanağına sahiptir. Barış içinde yanyana yaşama, burjuva ülkelerinde sosyal ve politik güçlerin kutuplaşmasına, emekçi tabakalarının işçi sınıfı etrafında birleşmesine katkıda bulunmakta, sınıf savaşlarına hız vererek geniş atılımlar yapmasına yardım etmektedir.

Leninizm, barış içinde yanyana yaşamayı devletlerarası ilişkilerde bir prensip olarak ele almaktadır ki, bunun, şu veya bu kapitalist ülkedeki sınıflararası ilişkilerle hiçbir ilgisi yoktur. Bu bakımdan, devletlerin barış içinde yanyana yaşamasına, halklararası işbirliği yapılmasına en ardıcıl bir şekilde taraftar olanların, aynı zamanda, gerek ulusal çapta, gerekse uluslararası ölçüde sınıf mücadelesinin en azimli taraftarı olmalarında şaşılacak bir şey yoktur. Ve tersine: Bağdaşmaz sınıfların «uzlaşmasına», «ittifak kurmasına» taraftar olduklarını bildiren siyasal güçler, gerek Sovyetler Birliği'ne, gerekse bütün sosyalist cepheye aktif olarak karşı çıkmakta ve bu suretle de emperyalistlerin ekmeğine yağ sürmektedirler.

Barış içinde yanyana yaşama uğrunda mücadele edilmelidir

Halklar, çeyrek yüzyıldan beri, ağır bir uluslararası gerginlik içinde, fakat ne de olsa bir dünya harbinin olmadığı koşullarda yaşıyorlar. Ve bu harpsiz durum kendi kendine yaratılmadı. Bu durum, sosyalist ülkeler, uluslararası işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketi tarafından yeryüzünde barış kurulması uğrunda yürütülmekte olan muazzam ve ardıcıl mücadelenin bir sonucudur.

Uluslararası arenada güçler oranı, şimdi, kapitalist ülkelerin yararına değildir; bu memleketler, sosyalist devletler tarafından izlenen barış içinde yanyana yaşama politikasını dikkate almak zorundadırlar. Sosyalizm ve barış güçleri, saldırgan emperyalist çevrelerin bir füze-nükleer harbini kundaklamalarını önlemektedirler. Fakat bu saldırgan çevreler, anti-emperyalist cephenin bazı kesimlerine darbeler indirmeye çabalamakta ve bölgesel harpler açmaktadırlar. Çin Hindi bunun açık bir örneğidir. ABD emperyalizmi burada birkaç yıldır Viyetnam halkına karşı iğrenç bir harp yürütmekte, askeri müdahalelerle Laos'un iç işlerine burnunu sokmakta ve Kamboçya'da saldırıya geçmiş bulunmaktadır. Güçler oranının emperyalizm zararına değişmesi, dümdüz bir süreç olarak değil, sadece belirleyici bir eğilim olarak ele alınmalıdır. İşte bu

nedenle, devletler arasında barış içinde yanyana yaşama politikasını sadece *onaylamak* hiç de yeterli değildir. Bu politika uğrunda ardıcıl mücadele yürütülmelidir. Komünist ve İşçi Partileri 1969 Uluslararası Danışma Toplantısının belirttiği gibi, çeşitli sosyal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları politikasını emperyalistlere kabul ettirmemiz gereklidir. *Ve bu politikayı uygulama koşullarından biri de, tüm anti-emperyalist güçlerin, harp tehlikesine karşı, bütün dünyanın barış içinde yaşaması uğrunda eylem birliği yapmalarıdır.* Sosyalist ülkeler, uluslararası işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketinin, bütün barışsever devletlerle toplumsal örgütler ve yığınsal hareketlerin birleşmiş çabalarıyla bir dünya harbi önlenebilecektir.

Vladimir İliç Lenin, barış mücadelesinin deklâratif değil, *somut* olması gerektiğini öğretiyordu. Sovyetler Birliği ve kardeş sosyalist ülkeler, Lenin'in bu öğüdünü yerine getirerek, devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları ilkesini uygulama amacını güden bir politika izlemektedirler. Onlar, halkların bağımsızlıklarını, egemenliklerini, memleketlerinin toprak bütünlüklerin, progresif kazanımlarını savunmalarına yardım etmekte, iş işlerine emperyalistlerin karışmalarını önlemek için çaba sarfetmektedirler. Bütün ülkelerin emekçileri karşısındaki enternasyonal devrimci ödevini yerine getirmek için elden gelen her şeyi yapan Sovyetler Birliği'nin bu kutsal mücadelede hizmetleri pek büyüktür.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler barışı ve Avrupa'nın güvenliğini güçlendirmek için büyük çabalar harcamaktadırlar. Güvenlik ve işbirliği sorunlarını görüşecek bir genel Avrupa konferansı hazırlanıp yapılması amacıyla onların ileri sürdükleri teklifler, günden güne daha geniş ölçüde desteklenmektedir. Bu barışsever girişim, Avrupa ve bütün dünya halklarının temel çıkarlarına uygundur. Bu yüzden de çekici bir güce sahiptir.

Sovyetler Birliği'nin barışsever çabaları sayesinde, bu yılın Ağustos ayında, Avrupa güvenliğini güçlendirme mücadelesinde önemli bir aşamanın temeli atılmış, Sovyetler Birliği ile Alman Federal Cumhuriyeti arasında bir anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşmanın imzalanması, değişik sosyal düzenli devletler arasındaki ilişkiler için yeğâne makul temel niteliğini taşıyan Leninci barış içinde yanyana yaşama ilkesinin sahip olduğu olağanüstü hayatı gücün açıkça bir kere daha doğrulanmasıdır.

Barış içinde yanyana yaşama politikasının uygulanması ve etkili olması için, emperyalist nükleer harp hazırlığı politikasına karşı yığınsal eylemler yürütülmesi önemli bir şarttır. Komünist ve işçi Partilerin 1969 Uluslararası Danışma Toplantısı belgelerinde belirtildiği gibi, böyle eylemlere, politik, felsefi ve dini görüş ve inançları ne olursa olsun en geniş halk tabakaları katılabilirler.

Arjantin Komünist Partisi, halk yığınlarını anti-emperyalist mücadele etrafında birleştirmek için çalışmaktadır. Şimdiye dek Peron efsanesinin belirli ölçüde etkisi altında kalan emekçiler dahil, Arjantin emekçileri, Peron'un «üçüncü yolu»nu fiilen reddetmektedirler.

Peron, 1946'da iktidara geldiğinde — kendi deyişiyile — «Üçüncü yol» politikasını ilân etmişti. Ona göre, kapitalist ve sosyalist sistemlerden aynı derecede farklı olan «üçüncü yıl», iç politikada, kapital ile emeğin devlet aracılığıyla uzlaşmasıdır, dış politikada ise bağımsızlık anlamına gelir. «Üçüncü yol», gerçekte boş lâflar olarak kaldı. Memleket içinde kapital devletin desteğiyle egemenliğini sürdürmeye devam ediyordu. Peron dış politikada «hür» ve «hristiyan» Batının yanı başında yer almakta gecikmedi ve Arjantin'i sosyalist sisteme karşı çıkarmak için her çareye başvurdu. 1952 yılında şöyle demişti: «Bence, dünyada bütün halklar için ortak bir hedef var, o da komünizmin teşkil ettiği korkunç tehlikeye karşı gelmektedir. Bu meselenin kesin bir çözüme bağlanabilmesi, bütün halkların, ikinci dereceli problemlerini bu en önemli amacın emrine vermeleri ile mümkündür.» «Demokrasi» gazetesinde Dekartes takma adıyla yazdığı makalelerden birinde, Peron, «Amerika Birleşik Devletleri, komünistlere karşı hücumlarında, sahip bulundukları her şeyden faydalanmalı, hatta atom harbini bile göze almalıdırlar» diyen ABD Kongresi üyelerinden bazılarının bu görüşünü paylaştığını bile belirtmişti. «Üçüncü yol»un taraftarları emperyalizme uşaklıkta işi bu kadar ileri götürmüştür.

Arjantin emekçileri, ülkenin militarizasyonuna, oligarşiye ve emperyalizmin ezgisine, gericilerin baskı tedbirlerine karşı gittikçe daha aktif bir şekilde mücadele etmektedirler. Son yıllarda peronist işçiler komünistlerle ve diğer demokratik akımlarla birlikte büyük sınıf savaşları yürüttüler. Başlarındaki yönetim, enternasyonal dayanışma hareketine faal olarak katılmalarına engel olmaya çalışmasına rağmen, onlar, yeryüzünde barışı sağlamlaştırma mücadelesine katkıda bulunmakta, kahraman Viyetnam halkını desteklemekte, Küba devrimine hayranlıklarını bildirmekte ve ülkenin bağımsızlığını savunan Peru yurtseverleriyle dayanışmaktadır.

Arjantin halk yığınlarının bu uyanışında, bizim deyişimizle sola yönelmelerinde Arjantin Komünist Partisi'nin ardıcıl çalışmaları büyük rol oynamıştır. Lenin'in vasiyetlerine sadık olan bu parti, bütün dünyada barış kurulması uğrunda, bir roket-nükleer harbine karşı mücadele bayrağını daima yükseklerde dalgalandırmış ve dalgalandırmaktadır. Arjantin Komünist Partisi devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları politikasını halk yığınlarına yorulmak nedir bilmeden izah etmekte, can çekişen kapitalist âlemin kötülük ve çelişkilerini sürekli olarak belirtmekte, sosyalizmin üstünlüklerini propaganda etmektedir. Partimizin son yıllarda yapılan iki kongresinde, «yığınları aktifleştirmek için, iktidarı ele geçirmek

için» şiarında sınıf mücadelesinden edinilen dersler genelleştirildi ve bu mücadelenin daha büyük bir hızla, daha yüksek bir düzeyde sürdürülmesi için gerekli tedbirler alındı.

Tartışma götürmez bir gerçektir ki, çeşitli sosyal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları ve devrimci mücadele, birbirine karşı-lıklı olarak bağlı kavramlardır. Yeryüzünde barışı savunma mücadelesi, sınıf mücadelesinin yönlerinden biridir.

Biz, Arjantin komünistleri, kapitalizmin zayıflığını, sosyalizmin gittikçe artan kudretini ortaya koyan iki sistem arasındaki barışçı yarışmaya, yurdumuzda sınıf mücadelesini güçlendiren bir etken gözüyle bak-maktayız.

Arjantin komünistleri, sosyalist ülkelerin, barışı ve halkların güvenliğini sağlama, güçlendirme ve halk yığınlarının devrimci hareketini destekleme yönündeki dev çabalarına katılmaktadırlar. Biz, uluslararası arenada barışın güçlendirilmesi, emekçi yığınlarının yaşamsal çıkarları uğrunda ki mücadelenin daha da genişlemesi için, askeri diktatörlüğe karşı, sosyal ilerleme, demokratik özgürlükler ve ulusal kurtuluş uğrunda her olanaktan yararlanacağız.

Sendikaların eylem birliği güçleniyor

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun (DSF) kuruluşunun 25. yıldönümü dolayısıyla, muhabirimiz, DSF Genel Sekreteri *Pier Jansus* yoldaşla aşağıdaki konuşmayı yapmıştır:

Soru : *Size göre, kapitalist ülkelerdeki emekçilerin sınıf savaşlarının gelişiminin şimdiki aşamasının bellibaşlı özellikleri nelerdir?*

Cevap : Son zamanlarda, kapitalist ülkelerde sınıf savaşının büyük atılımlar yaptığını, proletaryanın haklı isteklerini gerçekleştirmek için yürüttüğü hareketin son derecede genişlediğini görmekteyiz. Bu sınıf çatışmalarının şiddeti, her şeyden önce, zamanımız kapitalizmin gelişme sürecinde ortaya çıkan ve kapitalizmin temel çelişkisini, yani sermaye ile emek arasındaki çelişmeyi gitgide daha fazla keskinleştiren yeni sorunlara sıkı sıkıya bağlıdır.

Tekelci sermayenin yoğunlaşmasındaki artış, emek verimliliğini ve kârlarını çoğaltmak için durmadan yeni çareler aramak zorunda kalan tekellerin çeşitli gurupları arasındaki rekabetin ulusal ve uluslararası düzeyde keskinleşmesi, kapitalist devletin ekonomik fonksiyonunun genişlemesi, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin çalışma koşullarının hızla kötüleşmesine yolaçmaktadır. Bunun içindir ki emekçiler, en etkili savunma sıfâhları olan grev mücadelelerine başvurmaktadır.

İşçi sınıfı sebepsiz grev yapmaz. Zira grevler, çoğunlukla işten çıkarılmalar ve lokavtlarla sonuçlanmakta, emekçilere büyük fedakârlıklara ve yoksunluklara malolmaktadır. Fakat, sermayenin aşırı sömürsünün sonuçlarını hafifletebilmek, elde edilen hak ve avantajları korumak ve yenilerini elde etmek, ancak grevlerle mümkündür.

Olayların gidişatı, sınıflararası işbirliği politikasının temelsizliğini ispat etmiş ve DSF, bunun uydurma niteliğini, çeşitli fırsatlarla defalarca açığa vurmuştur. «Biçimlenen toplum», «yeni toplum», «sermaye ortaklığı», «ilerleme antlaşmaları» ve bunlara benzer kurnazca uydurulmuş görüşler, hep sınıf savaşını «işbirliği» ile değiştirmek amacını gütmektedir. İngiltere, İsveç, Alman Federal Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerin emekçileri, sendikalizm hakkındaki reformist görüşü kesinlikle reddetmektedirler. Son zamanlarda sık sık görülen ve «vahşi grev» adı ile anılan olaylar bunun ispatlarıdır.

Avrupa'nın kapitalist ülkelerinde, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde son zamanlardaki eylemler, ekonomik ilerleme ve üretim gelişmesinin münhasıran tekelci sermaye yönetimi altında olmasına karşı işçi

sınıfının yürüttüğü mücadelesinin yeni ve azimli tezahürleridir. Bu mücadelede iki türlü istek ortaya atılmıştır: bilimsel ve tekniksel ilerlemeden sağlanan nimetleri daha iyi ve daha âdil paylaşmak; sosyal kararların toplumun yararına olmasını sağlamak için bunların hazırlanmasına etkin bir şekilde katılmak. Öte yandan birçok ülkede mücadele sırasında ortaya atılan isteklerin ortak istekler oldukları görülmüştür. İş ücretlerinin artırılması, iş zamanının azaltılması, iş temposu ve hızının ayarlanması, iş garantisi, sendika haklarının genişletilmesi, sosyal sigortaların iyileştirilmesi vb. bu ortak isteklerin bellibaşlılarıdır.

Sendika haklarının kısıtlanmasına ve hatta büsbütün ortadan kaldırılmasına yöneltilen politikaya karşı emekçiler, gitgide daha azimle direnmektedirler. Bu da, sınıf savaşının radikalleşmesi sürecini daha da hızlandırmaktadır.

Soru : Gelişmiş kapitalist ülkelerde sınıf savaşının radikalleşmesi karşısında, çeşitli eğilimdeki sendikalar arasında eylem birliğinin kuvvetlenmesi beklenebilir mi?

Cevap : Son aylarda, ulusal çerçeveler içindeki sendikalar arasında eylem birliği alanında önemli başarılar elde edilmiştir. Uluslararası alanda ise, çeşitli eğilimli sendika örgütleri arasında yakınlaşmalar almaktadır.

Birden fazla sendika konferasyonu bulunan ülkelerde, işçi sınıfının savaşı, bunların önemli derecede yakınlaşmasına yardım etmektedir. Örneğin İtalya'da, en büyük üç sendika konfederasyonu, sınıf temeli üzerinde organik bir birlik kurma sorununu tartışmaktadır. Fransa'da, Fransa Demokratik Emek Konfederasyonu (CFDT) bünyesinde meydana gelen olumlu değişiklikler, Genel Emek Konfederasyonu (CGT) ile CFDT'nin ortak mevzilerini kuvvetlendirme olanaklarını yaratmıştır. Ulusal çerçeve içindeki bu yakınlaşmalar uluslararası sendika ilişkilerini de etkilemektedir. Bu bakımdan Fransız CGT ile İtalyan Genel Emek Konfederasyonu (CGIL) arasında yapılan son toplantının bir sonucu olarak, Fransız CGT'nin İtalya Emekçi Sendikaları Konfederasyonu (CISL) ve İtalya Emek Birliği (UIL) ile kurduğu bağlar, kanaatimize göre, Avrupa kapitalist ülkeleri sendika örgütleri arasındaki ilişkilerin önemli derecede düzeldiğini göstermektedir.

Son zamanlarda, bütün Avrupa sendikalarının ortak sosyal-ekonomik sorunlarını görüşmek üzere çeşitli eğilimli bellibaşlı Avrupa sendika örgütleri arasında yapılan ikili danışma toplantılarının büyük bir önemi vardır.

Uluslararası ölçüde faaliyet gösteren tekelleri sermaye işletmelerindeki emekçilerin eylemlerinin koordine edilmesini söz konusu ederken, CGIL, CISL, UIL, CGT ve CFDT temsilcilerinin «Fiat-Citroen» firmasının sorunları üzerinde yaptıkları toplantıları ve Metal İşçileri Uluslararası Federas-

yonu'nun, Foker firması fabrikalarındaki iş koşullarını incelediği Avrupa Danışma Toplantısını ve diğer benzer temasları da sayabiliriz.

Artık biçimlenmekte olan bu sendikalararası birlik hareketi, üç uluslararası sendika merkezi arasındaki ilişkilerde, — yani Dünya Sendikalar Federasyonu, Uluslararası Hür Sendikalar Federasyonu, Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu arasındaki ilişkilerde — henüz zayıf bir biçimde de olsa devam etmektedir. Örneğin, Uluslararası İş Örgütü'nün son konferansında, bu üç federasyon, İspanya ve Yunanistan'daki durumla ilgili olarak ortak bir karar teklifi sunmuştur. Bu ilk adımlar, tabiatıyla, henüz bir başlangıçtır. Aşılması gereken bir sürü engel var. Ama yakın bir gelecekte yeni başarılarla erişebileceğimizi umuyoruz; çünkü, çeşitli sendikaların ileri sürdükleri isteklerdeki objektif uygunluklar ve tekellerin eylemlerine karşı birlik cephesi kurulması gereğinin gittikçe daha açık olarak anlaşılması, bu yakınlaşmayı hızlandırmaktadır.

1970 yılının yaz aylarındaki grevler

Kapitalist ülkelerde 1970 yazı, gerçekten de pek kızgın geçti. Emek ve sermaye arasındaki çatışmalar, sanayi işletmelerinde ve ekonominin diğer kollarında muazzam ve tâvissiz savaşlar, işçi ve memur grevlerinin, halkın geniş yığınlarının genel demokratik hareketiyle, hükümete karşı, harbe karşı yığinsal gösterilerle kaynaşması, bütün bunlar, kapitalist dünyanın toplumsal atmosferini olağanüstü kızıştırdı.

Emekçilerin yaz aylarındaki savaşı hareketlerinde, işçi sınıfının son yıllardaki savaşının karakterine özgü birçok eğilim kendisini açıkça gösterdi.

Yaz grevleri, emekçilerin savaşma yeteneklerinin artmakta olduğunu parlak bir şekilde ortaya koydu, Komünist ve İşçi Partileri 1969 Uluslararası Danışma Toplantısının tespit ettiği şu görüşün doğruluğunu ispat etti: «Kapitalizmin kalelerindeki devrimci savaşın, bütün demokratik, anti-emperyalist hareketin başlıca itici gücü işçi sınıfıdır.» 1970 yılının ilk yarısında, bütün kapitalist ülkelerde 35 milyon kişi grev yapmıştır, bunun 25 milyonu sanayi bakımından gelişmiş ülkelerdedir. Bu rakamlar geçen yılların rakamlarını çok aşmaktadır. Yaz mevsiminin üç ayında milyonlarca işçi grev yapanlara katılmıştır. Grev mücadelelerinin araçları da çoğalmıştır. Birbirini izleyen kısa grevler, önceden hazırlanmış plâna göre yapılan «şah-mat» grevleri, bütün iş yöntemlerinin olanca incelikleriyle uygulanması sonucunda çalışma temposunun yavaşlatılmasını sağlayan «gayretkeşlik» grevleri gittikçe yaygınlaşmaktadır. Çok defa grevler sırasında fabrikalar, işyerleri işgal edilmektedir. Hem ayrı işkollarındaki grevlerin, hem de ulusal çaptaki grevlerin sayısı artmıştır. Uzun yıllar boyunca süren sınıf savaşlarında elde edilen tecrübelerin en fazla

biriktiği İngiltere, İtalya, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Alman Federal Cumhuriyeti gibi ülkelerde emek ve sermaye arasındaki çatışma son derecede şiddetli olmuştur.

Son zamanlardaki olaylar, grevlere katılanların sosyal yapılarının ve grevcilerin istekler düzeyinin değişmesine rağmen, sermayeye karşı yürütülen savaşın başlıca aracının üretici işçilerin grevleri olduğunu doğrulamaktadır. Emekçilerin yaptıkları grevlerin çoğu, önceleri olduğu gibi, iş ücretlerinin artırılması isteğine dayanmaktadır. Fakat şimdi, yeni yeni işçi müfrezeleri şunu gittikçe daha iyi anlamaktadırlar: grevler yeterli değildir; fiyatların durmadan yükselişi, işçi ücretlerinin değerini kaybedişi, vergi yükünün artışı ve devletin sermaye ile emek arasındaki ilişkilere aktif bir şekilde karışması koşulları içinde günlük ekonomik istekler için yapılan grevler (önemli olmakla beraber) yetersiz ve sınırlıdır.

İşçi sınıfının şimdiki savaşının karakteristik özelliği şudur: Günümüzde katkısız ekonomik istekler, genel demokratik ve politik isteklerle gitgide daha sıkı bir biçimde birleşmektedir. Grevciler, sendikaların işletmelerde serbestçe toplantılar yapabilmesinin tanınmasını, çalışma hakkının garanti altına alınmasını, sosyal sigortalar sisteminin genişletilmesini, işletme yönetimine emekçilerin katılmasını, tekelci sermaye hâkimiyetinin sınırlandırılmasını, işçi düşmanı kanunların yürürlükten kaldırılmasını, hükümetin ekonomi politikasının değiştirilmesini vb. lerini gittikçe artan bir ısrarla istemektedirler.

İşçi düşmanı kanunların, ilerici örgütlere, ilerici eylemcilere karşı alınmış olan ceza tedbirlerinin ve kovuşturmaların kaldırılması istekleriyle yapılan politik nitelikteki grevler ve gösteriler, bu yaz oldukça yaygınlaştı. Devlet memurlarının, gittikçe hız kazanmakta olan ve doğrudan doğruya, kapitalist ülkeler hükümetlerinin ekonomik ve sosyal politikalarına karşı yönelen mücadelelerini, bu türden hareketler arasında saymalıyız. Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin-Hindi saldırısına, askeri paktlara ve yabancı ülkeler topraklarında bulunan askeri üslere, uluslararası tekellerin, Afrika, Asya ve Lâtin Amerika ülkelerinin işçilerine karışmalarına karşı girişilen hareketler, geniş emekçi yığınlarının savaşının, politik savaş haline geldiğini göstermektedir.

Ekonomik savaşın özü de değişmektedir. Emekçiler, bu savaşın birinci dereceli ödevi olan reel ücretlerin istikrarlı artışıını garanti altına alma ödevinin, herşeyden önce politik araçlara, yani işçi sınıfı örgütlerinin, tekeller politikasına ve devletin ayarlayıcı çalışmalarına aktif bir biçimde karışmalarıyla, fiyat ve gelirlerin denetlenmesi cihazının emekçilerin yararına kullanılmasıyla gerçekleştirilebileceğini anlamaktadırlar.

İsteklerin somut olarak belirlenmesi, gitgide bir objektif zorunluk haline almaktadır. Örneğin, sendikalar ve komünist partileri, tekelci sermaye hükümetlerinin, ücretleri dondurmak ve emekçilerin haklarını çiğnemek

amacıyla uyguladıkları fiyat ve gelir politikasını prensip bakımından reddetmektedirler. Öte yandan, grev hareketinin mantığı, bu hareket tarafından ulaşılan yüksek düzeyde yalnız devletin ayarlayıcı çalışmaları-nın reddedilmesini istemekle yetinmemekte, sendikaların ve işçi sınıfı örgütlerinin, ekonomi politikasına aktif bir şekilde karışmalarını, bunun, emekçilerin yararına kullanılması olanaklarının araştırılmasını gerektirmektedir.

1970 yılı Temmuzunda Fransa'da işverenlerle sendikaların vardıkları anlaşma, somut amaçlar uğrunda yürütülen savaşların başarıyla sonuçlanışının bir örneğidir. Bu anlaşma özel işletmelerdeki emekçilere, ücretlerine dokunulmaksızın, meslekî eğitimden yararlanma hakkını tanımıştır.

Amerika, İngiltere ve diğer ülkeler emekçilerinin, bütün büyük hareketleri sırasında ileri sürdükleri, tekellerin ve devletin enflasyonist siyasetine son verilmesi, vergi sisteminin kökten değiştirilmesi, giderlerin sosyal ihtiyaçları karşılamaya yönltilmesi vb. gibi somut istekler, işçi ve sendika hareketinin olgunluğunun arttığını göstermektedir.

Yığınların savaşkanlıklarının artışı, yalnız grevcilerin mutlak sayılarının artışında dile gelmiyor. Sendika yöneticilerinin istekleri dışında yapılan grevlerin sayısı — aralarında büyük grevler de olmak üzere — gittikçe çoğalmaktadır; isteklerini yöneticilere sık sık zorla kabul ettiren sıradan sendika üyeleri gitgide daha fazla aktifleşmektedirler. İşçi sınıfı, «aşağıdan» gelen yığın eylemleriyle treidünionizm mevzilerinde yer alan ve umutlarını «sınıf barışına», «toplumsal barış»a bağlamış olan sendikalar yöneticilerinin reformist tutumlarına karşı meydan okumaktadır.

Sendika merkezlerinin rızası alınmadan yapılan «gayri resmî» grevler, özellikle Alman Federal Cumhuriyeti, Belçika, Hollanda, İsveç, Danimarka, Norveç gibi, daha yakın bir geçmişte «sınıf barışına örnek ülkeler» olarak tanınan ülkelerde sarsıntılar yaratmıştır. *Le Monde* adlı Fransız gazetesinin, İskandinav'daki grevleri, «sosyal uyuşmaya sıkılan kurşun» olarak nitelenmesi hiç de bir rastlantı değildir.

Yığınların aktif kaynaşmalarının sonucu olarak, Fransa'da, İtalya ve Belçika'da bir sıra reformist sendikada sol kanat kuvvetlenmektedir; İspanya'da ise, frankocu resmi sendikaların karşısında devrimci işçi komiteleri hareketi yer almıştır.

Sıradan sendika üyelerinin bu yılın Haziran ayında Şikago'da yaptıkları konferans, Amerika Birleşik Devletleri işçi sınıfı savaşları tarihinde yeni bir dönem açmıştır. Sendika hareketinin ve herşeyden önce sol kanadının, AFL-CİO yöneticilerinin iç ve dış politikadaki tâvizci tutumlarını reddeden yeni bir örgüt biçimi doğmuştur.

Reformist propaganda, sendika hareketindeki radikalleşme olgularını, sendikaların «bunalım içinde oldukları»nı, «bölünme tehlikesiyle karşı karşıya bulundukları»nı, işçi sınıfının sınıfsal bilincinin «gerilemekte olduğu»nu ortaya koyan «yeni deliller» şeklinde göstermeye çalışmaktadır. «Vahşi grev» diye bir terim icadedilmiştir. Bu deyimle, işçilerin eylemlerini, örgütlü savaş geleneklerini yıkan anarşist gayretlermiş gibi göstermeye çabalamaktadırlar.

Kapitalist ülkelerdeki komünist partileri, bu olguları başka türlü değerlendirmektedirler. Emekçilerin başınabuyruk hareketlerinde hiçbir «vahşilik» yoktur. Bugünün işçi sınıfı, tarihsel görevinin ne olduğunu iyi bilen olgun bir sınıftır. Sıradan üyelerin mücadelesi, bugünkü sendika hareketinin organik bir parçasıdır. Bu savaş, sendikalara ve sendikalar birliğine karşı değil, itibarlarını kaybetmiş sendika yöneticilerine karşı yürütülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi organı *«Deyli World»* gazetesinin, Şikago konferansından sonra belirttiği gibi, sıradan sendika üyelerinin girişiyle başlamış olan hareket, gayet kısa bir zamanda «düzinelerle sendika yöneticisini» kendine çeken karakteristik bir olaydır. Bu hareketin amacı, sendikalara savaş yeteneklerini kazandırmak, onları yeni koşullara uygun bir hale getirmektir. Zira uluslararası tekelci sermayeye karşı başarılı bir mücadele yürütebilmek için proletaryanın her zamankinden daha güçlü bir birlik içinde örgütlü eylemlerde bulunması bir zorunluktur.

Günümüzdeki grev hareketlerinin yeni özellikleri arasında, Fransa, Alman Federal Cumhuriyeti, Belçika ve Amerika Birleşik Devletleri vb. gibi ülkelerdeki göçmen işçilerin savaşlarındaki aktifliği ayrıca belirtmeliyiz.

Başlıca Yunanistan, Türkiye, İspanya ve Portekiz'den, kısmen de İtalya'dan en gelişmiş Batı-Avrupa ülkelerine gelen yabancı işçiler, bugün, işçi sınıfının büyük bir özel müfrezesini meydana getirmiş bulunmaktadır. Bu işçilerin sayısı İngilterede 3 milyonu, Fransada 3.5 milyonu, Alman Federal Cumhuriyeti'nde 1 milyon 700 bini bulmaktadır. Üretimde haklardan en fazla yoksun olanlar bunlardır; iş ücretleri düşüktür, çalışma hakları hiçbir kanunla garanti altına alınmamıştır. Fakat, haklarının yasalarla ve idari yollarla kısıtlanmasına rağmen, göçmen işçileri kabul etmiş olan ülkelerin emekçileri arasında yayılan şövenist propagandaya rağmen, uluslararası tekellerin bütün çarelere başvurarak örtbas etmeye çalıştıkları emekle sermaye arasındaki temel sınıfsal çelişki gene de su yüzüne çıkmaktadır. Batı Avrupa grev hareketlerine göçmen işçilerin katılmaları, Avrupa Ekonomik Topluluğunun «ahenkleştirilmiş» işgücü pazarı politikasına etkili bir darbe olmuştur.

1970 yazında birçok kapitalist ülkede, emekçilerin işverenlere karşı savaşlarındaki sınıf dayanışmaları, özellikle İngiliz liman işçilerinin genel grevleri sırasında uluslararası liman işçilerinin dayanışmaları işçi hareketi

tarihine altın harflerle yazılacaktır. Sovyetler Birliği limanlarında yapılan sayısız mitinglerden birinde, yükleme-boşaltma işçisi Vladimir Afimof şöyle demişti: «Yabancı müdahale kuvvetleri genç cumhuriyetimize saldırı-
dıkları zaman, İngiliz liman işçilerinin güçlü «Sovyet Rusya'dan ellerinizi çekin!» diyen isteklerini Arhangelsk liman işçileri gayet iyi hatırlıyorlar. Sovyet işçileri, Avrupa'nın diğer birçok ülkelerinin işçileri gibi İngiltere'deki sınıf kardeşlerinin haklı savaşlarını bütün güçleriyle desteklemeye hazır olduklarını bildirirler.»

Sınıf mücadelesi tarihinde, burjuvazinin en küçük imkânlardan yararlanarak, işçi sınıfına karşı, onun haklarını ve kazançlarını kısıtlamak için saldırıya geçişiyle ilgili pek çok örnek vardır. Geçen yılki olayların da göstermiş olduğu gibi, bugünkü koşullar içinde tekeller, birçok ülke hükümetinin desteğiyle baskı ve tehdit tedbirlerine başvurmakta, türlü türlü sosyal-psikolojik silâhlar kullanmakta, işçi düşmanı kanunlar ve iş anlaşmazlıklarında peşin kararlarla emekçilerin eylemlerini zayıflatmaya çalışmaktadırlar. Sermayenin çabalarına rağmen sınıf savaşında gevşeme olmak şöyle dursun, İspanya, Güney Afrika Birliği, İsveç vb. gibi, grevlerin tamamen veya kısmen yasak olduğu ülkelerdeki emekçiler bile aktif eylemlere geçmiş bulunmaktadır.

Tekellerin saldırı teşebbüslerine karşı emekçilerin tepkisi, Amerika Birleşik Devletleri'nde açıkça görülmektedir. «Emek kargaşalığı»ndan korkan büyük sermaye temsilcileri, Birleşik Devletler Kongresinde, «açık işletme (1)» dönemine dönülmesi isteklerini dile getirmişlerdir. Bunların en azılıları, Franklin Ruzvelt zamanındanberi iş anlaşmazlıklarında federal hakem rolünü oynamış olan Ulusal İş Bürosu'nun, bugün artık «sendikaların tarafını tuttuğu» iddiasıyla kapatılmasını açıktan açığa teklif etmişlerdir. Temmuz ayında Nikson hükümeti, İş Hakemliği kararıyla demiryolcuları grevini yasaklamıştır. Gene mahkeme kararıyla, Ağustos ayında, Klivlând otomobil sanayii işçilerinin grevi kanunsuz ilân edilmiştir. Yönetici çevreler, «olağanüstü grev» kavramının anlamını genişletmeye, işçilerin bütün büyükçe gösterilerini bunun kapsamına sokmaya çalışmaktadırlar.

Şikago Konferansı'nda kurulan Ulusal Sendikalar Eylem ve Koordinasyon Komitesi, Haziran ayında bütün işçi hareketine hitaben açık bir mektup yayınlamış, onları, büyük sermayenin ve hükümetin işçi düşmanı politikasına karşı ortak savaşa çağırmıştır. Çağrı birçok sendika tarafından kabul edilmiştir. İşçiler, kazanılmış başarılarla yetinmemekte, başka politik kazanımlar için savaşlarına devam etmektedirler. 310.000 üyesi

(1) Açık işletme (open shop), işverenin, örgütsüz işçileri, keyfine göre çalıştırdığı işletmelerdir. «Kapalı işletme» (closed shop) ise, yalnız örgütlü işçilerin çalıştığı işletmelerdir.

olan Amerikan Devlet Memurları Federasyonu'nun Ağustos ayında yapılan konferansının kararına göre, grev hakkını yasaklayan madde sendikalar tüzüğünden çıkarılmaktadır. (1) Bundan hemen sonra, Posta Memurları Birleşik Federasyonu ve Ulusal Müvezziler Federasyonu aynı mahiyette bir karar almıştır. Amerika Öğretmenler Federasyonu ise, tüzüğündeki komünist aleyhtarı maddeyi yürürlükten kaldırmıştır. «*Deyli Vord*» a göre, emekçilerin savaşlarının yeni alanlara yayıldığı son ayların olayları, «bütün işçi hareketinde önemli değişiklikler olduğunu ve örgütsüz işçilerin de harekete geçtiklerini» göstermektedir.

Sınıf savaşı cephesinin genişlemesi ve işçi hareketinin politik düzeyinin yükselmesi, toplumsal gelişmenin en ilerici teorisiyle silâhlanmış olan komünist partilerinin yönetici rolleri sorununu ısrarlar ortaya koymaktadır. Birçok kapitalist ülkede komünist partileri, grev mücadelelerinde önemli bir kuvvet haline gelmişlerdir, sendikaların saflarında görülen sola yönelişin önemli birer etkeni olmuşlardır. Büyük Britanya Komünist Partisi Genel Sekreteri Con Golan Eylül ayında şöyle demiştir: «Sert sınıf çatışmalarının yeni döneminin başladığı günümüzde işçi sınıfının ve işçi hareketinin, komünist partisine her zamandan fazla ihtiyacı vardır . . . »

1970 yılının yaz aylarındaki grevler

Amerika Birleşik Devletlerinde

Madenciler Birleşik Sendikası sıra üyelerinin grevi, Pensilvanya, Virjinya, Batı-Virjinya ve Kentuki eyaletlerinde 150 maden ocağına yayıldı. Onbinlerce madenci, iş koruma kanunlarına uyulmasını ve emeklilik sisteminin iyileştirilmesini istedi. Grev haftalarca sürdü.

Ohayo eyaletinde «Ceneral Motors» firmasının 5.000 işçisi, iş şartlarının iyileştirilmesi isteklerini kabul ettirdiler. Aynı firmanın Birleşik Amerika'da ve Kanada'daki işletmelerinde çalışan 350.000 işçi ise, Eylülde, emeklilerin durumunun düzeltilmesi ve ücretlerin artırılması isteğiyle greve başladı.

«Reydio Korporeyşin of Amerika» elektrik teknisyenlerinin, ücret ve emeklilik maaşlarının artırılması için başladıkları grev aylarca sürdü. Elektrik ve Radyo Sanayii Sendikasının 12.000 üyesi grevcileri desteklemek üzere, firma mamullerine boykot ilân etti.

«Vestinghaus» firması elektrik teknisyenlerinin üç buçuk hafta süren grevleri başarıyla sonuçlandı. Ücretlerin artırılması, fazla çalışmayı reddetme hakkı, eşit işe eşit ücret ilkesinin uygulanması ve iş güvenliğinin iyileştirilmesi sağlandı.

(1) Devlet memurlarının grev yapması Birleşik Amerika'da resmen yasaktır.

Şikago şoförlerinin 12 hafta süren grevi, yarım milyon işçinin ücretlerinin artırılması ile sonuçlandı.

Ücretlerinin artırılması için greve geçen Detroit televizyon emekçilerini birçok sendika destekledi.

Kolorado ve Kaliforniya eyaletlerinde tarım işçilerinin grevi haftalarca sürdü. Grevciler, Tarım İşçileri Birleşik Sendikasının tanınmasını sağladılar, toplu sözleşme imzalama hakkını kazandılar, işsizlik ve hastalık yardımını elde ettiler.

İngiltere'de

Liman işçileri 1926 yılındanberi ilk defa olarak genel greve geçtiler. Grev sırasında, emekçilerin uluslararası dayanışmasına tanık olduk. Belçika dok işçileri, uluslararası yükleme-boşaltma işçileri ve balıkçılar sendikasına bir çağrıyla başvurarak, grev süresinde, İngiltere limanlarından gelen bütün gemilerin boşaltılmamasını istediler. Fransa, Hollanda, İsveç ve Alman Federal Cumhuriyeti dok işçileri bu çağrıya uydu. Tallin'de, Leningrad'da, Murmansk'ta, Arhangelsk'te ve diğer Sovyet limanlarında yapılan dayanışma mitinglerinde emekçiler, grevcilerin ailelerine maddi yardım yapmaya hazır olduklarını bildirdiler. 47.000 işçinin iki hafta süren savaşı başarıyla sonuçlandı: garantili asgari ücretler ve fazla mesai ücretleri artırıldı.

20.000 otomobil sanayii işçisi de, ücretlerinin artırılması isteği ile greve girdi, yaz sonunda madenciler, posta memurları, kömür madenleri işçileri, şehirlerdeki memurlar da onlara katıldılar.

Fransa'da

Devlet sektöründe «rasyonalizasyon» yapılması hakkındaki hükümet tasarısını protesto etmek üzere Paris, Bordo, Brest ve Tulon devlet işletmelerinde — silâh ve barut fabrikalarında — çalışan onbinlerce işçi grev ilân etti. Grevciler, özel sermayenin askeri üretime müdahalesinin sınırlandırılmasını, rasyonalizasyon bahanesiyle sürüp gitmekte olan işten çıkarmalara son verilmesini, ücretlerin artırılmasını ve iş saatlerinin azaltılmasını istiyorlardı.

Banka memurları da büyük bir grev yaptılar.

Paris posta idaresinin 12.000 emekçisi, ücretlerinin artırılması ve iş saatlerinin azaltılması isteği ile greve geçtiler. Başkentteki posta kamyon şoförleri genel grev ilân ettiler. Onların emeklilik yaşının 55 olması ve ücretlerin artırılması hakkındaki taleplerini diğer şehirlerdeki şoförler de desteklediler.

Yapı işçilerinin, ücretlerin artırılması için yaptıkları grevler, ülkenin çeşitli şehirlerini fırtına gibi sarstı. Jironda eyaletinde 12.000, Yukarı Garon'da 10.000 yapı işçisinin grevi yanında, Tuluz'un en büyük fabrikalarındaki işçilerin $\frac{1}{10}$ 90—95'i grevlere katıldı. Paris'te grevciler 16 gösteri tertipediler.

Paris'in ulaştırma işlerinde çalışan 38.000 emekçi yaz aylarında grev yaptı; eczacılar, ilâçlara yapılan vergi zammı yüzünden ülke çapında grev ilân ettiler; diğer ekonomi dallarındaki işçi ve emekçilerin katıldıkları başka grevler de yapıldı.

İtalya'da

Ekonomik ve sosyal reformlar için mücadele şiarı altında geçen 1 Mayıs gösterilerinde sol güçlerin dayanışmasına tanık olduk. İtalya şehirleri sokaklarında milyonlarca emekçi yürüyüşler yaptı.

Yaz başında otomobil sanayii işçilerinin, ulaştırma, basım vb. işçilerinin, biri bitince diğeri başlayarak devam eden bir dizi grevi, bir sanayi şehri olan Piemont'u felce uğrattı. Liguria şehrinde genel grev yapıldı. Grev dalgası, bütün İtalya'yı baştan aşağı sardı. 180.000 demiryolcu, 600.000 şehir memur ve müstahdemi, 45.000 sanayi işçisi ve müstahdemi, 220.000 kamu işleri emekçisi, ücretlerinin artırılması, iş şartlarının düzeltilmesi, sosyal sigortaların iyileştirilmesi talepleriyle grev yaptılar.

Basım işçileri, yeni toplu sözleşmelerin imzalanması için 24 saatlik grevler düzenlediler. Basım işçileri, isteklerinin yerine getirilmesini, sendika haklarının genişletilmesini sağlayabildiler.

Özel otobüs şirketleri işçi ve memurları, yıl başından yaz sonuna kadar 24 saatlik grevler yaparak, yeni toplu sözleşmelerin imzalanmasını, ücretlerinin artırılmasını ve iş saatlerinin azaltılmasını istediler.

İspanya'da

Ücretlerinin artırılması ve iş saatlerinin sınırlandırılması için grev yapan Granada yapı işçilerine ateş açılması onbinlerce işçiyi harekete geçirdi. Franko rejiminin kurbanlarıyla dayanışma hareketi çeşitli biçimler aldı. Granada'da bütün yapı işçileri greve katıldılar. Madrid'de, Barselona'da, Sevil'de protesto grevleri düzenlerdi. Andalusia, Kastilia, Asturia emekçileri savaşlarına hız verdiler. Madrid'de Pegaso otomobil fabrikasının 5.000 işçisi dayanışma grevine başladı, onlarla aynı zamanda, Madrid'deki en büyük bankaların memurları, Granada bölgesi köylüleri, Madrid metro emekçileri, ücretlerinin artırılması ve yeni toplu sözleşmelerin imzalanması istekleriyle grev yaptılar. Bu istekleri birçok otobüs şoförü de destekledi.

Yaz sonlarında, 15.000 Madrid işçisi, 12.000 Asturia madencisi ve diğer meslek kollarındaki emekçiler, ücretlerinin artırılması ve iş şartlarının düzeltilmesi için grev yaptılar. Tam olmayan verilere göre, yalnız Ağustos ayında 270.000 işçi, memur ve müstahdem grev hareketlerine katıldı.

Alman Federal Cumhuriyeti'nde

Yaz ayları boyunca metalürji işletmelerinde birçok grev yapıldı. Mannheim'daki Daimler-Benz firması metalürji işçileri, ücretlerinin artırılmasını istediler. Hamburg'da Beiersdorf AF fabrikasında çalışan 2.000'den fazla işçi ve memur, yeni toplu sözleşmenin imzalanması için greve girdi. Metalürjin ve dok işçileri, hükümetin gelir vergisini $\frac{0}{10}$ 10 artırmak istemesi üzerine greve başladılar. Eylül ayında Ruhr bölgesinde ve diğer sanayi bölgelerindeki, birçok işletmenin 120.000 kadar işçisi ücretlerinin artırılmasını talep ettiler.

Belçika'da

Bütün ülkede, aynı sürede 100.000 kişinin grev yaptığı bazı dönemler oldu. Yaz boyunca Limburg madencileri, postacılar, fransız «Mişlen» lâstik sanayi tröstü işçileri, Amerikan «Katerpilâr» fabrikası ve ülkenin güney kesiminde bulunan Klabek metalürji kombinası işçileri bir sıra grevler düzenlediler.

Hollanda'da

Ağustos ve Eylül aylarında, Rotterdam limanı son 20 yılın en büyük greviyle felce uğradı. 33.000 tersane ve dok işçisi, ücretlerinin artırılması için grev yaptılar.

İsveç'te

Mayıs-Haziran aylarında, ülkenin kuzeyindeki Odalen bölgesi dok işçileri grev ilân ettiler.

Japonya'da

Japonya Sendikaları Genel Konseyi (SOHYO)'nin önyak olmasıyla yüzbinlerce emekçi, Amerikan-Japon «güvenlik anlaşması»nın uzatılmasına karşı düzenlenen protesto gösteri ve mitinglerine katıldı. Devlet Demiryolları İşçileri Ulusal Sendikası'nın ve Lokomotif Makinistleri Ulusal Sendikası'nın çağırısı üzerine, 100.000 demiryolcu ücretlerin artırılmasını istedi ve işten çıkarılmaları protesto etti.

Kanada'da

27.000 postacı, ücretlerin artırılması, iş şartlarının iyileştirilmesi ve iş garantisi için haftalar boyunca mücadele etti. Kebek eyaletinde 16.000

yapı işçisinin grevi üç aydan fazla sürdü. İngiliz Kolumbia eyaletinde 25.000 yapı işçisi grev yaptı. Enerji ve balıkçılık sanayilerinin binlerce işçi ve memuru, ekonomik isteklerinin yerine getirilmesi için savaşlarına devam ettiler.

Avustralya'da

Sidney'de 55.000 taşıt işçisi ücretlerinin artırılması isteğiyle 24 saatlik grev yaptı. Metal İşçileri Sendikası'nın sıradan üyeleri, petro-kimya sanayii fabrikalarında başladıkları grevlerle ücretlerin artırılması, fazla mesai ücreti ve izin sürelerinin uzatılması taleplerini kabul ettirdiler.

Enerji işçileri ve madenciler ücretlerinin artırılmasını istediler, Amerikan «Alkoa» firmasında çalışan yapı işçileri, iş saatlerinin azaltılması isteğiyle greve girdiler.

Türkiye'de

Sendika düşmanı kanun tasarısını protesto etmek üzere 100.000 işçi grev yaptı. Yapı İşçileri Sendikası'na bağlı 40.000 işçi ve Şeker Sanayii Sendikası'nın 21.000 üyesi, isteklerini kabul ettirmek ve iş şartlarını düzeltmek için grev ilân ettiler. İsteklerini, diğer sendikalara bağlı işçiler de destekledi.

Hindistan'da

Duba ve mavunalarda çalışan 15.000 gemici, Kalküta limanındaki 18.000 dok işçisinin de desteğiyle ücretlerinin artırılmasını sağladı. Demiryolları ve demiryolları yükleme-boşaltma işçileri de grev yaptılar. Durgapur Metalürji Kombinasi işçileri, ücretlerin yükseltilmesi, iş şartlarının düzeltilmesi ve işten çıkarılmış işçilerin yeniden işe alınmaları istekleriyle grev yaptılar. Gohia'da, ülkenin en büyük patlayıcı maddeler fabrikasında uzun bir grev yapıldı. Hindistan Komünist Partisi'nin yönetimi-
mindeki birlik cephesinin çağrısı üzerine, Batı Bengal eyaletinde genel grev yapıldı. Greve katılanlar, parlamentonun dağıtılmasını, ara seçimlerin yapılmasını, polis tedbirlerinin kaldırılmasını, demokratik özgürlük haklarının güven altına alınmasını ve köklü bir toprak reformunun gerçekleştirilmesini istediler.

İsrail'de

Emekçiler, birçok defa, hükümetin, reel ücretlerin azaltılması ve vergilerin artırılması politikasına karşı, artmakta olan işsizliği protesto için gösteriler yaptılar. Temmuz ayında sağlık kurumlarında çalışan 11.000 emekçi, ücretlerinin artırılması için greve girdi.

Güney-Afrika Cumhuriyeti'nde

Yohanesburg kömür madencileri, grev yasağına rağmen, Ağustos ayında grev yaptılar.

Güney Viyetnam'da

Saygon'daki liman işçi ve memurları, yaz başında grev yaptılar. Saygon'da 124 sendikada toplanmış olan 100.000 emekçi, liman işçileriyle dayanışmalarını göstermek amacıyla Haziran ayında genel greve başladılar. 2.000 öğrenci işçileri destekledi. Grevler sırasında Amerikan aleyh-tarı gösteriler de yapıldı.

Arjantin'de

Ücretlerinin artırılmasını ve iş şartlarının düzeltilmesini isteyen Kordoba Otomobil Sanayii işçileri, 1 aydan fazla grev yaptılar. Bu sanayi kolundaki işçiler, dayanışmalarını göstermek üzere ülke çapında harekete geçtiler. 20.000 şeker sanayii işçisi, ücretlerin artırılması ve yeni toplu sözleşme imzalanması isteğiyle işi durdurdu. Kordoba Alüminyum Metalürji İşletmesi işçileri, cam sanayii, kereste sanayii işçileri, şehir memur ve müstahdemleri, ücretlerinin artırılmasını istediler. Et ve etli maddeler sanayii fabrikalarının 5.000 işçisinin, işten çıkarılan işçilerin geri alınması için yaptıkları 24 saatlik grev, Buenos Aires'te 40 et kombinasının çalışmasını felce uğrattı. En büyük tersânelerden biri olan Astars işçileri ise, sağlığa aykırı çalışma şartlarını protesto etmek üzere greve girdiler.

Şili'de

Sendikalar Birliği Merkezi'nin kararı üzerine işçiler, memurlar, öğrenciler ve köylüler greve başladılar. Emekçiler, ücretlerin artırılmasını ve gerçek bir toprak reformunun uygulanmasını istediler.

Urugvay'da

Ulusal Sendikalar Birliği tarafından başlatılan genel greve katılanlar, ücretlerinin artırılmasını istediler ve hükümetin eğitim sistemine karışmasını protesto ettiler.

Bolivya'da

La Paz'da basın emekçileri, «Prensa» adlı haftalık derginin yayılmasını yasaklayan kararı protesto etmek üzere grev yaptılar.

Venezüella'da

Ford firması otomobil sanayii işletmeleri işçileri, işletme yöneticilerinin toplu sözleşmeyi çiğnemesi ve işçi yöneticilerini işten çıkarması üzerine greve başladılar. Grevi 60.000 işçi destekledi.

Ekvador'da

Beş devlet işletmesinin 3.000 emekçisi, devlet memurlarının iş haklarını ve ücretlerini kısıtlayan hükümet kararını protesto etmek üzere grev yaptı. Grevi, 34 özel işletmenin işçileri de destekledi.

TÜSTAV

Fransız Komünist Partisi'nin 50 yılı

JAK DÜKLO

29 Aralık 1920'de, Sosyalist Partisi'nin XVIII. Kongresinde, partinin III. Enternasyonal'e katılması 1.022 oya karşılık 3.208 oyla kararlaştırılmış bulunuyordu. Fransız Komünist Partisi'nin meydana gelmesinde belirli ölçüde bir çıkış noktası sayılan bu karar, Fransız işçi hareketi içinde mevcut Komünist Enternasyonal taraftarlarıyla aleyhinde bulunanlar arasında verilen çetin savaşın bir sonucuydu. Aynı zamanda, Fransa'da işçi sınıfının ve halkın savaşında öncü rolünü oynamaya yetenekli tipten bir parti kurulması sürecinin ilk adımını teşkil ediyordu.

Gerçekten de Fransız Sosyalist Partisi, Lenin'in belirttiği gibi: «pratikte reformist, yalnız birazcık devrimci renge boyanmış, Avrupa tipi bir parlamento partisi»nin açık bir örneği idi . . . (Toplu eserleri c. 44, s. 420) (1).

Fransa'daki işçi hareketi 1917 yılına kadar sağcı oportünizmin etkisi altındaydı, bir yandan da parti içinde bu reformizme karşı tepki olarak anarko-sendikalist bir akım gelişmekteydi.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin zaferinden sonra, Komintern'in meydana getirilmesi ve sosyalist partilerin II. Enternasyonalin oportünist yöneticilerinin elinden kurtarılması meselesi bütün keskinliğiyle ortaya çıkınca, Fransa'da sadece, daha önce mevcut Sosyalist Partisinin üyelerinden bir kısmını kapsayacak bir komünist partisi kurulmasıyla yetinemedik.

Bu konuda Lenin, Marsel Kaşen tarafından sarfedilen çabalara yüksek bir değer biçiyordu, çünkü Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin zaferinden *esinlenen* M. Kaşen, Sosyalist Partisinin Tur'daki kongresine katılanların üçte ikisinin Komünist Enternasyonal'e katılma lehinde oy vermelerlerinde çözümleyici bir rol oynamıştı.

Sosyalist Partisi'nin daha 1920 yılı Şubatında Strasburg'ta yapılan XII. Kongresinde II. Enternasyonal'den ayrılma kararı alınmıştı, çünkü bu örgüt harp bataklığına gömülmek suretiyle kendisine verilen göreve ihanet etmiş, giriştiği eylemlerle, ünlü «Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz!» şiarının «Bütün ülkelerin proleterleri birbirinizi kıırınız!» şiarıyla değiştirilmesine yardımcı bulunmuştu.

Strasburg Kongresi II. Enternasyonal'den ayrılma kararını aldığı halde, harbe karşı yürütülen savaş sonucunda V. İ. Lenin tarafından kurulan Komintern'e girme kararını almamış, sadece giriş şartlarını öğrenmek amacıyla Moskova'ya iki delege göndermişti.

(1) Dergimizde, Marks ile Engels'in ve Lenin'in toplu eserlerinden alıntılar verilirken Rusça kaynaklar esas tutulmaktadır.

Bu delegelerden biri Marsel Kaşen'di ve Fransa'ya dönünce Komintern'e girme kampanyasını yürütürken, genç ve kabiliyetli bir militan olan Pol Veyan Kutüri'ye ile birlikte Aralık 1920'deki Tur Kongresi'nde bu hususta çabalar harcamıştı.

Tur Kongresi'nde Kominter'ne katılma meselesinin oylanmasında oportünizme karşı başarı kazanılması, ancak Büyük Oktobr Devrimi'nin zaferle sonuçlanması ve Komintern'in işçi hareketindeki güvenilir kimse- lere, oportünizme karşı yürüttükleri savaşta yardım etmesi sayesinde mümkün olmuştur. III. Enternasyonal'in bu yardımı Tur Kongresi'nde de hissedilmiş, bunun sembolünü de Klara Zetkin'in Fransız hükümetinin yasağına ve polis takibine rağmen Kongre'de hazır bulunması teşkil etmiştir. Klara Zetkin geleceğe güven dolu konuşmasında oportünistlerin manevralarını kesinlikle yermiş, Fransız işçi sınıfının yenileşme eğilim- lerine engel olmaya çalışanların bozguna uğratılmasını kolaylaştırmıştır.

Görüldüğü gibi, Lenin'in ve Komintern'in yardımı, partimizin doğuşunda çözümleyici bir rol oynamıştır. Bunun yanı sıra, Fransa'da Komünist Partisi'nin kurulması da Komintern'in gelişmesine önemli bir katkı olmuştur. Konusmasında bu konu ile ilgili görüşlerini dile getiren K. Zetkin şunları söylemiştir: «Bu kongrenin tartışmalarını ve hele kararlarını sadece komünist-işçiler değil, dünyanın bütün ülkelerindeki devrimciler büyük bir dikkatle izlemektedirler; aynı şey, bütün memleketlerdeki çoğunluk politikasının eski taraftarlarıyla merkezçiler için de söylenebilir . . . Siz- lerin çoğunluk politikası ve sosyalistlerin politikası hakkında söyleyecek- leriniz, bütün ülkelerde, bu politikanın kınanması sayılacaktır.»

Oportünizmin, Avrupa'daki eski sosyalist partilerin en önemlilerinden biri tarafından bu şekilde yerilmesi III. Enternasyonal'in gelişmesine olumlu bir etkiye bulunmuştur.

Kongrede Komünist Enternasyonal'e katılma kararı alındığı, Fransız Komünist Partisi meydana getirildiği halde, asıl önemli ödevin gerçek- leştirilmesi, partinin yeni tipten bir parti haline getirilmesi işi önümüzde duruyordu. Bu önemli ödevin yerine getirilmesinde Komintern'in yardımı çözümleyici bir rol oynadı.

Komintern'e kabul edilme şartları üzerinde çok söz söylenmiştir. Bu şartlardan bazıları, artık, o dönemdeki uluslararası ahvalin ve işçi hareketindeki durumun gerektirdiği anlamı taşımamakta, tıpkı 1943 yılında dağıtılan Komintern gibi bugünün gerçeklerine cevap verme- mektedir.

Fakat şunu belirtmek lâzımdır ki, o dönemde tespit edilmiş olan «21 şart» gerçekten devrimci partiler kurulmasına vazgeçilmez bir temel teşkil

etmekteydi. Bu şartları formüle eden Komintern'in II. Kongresi ve bunların gerçekleştirilmesinde bütün partilere yardım eden Yürütme Komitesi oportünizme karşı savaşta çözümleyici hizmetlerde bulunmuşlardır.

Komintern'e giren bütün partilerin, zorunlu olarak, aşağıdaki ödevleri yerine getirmeleri gerekliydi: reformizmle ve bunun temsilcileriyle her türlü bağlara tamamiyle son verilmesi; partilerin, günlük hayatın en alâde konuları dahil, bütün propaganda çalışmalarına komünist bir yön verilmesi ve gerektiği hallerde legal ve illegal çalışma metodlarının birleştirilmesi; emekçi köylüler ve asker üniforması giymiş köylü ve işçiler arasında siyasal çalışmalar düzenlenmesi; anti-emperyalist savaşla sömürgecilik ve ulusal baskılar sorunlarında güdülecek politik faaliyetin açıkça belirlenmesi; dünya emperyalizminin karşı-devrim entrikalarına karşı yürüttüğü savaşta Sovyet halklarına dayanışma gösterilmesi; fraksiyon ve akımları ortadan kaldırmak amacıyla partinin, demokratik santralizm ilkeleri gereğince yeniden örgütlenmesi; parlamento grubunun yönetici organların direktiflerine uymasının sağlanması; her kademedeki parti organlarının aldıkları kararların tüm parti üyeleri tarafından yerine getirilmesi; Komintern'in yürütme Komitesi'yle kongreleri tarafından yeni partilerin çeşitli şartlar altında yürütecekleri savaşa dair alınan genel ve ilkesel kararların yerine getirilmesi; ve nihayet, bu yeni partilerin komünist partisi adını taşımaları zorunluğu.

Bu koşullar, sınıflararası işbirliğine kesinlikle son verilmesi ve sosyalizmin zaferi uğrunda, kapitalizme karşı ardıcıl savaş yürütülmesi azmini dile getirmekteydi.

Fransa'daki genç Komünist Partisi'nin ilk yıllarında, bu ilkeleri somut politik duruma uygun olarak gerçekleştirmek için savaş yürütüldü. Ve Fransız işçi hareketinin o kadar muhtaç olduğu yeni tip parti bu ağır savaş süreci içinde meydana geldi.

Parti-içi sorunlara gelince, genç Komünist Partisi'nin biçimlenme ve gelişme süresi içinde iki yönde yürütülen mücadeleler çözümleyici bir rol oynadı. Bunlardan birincisi, Komintern'in isteklerine uygun olarak yığınlar arasında işçi sınıfının Tek Cephe politikasını yaymayı reddeden oportünist ve sektör akımlara karşı, ikincisi de, partinin Leninici ilkere göre yeniden örgütlenmesine razı olmıyan akıma karşı yürütüldü.

Komintern'in «yığınlar arasına inmeli! İşçi sınıfının tek cephesi yaratılmalı» şiarı Fransız komünistleri tarafından candan benimsendi. İşçilerle köylüleri savaşta birleştirmek ve bu ittifak gerçekleştiği takdirde, onlara «proletaryanın kendilerine yardım etmesini isteyen bütün partilerin sermayeye karşı mücadelede birleşmeye ve burjuva partileriyle bağlarını koparmaya zorlanacağı» inancını aşılacak» (Komintern'in Yürütme Komitesinin Ocak 1922 tarihli çağırısı) şart olmuştu.

Bu tutum, oportünistlerin ve sekterlerin çifte muhalefetine yol açtı. Oportünist yönetmenlerden bir kısmı, partiyi, Tur Kongresi kararlarını değiştirmeye zorluyorlardı.

Lenin'in partimiz üyelerinden bir kısmına verdiği öğütler, eserleri ve Komintern tarafından girişilen eylemler, Fransa'daki genç Komünist Partisinin, doğrudan doğruya partinin varlığına kasteden entrikalara karşı yürüttüğü savaşlarda son derece değerli yardımlardı. Komintern'in, partimizin yeniden örgütlenmesindeki yardımı da büyük oldu.

Şu köklü siyasal sorunlar söz konusuydu: Emekle sermaye arasında daimi çelişkilerin bulunduğu işletmelerde partinin etkisini artırmak; ideolojik eğitim, politik girişim ve yığınların savaşlara katılmalarının örgütlenmesi bakımından canlı birer merkez halini alacak parti hücreleri meydana getirmek, işçi sınıfı partisinin sosyal terkipini güçlendirmek . . . Bütün bunlar, başarıyla gerçekleştirilmesi gereken doğru ilkelerdi.

1924 yılında, Komintern'in V. Kongresi'nin girişimi üzerine, komünist partilerini yeni baştan örgütlemek için geniş bir kampanya açıldı. Bu kampanya ile güdülen amaç, partileri, yeni tipten örgütler haline getirmektir.

Fransız Komünist Partisinin Leninci prensiplere göre yeniden örgütlenmesi savaşı, sağcı ve sekter elemanların şahsında yeni bir muhalefetin ortaya çıkmasına yol açtı. Partimiz, özellikle, 1925 yılındaki Klişi Kongresinde genel sekreterliğe seçilen Piyer Samar'ın ve 1925 Temmuzunda örgüt sorunları sekreterliğine getirilen Moris Tarez'in çabaları sayesinde, Leninci örgütlenme ilkelerini savunarak ve işletmelerde hücreler meydana getirilmesine dair şiarın mekanik olarak uygulanması eğilimine karşı savaşarak, yeniden örgütlenme eylemini başarıyla sonuçlandırdı.

Parti içindeki sağcı oportünizm ve sekterlik eğilimlerine karşı yürütülen savaşta Komintern, verdiği örgütlerle ve Lenin'in ölümünden sonra saldırıya geçen Trotkizme karşı açtığı mücadeleyle, Fransız Komünist Partisi'ne yine paha biçilmez yardımlarda bulunmuş oldu.

Komintern'in V. Kongresi tarafından tespit edilen doğru politikayı uygulamakla Fransız Komünist Partisi, diğer partilerle birlikte kolektif tecrübenin birikimine yardımda bulundu. Bununla ilgili olarak Komintern Yürütme Komitesi'nin, örgütlenme konuları ile ilgili olarak 1926 Şubatında yaptığı toplantıda şunlar belirtildi: «Çeşitli partilerde ve çeşitli parti örgütlerinde ortaya çıkan ideolojik direniş hemen hemen tamamiyle ortadan kaldırılmıştır . . . İşletmelerde meydana getirilen parti hücreleri, partinin taban örgütleri olarak varlık göstermeyi başarmışlardır».

Görüldüğü gibi komünist partilerinin kolektif tecrübesi, Komintern'in belgelerinde de belirtildiği gibi, Fransa'da gerçek komünist partisinin kurulmasında ve pekleşmesinde çözümleyici bir etken olmuştur.

Bütün komünist partilerinin, ülkelerindeki özelliklere uygun olarak biriktirdikleri kolektif tecrübe sayesinde bizler birçok hatadan kaçınmak, ya da Tur Kongresi'nde kabul edilen kararların revizyonuna yol açabilecek hataları işlemek imkânını bulmuş olduk.

Tek Cephe politikasını gerçekleştirmek ve partiyi yeniden örgütlemek için yürütülen savaş, partimizin siyasal savaşına sımsıkı bağlı bulunuyordu. Bu savaşın alevleri, tabandaki komünist yığınlarına, oportünist ve fraksiyoncu akımlara karşı savaşta savunulan ilkesel sorunları aydınlatmıştır.

Fransız Komünist Partisi'nin ilk büyük mücadeleleri, sosyalist yöneticilerin oportünizmini bütün açıklığıyla gösteren iki soruna bağlı bulunmuştur. Bu iki büyük savaşa, Ruhr bölgesinin 1923'te Fransa tarafından işgali ve önce Suriye'de, sonra da Fas'ta Fransız işgaline karşı ulusal kurtuluş savaşının gelişmesi yol açmıştır.

Birinci Dünya Harbi'nin patlak vermesi üzerine II. Enternasyonal'e dahil çeşitli partiler, diğer devletlerdeki emperyalistlere karşı savaşta kendi devletlerinin emperyalistlerini desteklerken, Fransa'daki genç Komünist Partisi, Alman Komünist Partisi ile birlikte, Ruhr bölgesinin işgaline karşı çıkmıştır.

Partiye karşı uygulanan baskı, ürkekleri saflarımızdan ayırırken, parti bu ilk savaştan güçlenmiş olarak çıktı ve Avrupa sosyalist partileriyle bağları sağlamlaşmış oldu.

Fas'taki savaşa karşı yürütülen mücadele ise partimizin gelişmesinde önemli bir rol oynadı.

Komünist Enternasyonal'e girme koşulları, partilerin sömürgecilik konusundaki politik tutumlarını açıkça belirlemelerini gerektiriyordu. Fransa'nın o dönemde dünyanın ikinci sömürgeci devleti olması, Fransa işçi hareketindeki sağcı oportünizmin artmasına önemli ölçüde imkân veriyordu. Bu sebepten K. Marks ile F. Engels'in, başka halkları ezen bir halkın özgür olamayacağına dair görüşlerini, kendi sömürge imparatorluğunda 70 milyon kişiyi sömüren bir burjuvanın egemen olduğu bir ülkede anlatmak kolay değildi.

Suriye'de, daha sonra da Fas'ta Fransız işgaline karşı başlayan ulusal kurtuluş savaşı, partinin enternasyonalist görüşlerinin sağlamlığını imtihanından geçirmek için bir vesile oldu. Ve memleketimiz tarihinde ilk defa olarak işçi sınıfı, kayıtsız-şartsız bağımsızlığı uğrunda savaşan sömürge ülkeler halklarından yana olduğunu ilân etti.

Başkanlığına Moris Torez'in seçildiği Merkez Eylem Komitesi Fas'taki harbe karşı geniş bir mücadele kampanyası yürüttü. Bu savaş, Fransız

işçi hareketi tarihinde, proletaryanın öncü gücünü sömürgecilik ve şovenizm ideolojisinden ayıran ilk eylem oldu ve işletmelerde Tek Cephe politikasını uygulanmasında ilk sonuçları sağladı. Örneğin 12 Ekim 1925'te yapılan yığınsal grev, işçi sınıfı ile partisinin, hükümet tarafından izlenen sömürgecilik politikasına karşı savaştıklarını gözler önüne serdi.

Bu çetin savaşlarda güçlenen partimiz, görevini şerefle yerine getirdiği 30 yıllarında olgunluk çağına erişmiş olduğunu ispat etti.

30 yılları Avrupa'da faşizmin kuvvetlendiği ve İkinci Dünya Harbi'nin hazırlandığı yıllardı. Bu yüzden, Fransız Komünist Partisi'nin faşizme karşı, Halk Cephesi kurulması uğrunda ve İspanya'nın içişlerine karışılmaması için mücadele yürütmesi, daha sonra da özgürlük ve bağımsızlık uğrunda direniş savaşında yer alması dünya işçi hareketi bakımından büyük bir önem taşımıştır.

1932 Martında Paris'te yapılan, halkın harp ve faşizme karşı direnmesini sağlamak için yığınlar arasında çalışmaları şart koşan VII. Kongrenin kararlarından 1934'te komünistlerle sosyalistler arasında hareket birliğini sağlayan anlaşma ile ilgili belgenin imzalanmasına kadar partimizin tüm politikası, Komintern'in ilân ettiği Tek Cephe şiarının doğruluğunu bütün açıklığıyla gözönüne sermiştir.

Bu şiarın uygulanması İtalya ve Almanya'da iktidara gelen rezil faşizmin Fransa'da yerleşmesini önlemiştir. Bunun yanı sıra, Tek Cephe politikasının gerçekleştirilmesi, işçi sınıfının birliği ve emekçi yığınlarıyla ittifakı sorunlarını partimizin daha geniş ölçüde ele almasını sağlamıştır. Bunun sonucu olarak Tek Cephe şiarı ortaya atılmış ve daha sonra da gerçekleştirilmiştir.

Fakat, burada söz konusu olan yeni politikanın önemi, gerek Fransa'da, gerekse dışarıda herkesçe derhal anlaşılmadı.

1935 yılının Ağustos ayında toplanan Komintern'in VII. Kongresinde Halk Cephesinin ilk başarılarını değerlendirirken Georgi Dimitrof şunları söylemişti: «Fransız Komünist Partisi'nin hizmeti, bugün neler yapılması gerektiğini anlamış olmasında, partinin güçlerini dağıtan ve faşizme karşı savaşta tek cephe kurulmasını engelleyen sektörleri dinlememesinde, Sosyalist Partisiyle ortak eylemlere girişerek, Anti-faşist Halk Cephesi'nin temeli olarak proletaryanın Tek Cephesini cesaretle, bolşevikçe hazırlamış olmasında toplanmaktadır.»

Komintern'in VII. Kongresi, Fransız Komünist Partisi'nin tecrübesinden elde edilen sonuçları genelleştirerek, demokrasi uğrunda savaşta bütün emekçilerin işçi sınıfı etrafında birleşmelerini hedef edinen tek stratejik

doğrultuyu tespit etmiştir. O sıralarda söz konusu olan mesele, anti-faşist güçleri parçalamak amacını güden faşistler tarafından ileri sürüldüğü gibi faşizm ile komünizm arasında bir tercih yapmak değil, ya faşizmden ya da demokrasiden yana olmaktı, bunların birinin saflarında yerini almaktı.

VII. Kongre, devrimci gelenekleri benimseyen ve burjuvaziye karşı kullanan, gerçekten bir özgürlük ve ulusal bağımsızlık partisi haline gelen Fransız Komünist Partisi'nin politikasını onayladı. Bunun yanı sıra çeşitli ülkelerdeki komünistleri, memleketlerinin gelenek ve özelliklerini gözönüne almak suretiyle aynı ilkelere dayanan bir politika uygulamaya çağırdı.

Kapitalizmin kurbanı olan bütün vatandaşların işçi sınıfının etrafında birleşmesiyle ilgili fikrin derinleştirilmesi sonucunda, partimiz Halk Cephesi tecrübesini de aşarak, özgür, güçlü ve mutlu bir Fransa uğrunda savaşıcak bir birlik, Fransız milletin birliğini yaratma yolunu tuttu.

Her ne kadar bu birlik Halk Cephesi döneminde kurulamadıysa da, bu fikir nazilere karşı yürütülen direniş hareketinde rolünü oynadı ve bu harekette partimiz kendisine verilen sorumlu ödevleri şerefle yerine getirdi.

Komünistler vatanlarının kurtuluşu uğrunda faşizme karşı yürütülen savaşın ön saflarında çarpışırken kendilerine ikide birde «yabancıların ajanı» diyen kimseler Hitlercilerle işbirliği yaptılar. Komünistler, aynı zamanda bütün yurtseverleri Fransa'nın kurtuluşu davasında birleştirmek için de büyük bir gayretle, durmadan çalıştılar.

Direniş hareketi sırasında, kurtuluş döneminde kurulan bu birliğin sağladığı tecrübe, tekelci devlet kapitalizminin gelişmesi, sömürücü azınlıkla geniş halk yığınları arasındaki çelişkilerin artması, Hitlercilerin bozguna uğratılmasından sonra uluslararası kuvvetler oranının değişmesi gibi olaylar, partimizi, durumu tahlil etmek ve yeni sonuçlar çıkarmak ödeviyle karşı karşıya getirdi.

Moris Torez 1946 yılında yaptığı bir konuşmada: «demokrasinin hemen hemen bütün dünyada gelişme halinde bulunması, sosyalizme geçiş yollarının, Rus komünistlerinin izledikleri yollardan farklı olabileceğini gözönünde bulundurmamıza imkân veriyor» demişti. Fransız Komünist Partisi'nin 1950 yılındaki XII. Kongresinde ise harbin artık kaçınılmaz olmadığı belirtilmişti.

Partimiz her iki fikri de, Fransa'da iktidarda bulunan gericilerin uydurma komplolar iddiasında bulunarak ve çeşitli kışkırtmalara başvurarak iğrenç bir anti-komünizm kampanyası yürüttükleri «soğuk harp»

döneminde ortaya atmıştır. O dönemdeki ağır duruma rağmen daha evvelki savaşlardan çıkarılan sonuçlar ve uluslararası politikanın yeni yeni olguları, partimize, kendine özgü bir politikayı yapıcı olarak saptama olanağını veriyordu.

Söz konusu fikirler Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 1956 Şubatında yapılan XX. Kongresi'nde de geniş ölçüde ele alındı. SBKP yeryüzünde olup biten değişiklikleri ve bunların yol açabileceği yeni olanakları derinlemesine incelemek, şahsa tapmayı ve Stalin'in yanlış tezlerini kınamak suretiyle, partimizin, uzun yıllardan beri savunduğu mevzilerin daha da güçlenmesine yardım etti.

SBKP'nin geçmişteki hataların kınanmasına ve düzeltilmesine dair kararları, burjuvazinin entrikalarına rağmen, sosyalizm hareketinde yeni gelişmelere ve partimiz tarafından yürütülen savaşın önemli ölçüde atılımlar yapmasına yolaçtı.

Bugün bu savaş büyük kapitalist tekellerin egemenliğine karşı, memleketimizde gitgide daha fazla sayıda kadın ve erkeğin emeli haline gelen sosyalist Fransa için yürütülmektedir.

Partimizin safları yeni güçlerle çoğalmaktadır. Partinin kendilerine geleceğin yolunu gösterdiğini anlayan birçok güçler partimize katılıyor. Bu yolu seçen gençler tamamiyle haklıdır, çünkü ümitlerine cevap verecek yeni bir dünyanın kurulmasını isteyenler için bundan daha doğru bir yol yoktur.

Fransız Komünist Partisi elli yılını tamamlamıştır. Uzun bir yolu aşmış olan partimiz, saflarında Fransa'nın en iyi evlâtlarını birleştirmesini başarmış ve uğrunda savaş yürüttüğü dâva geleceği vâdettiği için, bu süre içinde gençlik ve tazeliğinden hiçbir şey kaybetmemiştir.

Partimizin üyeleri işçiler, memurlar, mühendisler, teknisyenler, öğretmenler, diğer meslek sahipleri, öğrenciler ve köylülerdir. Anatol Frans, Anri Barbüs, Pol Lanjoven, Frederik Jolyo-Küri, Pol Elüar gibi seçkin aydınlar komünist partisinin saflarında yer almışlar, aydınların temsilcilerinden Jorj Politzer, Jak Solomon, Jak Dökur gibi şahsiyetler Hitlercilere karşı savaşta can vermişlerdir.

Çağımızın büyük ressamlarından biri olan Pablo Pikaso, Fransa Komünist Partisine «bir kaynağa koşar gibi» geldiğini söylemiştir. Zamanımızın büyük Fransız yazarlarından Lüi Aragon ise Merkez Komitesi üyelerindendir.

Parti, memlekette, köklü değişiklikler isteyen aydın ve emekçilerin nektarını teşkil etmektedir. Bu yılın Şubat ayında yapılan XIX. Kongre tarafından onaylanan «İlerici demokrasi için, sosyalist Fransa için» adlı bildiride partimiz, işçi sınıfına, Fransa halkına bu değişiklikleri gerçekleştirmek için yollarını göstermektedir.

Bütün demokratik güçleri ve işçi sınıfını ortak bir program temeli üzerinde birleştirmek için çalışmayı kararlaştıran partinin kanısınca, ümit edilen sonuçlar, gerek bugünkü sistemin sözde değiştirilmesi, gerekse bazı gerici politikacıların önerdikleri şu veya bu cinsten koalisyonlar aracılığıyla sağlanamaz.

Zamanımızın dikkate çarpan özelliği, sosyalizmin, Fransa dahil, her tarafta gündemde yer almış olmasıdır. Bu yoldan yürümek için en elverişli koşulları yaratmak amacıyla Fransız Komünist Partisi, geçiş döneminin ilerici demokrasi şeklinde gerçekleşmesini önermektedir.

Fransız halkının en iyi geleneklerinin mirasçısı ve devamcısı olan, proletarya enternasyonalizmi dayanışmasına sadakati en ateşli vatan-severlikle birleştiren Fransa Komünist Partisi, kuruluşunun 50. yıldönümünde, memleketimizdeki halk yığınlarının öncüsü olarak yürüttüğü savaşa daha büyük bir hız vermektedir.

Partimizin XIX. Kongresinde kabul edilen tezlerde belirtildiği gibi, «Fransız Komünist Partisi, emekçilerin, bütün Fransız halkının iyiliği, ilerici demokrasi ve sosyalizm uğrunda yükümlendiği rolü şerefle yerine getirecektir».

Demokrasi ve bağımsızlık yolunda önemli bir aşama

Ülkelerin hayatında bazan öyle olaylar meydana gelir ki, bunlar bütün dünyada derhal çok büyük bir ilgiyle karşılanır. Şili'de geçenlerde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Halk Birliği Cephesi adayı Salvador Allende'nin kazandığı zafer işte böyle olaylardandır. Seçim sonuçları yalnız Amerika kıtasında değil, bütün dünyada geniş yankılara yol açmış ve bu zafer gerek devlet adamları çevresinde, gerek kamuoyunda, gerekse değişik siyasal partiler ve örgütlerde hareketli tartışma konusu olmuştur.

Kolumbiya Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri K. Vieyra'nın belirttiği gibi, Şili'de sol güçlerin kazandıkları bu seçim başarısı önemi bakımından kıtada Küba devrimi zaferinden sonra gelmektedir. Lâtin Amerika komünistleri, Halk Birliği Cephesi'nin zaferini herşeyden önce emperyalizme ve yerli irticaa karşı kazanılmış bir başarı olarak ele almaktadırlar. Bu bakımdan bu, sadece Halk Birliği Cephesi'ndeki sol güçlerin değil, köklü ekonomik ve sosyal değişimlerin, bağımsız gelişmenin özlemi içinde bulunan bütün Şili halkının bir zaferidir.

Venezüella Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi ve milletvekili Ektor Muhika bu konuda şöyle demiştir: «Ardıcıl olarak halkın birliğini gerçekleştirmek politikası yürütülmüş ve büyük maden işletmelerini, bankaları, sigorta şirketlerini, dış ticareti, petrol, kimya, kâğıt-selüloz sanayiini millileştirme, köklü toprak reformu ve sosyal değişimleri derinleştirme alanında geniş bir reformlar programı ortaya atılmış ve bütün bunlar ürünlerini vermiştir.

Arjantin komünistlerinin yayın organı «Nuestra Palabra» gazetesinin bu konuyla ilgili bir baş yazısında belirttiği gibi, «emperyalizm ve oligarşinin zulmünden kurtulunmadıkça sosyal adalete ve gerçek bir sosyal demokrasiye ulaşmak imkânsızdır». Aynı gazetenin kanısınca «işçi sınıfıyla halk arasındaki cephe birliğinin, tekelleri siyasal yenilgiye uğratmak için gerekli olan bütün olanaklara sahip bulunduğunu Şili tecrübesi açıkça göstermiştir».

Lâtin Amerika'daki diğer parti temsilcilerinin yorumlarında da Şili seçimlerinin sonuçları hakkında buna benzer değerlendirmeler yapılmıştır.

Venezüella Cumhuriyetçi Demokratlar Birliği Partisi Genel Sekreteri senatör Havito Vilealba bu konuda şunları söylemiştir: «Memleketteki burjuva demokrasisi derin bunalımlar içindedir. Mevcut ekonomik ve sosyal yapı bağımsız gelişmeyi sağlayacak, ekonomimizi Amerikan tekellerinin sızmasına karşı savunacak ve halkımızın istediği yaşayış ve çalışma koşullarını yaratabilecek yetenekte değildir. Allenade'nin kazandığı zafer

halk yığınlarının işte bu bunalım ve yeteneksizliklere bir cevabı olmuştur».

Peru Komünist Partisi'nin organı «Unidat» gazetesi de şunları belirtmiştir. «Ne Şili bakır madenlerini sömüren Kuzey Amerikan şirketlerinin milyonlarca dolarları, ne sağcı güçlerin silâhlı terör tehditleri ve ne de yürüttükleri küstünce propaganda kampanyaları Kaupolika'nın, O Hogens'in, Gabriela Mistral ve Pablo Neruda'nın ülkesinde halkın solcu bir hükümeti iktidara getirme azmini kıramamıştır.»

Peru Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Horhe Del Prado bu konuda şöyle demiştir: «Bu zafer, yalnız sosyal-ekonomik değişikliklerin tarihsel objektif zorunluluğunu doğrulamakla kalmamakta, aynı zamanda halkın bilinçlenme olgunluğunu ve bu değişiklikleri gerçekleştirmesinde gösterdiği savaşkanlığını ispat etmektedir.»

Şili Halk Birliği Cephesi'ni başarıya ulaştıran etkenleri tahlil eden siyasal gözlemcilerin oybirliğiyle belirttikleri gibi, böylesine geniş ve güçlü bir halk cephesinin bilinçlenmesinde, proletaryanın sınıf bilincinin yükselmesinde, işçi sınıfının köylülerle ittifakının sağlamlaşmasında, aynı zamanda solcu siyasal partiler arasında birliğin kurulmasında ve öteki ilerici güçlerle bağların güçlendirilmesinde Şili komünistlerinin örgütleme yetenekleri büyük bir rol oynamıştır.»

Kosta Rika «Halk öncüsü» Partisi Merkez Komitesi ve Siyasal Komisyon üyesi Arnaldo Fereto bir yazısında Şili seçimlerini şöyle değerlendirmiştir: «Allende'nin 4 Eylülde elde ettiği başarı gökten zembille inmemiştir. Bir rastlantı da değildir. Bu başarı Marksizm-Leninizmin Şili koşullarına doğru bir şekilde uygulanmasının bir ürünüdür. Bu başarı Komünist Partisi tarafından doğru devrimci yoldan yönetilen halkın bir zaferidir.»

Lâtin Amerika devrimcileri, Halk Birliği Bloku'ndaki diğer solcu partilerin katkısını da asla küçümsememekte dirler.

Şili seçimlerinin sonuçlarını eleştiren Lâtin Amerika'nın ilerici demokratik güçleri, başarıyı bütün Amerika halklarının zaferi olarak ele almaktadırlar. Arjantin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin yayınladığı bildiride «4 Eylül 1970 olayı, Lâtin Amerika tarihinde demokrasi ve ulusal bağımsızlık yolunda önemli bir aşama olarak kalacaktır» deniliyor. Venezüella Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin bildirisindeki değerlendirme de kısaca şöyledir: «Bu zafer Amerika halklarının demokratik hareketi önünde görülmemiş perspektifler açmaktadır». Horhe del Prado'nun bu konudaki görüşü şudur: «Burjuva düzeni çerçevesi içinde yapılan seçimlerin tarihinde ilk defadır ki bir sosyalist — marksist zafere ulaşmıştır. Bu gerçek, dünya devrim bilincinin politik ve ideolojik alanındaki gelişmesinde önemli bir aşamadır. Bu demektir ki, kapitalizmle sosyalizm arasında, emperyalist sistemle sosyalizm, ulusal kurtuluş, barış ve sosyal ilerleyiş için savaşan toplumsal güçler arasında sürüp giden dünya çapındaki tarihsel savaş sürecinde, emperyalizmin gerici güçleri

ve onun müttefikleri çetin bir direnişle karşılaşmakta, sadece (Viyetnam, Laos, Kamboca ve benzeri) savaş alanlarında değil, aynı zamanda kapitalizmin çerçevesi içinde de büyük yenilgeye uğramaktadırlar.

. . . Bu bakımdan Şili halkının ve onun en bilinçli devrimci güçlerinin anti-emperyalist savaşa katkısı son derecede büyüktür.»

Venezüella komünistlerinin yayın organı «Tribuna popular» bir yazısında şöyle diyor: «Şili Halk Cephesi şimdiye kadar terorik olan bir hükmü pratik alanda gerçekleştirdi: Seçimlerde bilinçli bir zafer kazanmak suretiyle iktidar mücadelesini kazanmış oldu. Marksizm-Leninizm teorisinin devrim yolları hakkındaki görüşünün doğruluğunu pratikte ispat eden Şili komünistleri, bununla, halkların ulusal ve sosyal kurtuluşlarında silâhlı savaşı tek yol olarak ileri süren aşırı solcuların dogmatik ve avantürist görüşlerine ağır bir darbe indirmiş oldular.»

Fakat komünistler, gerici ve emperyalist güçlerin, gerek Şili'de gerekse Şili dışında, Şili halkının politik yönetimi eline almasını ve köklü devrimci dönüşümleri gerçekleştirmeye başlamasını engellemek için bir hayli olanaklara sahip olduklarını iyi bilmektedirler.

Lâtin Amerika'daki gerici basında, bazı Batı devletlerinin basınında ve özellikle, tekelleri, Şili'deki sermayelerini kaybetme endişesi içinde olan Birleşik Amerika'nın basınında yeniden doludizgin başlamış olan iftira ve tehdit kampanyası bunun açık bir delilidir.

Gericı basın çeşitli söylentiler ve uydurmalarla birlikte açıkça tehditler savurmakta ve kışkırtıcı yazılar yayınlamaktadır. Örneğin, Brezilya'da çıkan haftalık «Veja» dergisi «Devlet darbesinin bugün Şili'de kabul edilebilecek tek siyasal çözüm yolu olduğunu» yazmıştır. *Newyork Taymis* gazetesi muhabirleri de aynı sonuca varmışlardır. Bunların görüşüne göre, «Şili'de bir devlet darbesi Şili halkı tarafından seçilen Allende'nin iktidara getirilmesinden «daha ehven-i şer» dir».

İlerjici güçlerle gericiiler arasında şiddetlenmekte olan savaş koşulları içinde Şili'de Halk Birliği Cephesi'nin zaferi, A. Feretun'un dediğine göre, «silâhlı çatışmaya, hatta vatandaş harbine dönüşebilir. Fakat delil delil- Şili halkının çoğunluğu seçim sandıkları başında oylarını köklü devrimci dönüşümler yararına kullanmıştır.»

Dünya kamuoyu, emperyalizm ve irticain entrikalarını dikkatle izlemektedir. Peru, Ekvador, Bolıvy cumhurbaşkanları, Lâtin Amerika'daki birçok ülkenin politik ve toplumsal liderleri, ilerici politik parti ve örgütleri, Şili Halk Birliği Bloku'nun zaferiyle dayanışmalarını belirtmişlerdir. Emperyalizm ve irticain entrikalarını kesinlikle kınayan Lâtin Amerika komünistleri ve diğer ilerici güçler, Salvador Allende'yi desteklemek için dünya kamu oyuna çağrıda bulunmaktadırlar. A. Peretonun dediği gibi, «gelişmekte olan Şili devrimini savunmak, bütün devrimci partilerin, demokratik ve anti-emperyalist hareketin ortak ödevi olmalıdır.».

Nâsır tarihte ebediyen yaşıyacaktır

Ulusal kurtuluş hareketi ve dünyadaki ilerici güçler, ünlü anti-emperyalist savaşçı Birleşik Arap Cumhuriyeti Devlet Başkanı Cemal Abdül Nâsır'ın ölümü ile büyük bir kayba uğradılar.

Abdül Nâsır, Birleşik Arap Cumhuriyeti'nin ulusal kurtuluşu ve ilerici gelişmesi için yürüttüğü ardıcıl ve yılmaz savaşıyla yurttaşlarının sevgi ve saygısını kazanmıştı. Onun cesaretli önderliği altında, Mısır'da, emperyalizme ve feodalizme karşı devrim hazırlandı ve gerçekleştirildi, yabancı hâkimiyetinin dayanağı olan monarşi yıkıldı ve yerine cumhuriyet ilân edildi, ekonomik ve sosyal alanda dönüşümler yapıldı. Bu gelişmelerin öteki ülkeler üzerinde de büyük etkisi oldu. Nâsır, gerici güçlere karşı azimle savaşırken, Arap halklarının anti-emperyalist mücadelede birliğini kurmaya çalışıyordu. Nâsır Arap dünyasındaki geniş halk yığınlarının bağımsızlık ve özgürlük emellerini dile getiriyordu.

Abdül Nâsır, ulusal kurtuluş savaşının zaferi için, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkeler ve uluslararası işçi ve demokrasi hareketiyle ittifakın kaçınılmaz olduğunu iyi anlamıştı. Bu ittifakın güçlenmesinde büyük hizmeti oldu.

Abdül Nâsır, son zamanlarda bütün gücünü, emperyalizmin Yakın Doğu sadırısı sonuçlarının ortadan kaldırılmasına, bölgede Arap ülkelerinin bütünlüğünü yeniden sağlayarak sürekli barış kurulmasına ve Filistin halkının ulusal haklarının korunmasına yöneltmişti.

Arap ulusunun kurtuluş savaşı kahramanı Nâsır'ın adı tarihte ebediyen yaşıyacaktır. Komünistler ve dünyadaki ilerici güçler, bütün Arap yurtseverlerinin onun yüce dâvasını devam ettireceklerine inanıyorlar.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaşın Macar Sosyalist İşçi Partisi X. Kongresinde yaptığı konuşma

Değerli yoldaşlar!

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve bütün Türk komünistleri adına Macar Sosyalist İşçi Partisi'nin X. Kongresi delegelerini, bütün Macar komünistleriyle emekçilerini candan kutlarız.

MSİP'nin IX. Kongresi'nden bu yana geçen dört yıl içinde Macaristanda sosyalizmi kuvvetlendirme, geliştirme ve tamamlama yolunda büyük başarılar elde edildi. Üçüncü beşyıllık plânın ana hedeflerine varıldı. Sosyalist sanayi ve kollektif tarımın geliştirilmesinde elde edilen başarılar, sosyalist üretim ilişkilerinin sağlamlaştırılması, beliren yeni hedeflere ulaşma şartlarını yarattı.

Sosyalist Macaristan'ın bu başarıları Macar emekçilerinin, Macar halkının sosyal ve politik hayatı bakımından olduğu kadar, emperyalizme karşı, milli ve sosyal kurtuluşları uğrunda, barış, demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaşan bütün halklar için de büyük bir önem taşıyor.

Sosyalist Macaristan'da toplumun maddi temelini gelişmesi, emekçilerin çalışma şartlarının, refah seviyesinin yükselmesiyle başbaşa yürüyor. Toplum gelişmesi, her şeyden önce halkın refahı amacına, sosyalizmin asıl amacına yöneltilmiştir. Son beş yıl içinde memlekette bir milyon insanı barındıran 320 bin modern konut yapıldı. Aynı süre içinde, emekçilerin çalışma saatlerinin eksilmesine karşılık, reel gelirleri ortalama % 30-31 arttı. Sosyalist Macaristan'da bugün her iki evden birinde çamaşır makinesi ve televizyon var, her üç aileden biri buz dolabına ve elektrikli süpürgeye sahiptir.

Emperyalizmin ekonomik, politik ve askeri nüfuzu altındaki geri kalmış ve bugünkü şartlarda geri kalmaya mahkûm kapitalist Türkiye'yi, kendi ana yurdumu, onun mustarip halkını düşünüyorum.

Türk burjuvazisinin, daha çok çıkarları yabancı tekellere bağlı kısmının temsilcileri, Türkiye'nin ekonomik kalkınma yolu üzerinde bulunduğundan sık sık söz ederler. Memleketimizde milli ekonominin bazı alanlarında

çok nisbi de olsa, bir gelişme şüphesiz ki vardır. Ama kapitalist yoldaki bu gelişme temposu, memleketimizin geri kalmışlığına son verecek nitelikte olmaktan, halkımızın durmadan artan yoksulluğunun, bir felâket halini alan işsizliğin baş döndürücü hızını engellemekten uzaktır. Üstelik, emperyalist devletlerle askeri işbirliğinin ve biteviye artan askeri masrafların meleketimizi sürüklediği ekonomik ve sosyal çöküntü, halkın, bir avuç büyük kapitalist ve büyük toprak ağası dışındaki bütün sosyal tabakaların, özellikle emekçi sınıfların hayatını tahammül edilmez hale getirmiştir. Son üç-dört ay içinde zorunlu tüketim maddeleri fiyatlarında ortalama olarak $\frac{9}{10}$ 47, ithalât maddelerinde ise $\frac{9}{10}$ 120'nin üstünde artış olmuştur.

Anti-emperyalist mücadelenin memleketimizde hızla genişlemesi, sertleşmesi, yönetici çevreleri, işçi sınıfının uzun ve çetin mücadelelerle elde ettiği bazı kısıtlı demokratik hakları da ortadan kaldırmak, gençliğin anti-emperyalist çıkışlarını yasaklamak için yeni tedbirler almaya zorladı. Bu gerici tedbirlerin işçi sınıfımızda, gençlikte uyandırdığı tepki, özellikle son zamanlarda büyük protesto ve direniş hareketleri, halkımızın anti-emperyalist bilincinin ve onun güçlü pratik belirtilerinin kolay kolay yokedilebileceği inancında gerici kuvvetleri hayal kırıklığına uğratmıştır.

Değerli yoldaşlar, Marksizm-Leninizmi yaratıcı bir şekilde uygulayarak, sosyalizm kuruluşunun her alanında büyük başarılar elde eden Macar Sosyalist İşçi Partisi için IX. Kongreden sonra geçen dört yıl, aynı zamanda proletarya enternasyonalizmine bağlılığın parlak örnekleriyle dolu bir devre oldu. 1969 tarihsel Moskovo danışma toplantısının gerçekleşmesi için Macar Sosyalist İşçi Partisinin harcadığı ölçsüz gayretleri şükranla anıyoruz. Bu toplantının bugünkü milletlerarası durumun Marksçı-Leninci çözümlenmesinde, emperyalizme karşı mücadelenin ana ödevlerinin belirlenmesinde, dünya komünist ve işçi hareketinde birliğin kuvvetlenmesinde, sağ ve «sol» revizyonizmin içyüzünün tamamiyle ortaya çıkmasında komünist ve işçi partilerinin çalışmalarına yardımcı olmakta müstesna bir yeri ve rolü vardır.

Kongrenize büyük başarılar dileriz.

Yaşasın, Macar emekçilerinin şanlı öncüsü Macar Sosyalist İşçi Partisi!

Yaşasın, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

Engels ve Türkiye'nin tam bağımsızlığına kavuşması sorunu

A H M E T S A Y D A N

Bilimsel Sosyalizmin kurucularından Fridrih Engels'in doğumunun 150. yıldönümü dolayısıyla Alman Demokratik Cumhuriyeti başkenti Berlin'de tertiplenen uluslararası bilimsel konferansta Türkiye Komünist Partisi'ni temsil eden *Ahmet Saydan* yoldaş aşağıdaki konuşmayı yapmıştır.

Avrupa'nın sanayileşmesi sürecinde gelişen işçi sınıfının, burjuvazinin sömürsüne, baskı ve terörüne karşı hem kendisini, hem de kendisiyle beraber köy emekçilerini, orta tabakalar, aydın zümreleri, kısacası bütün ulusu de kurtaracak başlıca devrimci güç olduğunu, ilk defa bilimsel olarak ispat eden iki büyük düşünürden birisi Fridrih Engels'tir. O, «Komünist Partisi Manifesti», «Antidühring», «Ailenin, özel mülkiyetin ve devletin kökenleri» adlı eserleriyle öteki eser ve yazılarında, proletaryanın kurtuluşu ve sosyalist düzene ulaşması sorunlarının teorik temellerini atmıştır. Engels, Marks gibi, ve bu iki büyük düşünürün ortak mirasını daha sonra geliştiren Lenin gibi, insanlığın her tür baskıdan kurtulmuş, insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmiş bir toplum düzeni yaratmakta şekillenen büyük ideallerine ulaşmayı hayali ve hissi yolların çıkmazında değil, gerçek bilimsel bir yönde aramış ve o yolu bulmuş, proletaryaya ve bütün ilerici insanlığa hediye etmiştir. Engels'in eserlerinde, kapitalist sınıfın mukavemetinin kırılmasında, proletarya iktidarının, yani proleter devletin kurulmasında ve sosyalist toplumun yaratılmasında işçi sınıfı ve bu sınıfın devrimci partisinin rolü temel bir nitelik taşımaktadır. Engels, haklı olarak, kapitalist düzene son verme ve sosyalizmi kurma sürecinde işçi sınıfının devrimci partisinin varlığını vazgeçilmez bir şart olarak kabul ediyor. Engels'in düşüncesinde, proletarya diktatörlüğü de sosyalizme geçişin kaçınılmaz bir kanunu olarak önemli bir yer tutmaktadır. Engels, iktidar konusunu, üretim araçları mülkiyetine bağlamaktadır. Ona göre, kapitalist ilişkilere son vermek, proletaryanın üretim araçları mülkiyetini elde etmesi anlamına gelmektedir. Kapitalist mülkiyet ilişkilerine son vermeden sosyalizme geçilemez.

Üretim araçları mülkiyetinin sosyal niteliği, son yıllarda kapitalist ülkelerdeki bilimsel-tekniksel devrimin gerçekleştirilmesiyle daha da geniş bir plânda doğrulanmıştır. Teknik ve bilimsel kadroların daha geniş ölçüde işçi sınıfının entegre bir parçası olarak devlet-tekeli kapitalizmine karşı daha aktif savaşmaları, işçi sınıfının entelektüel yeteneklerini üretime daha geniş ölçüde katması, işçi sınıfındaki nitel gelişmeyi doğruladığı gibi üretim araçları üzerinde sosyal mülkiyet kurulması zorun-

luğunu daha da genişletmiştir. Bu gelişme, işçi sınıfının toplumdaki öncü rolünü daha da kuvvetlendirmiştir. Köy emekçileri, orta tabakalar, işçi sınıfının öncülüğünde devlet-tekel kapitalizmine karşı daha yığinsal ölçüde mücadeleye koyulmuşlardır. Bu süreç aynı zamanda devlet-tekel kapitalizminin daha da tecrid edilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu gelişmeler, Engels'in işçi sınıfı ve onun öncü partisinin rolü hakkındaki teorisini doğrulamış, yüksek derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde, kapitalizmden sosyalizme geçişte yeni perspektifler açmıştır. Bu yeni perspektifler de, proletaryanın devlet-tekel kapitalizmine karşı sınıf savaşında öncü partisinin varlığı ve proletaryanın kazanımlarını iç ve dış düşmanlara, özellikle emperyalizme karşı savunma amacını güden proletarya diktatörlüğünün kaçınılmazlığı gerçeğini zamanımızın şartlarında da doğruluyor.

Engels 1881 yılında, yani hayatının son döneminde, kapitalizmin sağladığı aşırı birikimlerin tekelleşmeye ve bu suretle emperyalist aşamaya doğru geliştiğini, emeğin sosyal niteliğinin arttığını tespit etmek imkânını bulmuştur. Engels, böylece, bir yandan proletaryanın devrimci eylemlerinin şartlarını tespit eder, proletaryaya sosyalizme giden bilimsel yolu gösterirken, bir yandan da kapitalizmin emperyalizme doğru geliştiğini göstererek, proletaryaya, bu gelişmeye göre bir mücadelenin taktik ve stratejisini çizmek imkânını da sağlamıştır. Büyük düşünür, böylece, ilerde emek ve sermaye arasındaki savaşın nerelerde düğümleneceğini, sosyalizme giden yolda emperyalizmi yenmenin zorunluğunu da proletaryaya ve bütün ilerici insanlığa göstermiş oluyordu.

Engels'in, arkadaşı Marks'la beraber geliştirdiği ve proletaryaya bilimsel yöntemlerle sosyalizmin yollarını gösteren görüşlerinin sonradan Lenin tarafından işlendiğini, gerek Rusya şartlarına göre, gerekse evrensel ölçülerde aktif, devrimci bir teori haline getirildiğini ve Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin bu temel devrimci teoriyle gerçekleştirildiğini biliyoruz. Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin sonucu olarak Sovyetler Birliği, Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in geliştirdikleri proletaryanın devrimci teorisinin canlı bir şekillenmesidir. Sovyetler Birliği'nin ve daha sonra dünya sosyalist sisteminin kurulmasıyla, devrimci teorinin, dünyayı sadece izah değil, aynı zamanda değiştirme yetenek ve gücüne sahip olduğu ispat edilmiştir. Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi, çağımızda, ulusal bağımsızlık hareketiyle dünya komünist ve işçi hareketine kuvvetli hamleler sağladığından, dünya sosyalist sisteminin kuruluşuna temel teşkil ettiğinden, emperyalizme, sömürgecilığe ve kapitalizme karşı savaş evrensel ölçülerde geliştirip güçlendirdiğinden, yeryüzü tarihinin en büyük ve en demokratik devrim hareketidir. Fridrih Engels'in bu devrimin teorik temellerinin atılmasında payı büyüktür.

Engels, Marks gibi, sömürgecilik boyunduruğunda ezilen halklarla, bu arada, Asya halklarıyla de yakından ilgilenmiştir. Engels, Avrupa işçi

hareketinin, sömürgecilik boyunduruğunda ezilen halklarla yakından ilgilenmesi ve bu halklarla bağlar kurması gereğini önemle belirtmiştir. Marks, Kapital'de Avrupada kapitalizmin gelişmesi sürecinde meydana gelen birikimin önemli bir kısmının sömürge halklarının yağmasından sağlandığını ispat etmiştir.

Kapitalizmin emperyalizm aşamasında, bu sömürü sisteminin yeni-sömürgecilik yöntemleriyle Güney Amerika, Afrika, Yakın ve Orta doğuda ve bazı Asya Ülkelerinde sürüp gittiği de bir gerçektir. Yeni-sömürgecilik yer yer faşist diktatörlükleriyle, yer yer karşı-devrimci kanlı askeri müdahalelerle, NATO gibi saldırgan askeri bloklarla karşı-devrimleri ihraç ederek şekilleniyor, yer yer de parlâmenter yollardan emperyalizme bağlı komprador burjuvaziye işbaşına getirmek ve iktidarda tutmak şeklinde beliriyor.

Fakat dünya sosyalist sisteminin kurulması ve dünya komünist ve işçi hareketinin kuvvetlenmesiyle yanyana anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketi de emperyalizmin temellerini sarsacak derecede güçlenmiştir.

Çağımızda dünya sosyalist sisteminin yanibaşında, çoğu kapitalist olmayan gelişme yoluna girmiş anti-emperyalist devletlerin varlığı da bir gerçektir. Dünya sosyalist sistemi, dünya komünist ve işçi hareketi, İkinci Dünya Harbi'nden sonra kapitalist olmayan gelişme yoluna girmiş olan bu anti-emperyalist devletlerin kurulmasında, kuvvetlenmesinde çözümleyici bir rol oynamıştır. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı ile sömürgecilik boyunduruğu altında ezilen halklar arasında bağlar kurulmasını öngören ve bu bağların ezilen halkların kurtuluşunda önemli bir unsur olduğunu ortaya koyan Engels'in bu görüşünün doğruluğunu ve canlı bir şekilde uygulanışını bugün kapitalist olmayan yolda ilerliyen anti-emperyalist devletlerin varlığı ispat etmektedir.

Orta-Doğu'da, Güney Amerika'da, Güney-Doğu Asya'da emperyalizm, ulusal bağımsızlıkları için savaşıyor ve bu savaşta büyük başarılar elde eden halklardan ağır darbeler yemektedir. Viyetnam halkının uzun yıllardır süren kahramanca savaşı emperyalizmin zaafalarını daha belirgin bir şekilde ortaya çıkarmış, emperyalizm hegemonyasında bulunan halkların kurtuluş ümidini artırmış, böylece de dünya ölçüsündeki anti-emperyalist savaşa yeni bir hız vermiştir.

Viyetnam halkının direnişi şu gerçekleri de doğrulamıştır:

Emperyalizme karşı ulusal bağımsızlık hareketlerini, politik, askeri ve ekonomik somut yardımlarıyla destekliyen başlıca güç Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerdir;

dünya komünist ve işçi hareketi saflarında meydana gelen anlaşmazlıklardan ancak emperyalizm faydalanmaktadır;

Viyetnam halkının emperyalizme karşı direnişi, değişik yurtsever akımların ulusal bağımsızlık hareketini, dünya sosyalist sistemiyle, dünya komünist ve işçi hareketiyle ortak hedefler etrafında birleştiren çekici bir kutup ödevi görmektedir. Orta-Doğu Arap halklarının emperyalizme karşı mücadelelerinde de aynı gelişmeyi görmek mümkündür.

Demek oluyor ki, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in dünya halklarına sömürüden ve emperyalizm hegemonyasından kurtuluş yolunu gösteren fikirleri, halkların sosyal ve ulusal kurtuluş savaşlarını geliştiren kurtarıcı bir teori olarak olanca gücü ile yaşıyor.

Marks'ın, Engels'in vatani olan topraklarda Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin, Avrupa'nın ortasında ve Batı Alman intikamcılığıyla tekelcilerine karşı sosyalist ve anti-emperyalist bir devlet olarak kurulması, Alman ulusu, Avrupa ve dünya barışı ve dünya sosyalist hareketi için olduğu kadar, ulusal kurtuluşları uğrunda savaşan halklar için de büyük bir kazanımdır.

Dünya sosyalist sisteminin kurulması ve dünya komünist ve işçi hareketinin gelişmesiyle ulusal kurtuluş hareketinin niteliğinde yeni bir dönüşüm kaydedilmiş ve az gelişmiş ülkelerde ulusal kurtuluş hareketi ayrılmaz bir şekilde sosyal kurtuluşla, yani emperyalizmin müttefiki zümrelerin, toprak beylerinin, komprador burjuvazinin ortadan kaldırılmasıyla, büyük üretim araçları ve büyük sermayenin devletleştirilmesiyle, devletin ve sosyalist ülkelerin yardımlarıyla, sanayileşmekle, yani kapitalist olmıyan gelişme yoluyla sıkı sıkıya bağlanmıştır. Bu, sosyal kurtuluşun başlangıç noktasıdır.

Ulusal kurtuluş hareketinin bu gibi bir özelliğe göre geliştiğini gösteren ülkelerden biri de Türkiye'dir.

Marks ve Engels, Osmanlı İmparatorluğu hakkında, Kırım Harbi ve daha başka vesilelerle birçok makale yazmışlardır. Engels, 1853 yılında «New-york Daily Tribune» gazetesinde yayınlanan «Die Türkische Frage» başlıklı makalesinde, Türkiye hakkında Osmanlı tarihini yazan Alman tarihçisi Josephe von Hammer'den başka güvenilir kaynağa sahip olmadığını belirtiyor. Öteki kaynakların, diplomatlardan, İngiliz, Fransız, Avusturyalı ve Rus işadamlarıyla tüccarları ve ajanlarından elde edilen bilgiden öteye geçmemesinden yakınıyor. Engels bu kaynaklardan Türkiye'nin sosyal yapısı hakkında yeterli bilgi elde edilemeyeceğini kaydediyor ve bundan ötürü de Türkiye'yi *Terra incognita* diye niteliyor.

Kendisi de otokratik merkezi mutlakiyetçi bir devlet teşkilâtı sistemine sahip olan Osmanlı İmparatorluğu, İngiliz, Fransız, Avusturya ve Çarlık Rusya gibi sömürgeci devletlerin imtiyaz, kapitülasyon koparma uğrunda yürüttükleri büyük rekabetlerin, entrika ve politik dalaverelerin, boğuşmaların, kıskırtmaların anaforlaştığı bir alandı. Osmanlı sultanları,

paşalar, beyler zaman zaman bu devletlerden birine, zaman zaman ötekine verdikleri imtiyaz ve kapitülâsyonların karşılığında sağladıkları menfaatleri, halkı talan ederek elde ettiklerine akliyerek günlerini gün etmeye bakıyorlardı. Bu bakımdan, Osmanlı İmparatorluğunda menfaatin büyüğünü elde etme ve parçalanmakta olan imparatorluğun kalıntılarını yutma işlerinde bu devletler arasında şiddetli bir rekabet sürüp gidiyordu. İngiliz ve Alman emperyalizmi arasında, Kayzer Almanyasının Haydarpaşa — Bağdat demiryolu hattının yapılmasına başlamasıyla en yüksek noktasına ulaşan rekabet, 1914'te, Birinci Dünya Harbinin başlangıcında İstanbul'da bulunan iki Alman zırhlısının gizlice Karadenize açılıp Sivastopol'u bombardıman etmeleriyle, Osmanlı İmparatorluğu Antant devletlerine (İngiltere, Fransa ve Rusya'ya) karşı otomatik olarak Birinci Dünya Harbine sürüklendi. Ve yüzbinlerce emekçi, emperyalist devletler arasındaki boğuşmada telef oldu.

Çarlığın, Osmanlı İmparatorluğunu, hattâ bugünkü Türkiye'yi Antant devletleriyle paylaşmak üzere Birinci Dünya Harbi arifesinde imzaladığı gizli anlaşmalar, emperyalist devletlerin, kendisi de sömürgeci bir devlet olan Osmanlı İmparatorluğunu paylaşmak üzere giriştiği teşebbüslere bir örnektir. Büyük Oktober Sosyalist Devrimi'nden sonra Lenin, Çarlığın Antant devletleriyle imzaladığı bu gizli anlaşmaları açıklamış ve hüküm-süz ilân etmiştir.

Başka halkları ezen Osmanlı devlet teşkilâtı sınırları içinde bulunan halklar, ulusal kurtuluşları için savaşıyordu. Padişahlar, paşalar, beyler ve emperyalist devletlerin sömürsüne tâbi olan, bir yandan da ulusal bağımsızlıkları için savaşan Osmanlı İmparatorluğu sınırları içindeki diğer halklara karşı kanlı terör hareketlerine sürüklenen Türk halkı da hür değildi. Padişahlığa, derebeyliğe ve emperyalizme karşı direniyordu. Fakat sanayileşme sürecinin çok geç ve çok yavaş bir tempoyle başlaması, işçi sınıfının yönetiminde ulusal kurtuluş hareketinin başlamasını bir hayli geciktirmişti. Bundan ötürü, Türkiye'de ulusal kurtuluş ve reform hareketi, Osmanlı İmparatorluğunun çöküş döneminde milli burjuva aydınlarıyla uyanık subayların öncülüğünde kalmıştır. Bu yüzden de, ulusal kurtuluş hareketi hedefine varmış değildi. Bu unsurların baskısıyla 1839 yılında Osmanlı monarşisinin mutlak hâkimiyetini sınırlandırmak amacını güden «Gülhane Hattı-Hümayunu» ilân edildi. 1908—1909 yıllarında da bu hareket sultan Abdülhamid'in devrilmesi ve Meşrutiyetin ilânıyla sonuçlandı. Bu hareketler emekçi halkın dışında asker, aydın bir zümrenin öncülüğünde yürütüldüğünden, ne gerçek bir anti-emperyalist, ne de gerçek bir reformcu nitelik kazanabilmiştir. Meselâ 1908 Meşrutiyet hareketi, İngiliz, Fransız emperyalist etkisi yerine, Alman emperyalizmini geçirmekten ve emekçi halkı emperyalistlerin Birinci Dünya Harbi boğuşmasına sürüklemekten başka bir sonuç vermemiştir.

Emperyalist ordulara karşı dört yıl süren kanlı bir harp sonucunda, 1923'te Cumhuriyetin ilânı da, bu millî burjuva asker ve aydın kadronun öncülüğünde yapıldığından, nispeten kısa bir bağımsızlık devresinden sonra, Cumhuriyet Türkiye'si de tekrar emperyalist kampın ve en başta Amerikan emperyalizminin kucağına düşmüştür.

Engels'in, Marks'ın, Lenin'in fikirlerinden hareket eden Türkiye Komünist Partisi, ulusal kurtuluş savaşını sosyal kurtuluşla bütünlemenin, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle dostluğun, ulusal bağımsızlığı korumak ve sanayileşmek için zaruri bir unsur olduğu gerçeğini her zaman belirtmiş ve bu uğurda mücadeleden geri durmamıştır. Burjuvazi bu anti-emperyalist, ulusal-demokratik, kapitalist olmıyan gelişme yolunu öngören ve sosyalizmi hedef edinen TKP' programının uygulanmasını önlemek için terörün her çeşidine başvurmaktan geri kalmamıştır. Cumhuriyet devrinde iktidarı elinde tutan çevreler, Sovyetler Birliği ile dostluğa sırt çevirdikten sonra, kapitalist gelişme yolundan yavaş yavaş emperyalizme doğru kaymış ve daha sonra emperyalist saldırgan dünya global stratejisinin bir basamağı durumuna düşmüştür. Türk halkı bu durumun dayattığı az gelişmişlik, sürekli bir sömürü ve talan düzenine tâbi olmak gibi sonuçlara katlanmak zorunda kalmıştır.

TKP'nin 50 yıl önceki Birinci (Kuruluş) Kongresinde programlaştırdığı hedefler, memleketin tam ulusal bağımsızlığını sağlamak, emperyalizmi bütün etkileriyle memleket sınırlarından atmak, sosyalizme yönelen kapitalist olmayan gelişme yoluna girmek, demokratik bir toprak reformunu başarmak, sanayi devrimini hızla sağlamak, işçi sınıfının, geniş emekçi yığınlarının, yurtsever aydın ve subay zümrelerinin ortak savaş şiarı haline gelmiştir. İşçi sınıfı, gerek Amerikan üslerindeki işyerlerinde, gerekse yabancı sermaye işletmelerinde grev ve işgalleriyle emperyalizme karşı halkın yürüttüğü savaşın öncülüğünü yükümlenmeye başlamıştır. İşçi sınıfı, bu suretle hem kendi sınıfsal menfaatlerine, hem de bütün ulusun bağımsızlık haklarına sahip çıkmaktadır.

15—16 Haziran günlerinde devrimci sendikaların, hükümetin sendikal haklara saldırısını protesto maksadıyla tertitledikleri büyük gösteri hareketlerine İstanbul ve İzmit illerinde yüzbinden fazla işçi katılmıştır. Bu gösterilerin en ilgi çekici tarafı, anti-emperyalist ve sosyalist şiarlar altında geçmesidir. Hükümetin bu gösterileri sıkıyönetim gibi kanlı baskı metodlarıyla ezmeye kalkışması, işçi sınıfının mukavemetini kıramamış, aksine, onun daha yüksek bir sosyalist bilinç aşamasına ulaşmasıyla sonuçlanmıştır. Çünkü, kanlı teröre rağmen, grev ve mukavemet hareketleri durmamıştır. Bu hareket sırasında burjuvazinin tarafına geçen sahte sosyalistler, sarı-sendikacılar demaske olmuş, hapisanelerde işkence gören ve sıkıyönetim mahkemelerinde sosyalist ilkeleri yiğitçe savunan işçi önderlerinin emekçi yığınları arasındaki otoriteleri daha da artmıştır.

Bu olay da, Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in fikirlerinin daha geniş ölçüde emekçi yığınlarına malolmasıyla sonuçlanmış, sosyalist akım içinde proletarya enternasyonalizminin yayılmasına, sosyalist ülkelere saldırıyı politik meslek haline getiren sağcı-oportunistlerin izole olmasına ve işçi yığınları üzerindeki etkilerini büyük ölçüde kaybetmelerine yardım etmiştir.

Bu bakımdan, denebilir ki, Engels, ölümünden 75 yıl sonra da, bütün dünya işçilerinin özgürlüğe, sosyalizme giden savaş yolunu aydınlattığı gibi, Türkiye proletaryasının da ulusal bağımsızlık, özgürlük ve sosyalizm savaşına ışık tutmaktadır.

Marks'ın, Engels'in bütün dünya işçilerine yaptıkları şu çağrı, proletarya enternasyonalizminin en sağlam temeli olarak bugün de bütün dünya işçilerini heyecanlandıran ve seferber eden gücüyle parlıyor:

«Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!»

«Güneşli Dünya»

Karadan ve denizden en uzun sınırimız Sovyetler Birliği iledir. 1917 Ekimin'deki Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi sonucunda Sovyet devleti kurulmasaydı da, Çarlık emperyalizmi devam etseydi, Türkiye, emperyalist sömürgeleri olarak haritada yer alacaktı. Bu gerçeği Falih Rıfkı gibi en azılı sovyet ve komünizm düşmanları dahi kabul etmek zorunda kalıyorlar. Sadece, Çarlığın devrilip, dâhi Lenin'in yönetiminde Sovyet devletinin kurulmuş olması bile, bağımsız bir devlet olarak dünya tarihinde kalışımızın bellibaşlı — hatta kader belirleyici — bir etkeni olmuştur. Ulusal Kurtuluş savaşımızda en uzun sınırimızın ötesindeki bu yepyeni devlete rahatlıkla, güvenle yaslanmışız, o dönemde bizim için hayatı olan yardımına dayanarak düşmana cesaretle meydan okumuşuz.

Ne var ki, elli yıldır ülkemizin başında bulunanlar, en uzun sınırla memleketimize sınıksız bağlı olan en yakın, en büyük, en candan komşumuz, halkımızın en güvenilir dostu Sovyetler Birliği'nden bizi uzak tutmak için ellerinden geleni yapmışlardır. On parmaklarında yerli veya yabancı malı on kara, Sovyet halklarını durmadan karalamaya, Sovyetler Birliği'ni din kitaplarındaki cehennemle örnek göstermeye çabalamışlardır.

Son yıllarda, memleketimizde, Sovyetler Birliği hakkında bir hayli kitap çıkmıştır. Bunların bir-iki tanesi biraz gerçeğe yakınsa da, ötekiler anti-komünizm ve anti-Sovyetizmin yalan ve iftira fabrikalarının standart mamullerindendir. Esasen, Fethi Tevet-oğlu, Bedii Faik ve Demirel'in eski Sanayi Bakanı Mehmet Turgut gibi en gerici emperyalist ajanlarından, başka türlü de beklemezdi. Bunların ve benzerlerinin Sovyetler Birliği halklarını halkımıza kötü gösteren kitapları çoğunlukla parasız dağıtılmaktadır.

Fakat, Sovyetler Birliği'ni olduğu gibi aksettiren eserler, ceza kanunundaki malûm maddeler yüzünden memleket içinde basılmak ve yayılmak imkânını bile bulamıyor. «Güneşli Dünya» bunlardan biridir. Sovyetler Birliği'ni çok yakından tanıyan Türk komünisti S. **Üstünel** tarafından yazılmıştır. Türkiye Komünist Partisi'nin 50. yıldönümüne armağan edilen «Güneşli dünya» bir gezi izlenimleri kitabı olarak, tatlı, çekici, okutucu bir üslûpla yazılmıştır. Lâkin, bir gezi notları biçimi içinde, Sovyetler Birliği'nin yarım yüzyıllık gelişmesi, Sovyet-Türkiye ilişkileri tarihinde henüz birçoklarımızın bilmediği gerçekler, Türkiye Komünist Partisi'nin hayatından, burjuvazinin gizli tuttuğu, halka duyurulmasından çekindiği kahramanlık sahneleri, çeşitli bölümlerde yeri geldikçe önümüze serilmektedir.

Yazar, çok iyi bildiği Moskova'yı anlatmakla başlıyor kitabına. «Moskova, beş kıtayı birbirine bağlayan bir liman. İstanbul'dan bin vapura, Karadeniz'den, Azakdenizi'nden, Volga-Don kanalından vur Baltığa ve

Kuzeyde Beyazdenize; istersen rotayı kır, geç Hazerdenizine. Ve seyreyle «ufuklardan ufuklara mor dalgaların koşuşunu. Ve dine Nâzımın sesinden Hazer'in nasıl konuştuğunu . . . » Çağımızda ulusal devrim hareketinin, işçi-komünist hareketinin, ulusal bağımsızlık ve devrim hareketinin «çarpan yüreği, devrimlerin ocağı, merkezi» olan Sovyetler Birliği diyarının başşehri Moskova'ya anlatan bir Türk Komünistinin Nâzım Hikmeti anmaması mümkün mü: «Gözlerim Devîçi Manastır'ın üstünde. Nâzım'ın mezarı orada. (...) Nâzım, dünyanın her yerinde, baştanbaşa Anadolu'da, Türkiye'nin içinde. Nâzım'ın başucunda akar Moskovo ırmağı. Ama o, Kızılırmak, Yeşilirmak, Karadeniz, Akdeniz, Marmara kıyılarında . . . »

Üstüngel, bizi, Moskova'dan sonra, «SSCB'ni meydana getiren 15 cumhuriyetin insan sayısı ve topraklarının yüzölçümü bakımından en küçüğü» olan Estonya'ya götürüyor. Bizdeki kara kalbli, karagözlüklü SİA ajanı anti-komünistler, Estonya, Letonya ve Litvanya'yı «Moskova'nın eşareti altında inim inim inliyen» memleketler olarak gösterirler, halklarının aç, işsiz ve perişan olduklarını söylerler. Halbuki, *Güneşli dünyanın* Estonya'sında iş haftası 5 gündür, işgünü 6 sattır, ama yine de işçi yetmez. Finlandiya'dan işçiler gelir. «Bunlara önce yolluk veriliyor. Konforlu lojmanlara yerleştiriliyorlar. Kimileriyle karıları ve çocuklarıyla gelmiş. Hekimi, polikliniği, hastanesi . . . Sağlık için her şey yapılmış. Onlar da Estonya işçileri gibi. Durumlarından pek memnunlar. (...) Burada proleter enternasyonalizmi gözleri kamaştırır.» Estonya'da tarım yüzde yüz makineleştirilmiş. İnsan başına 7 bin kilovatsaat elektrik, 600 kilo tahıl, 800 litre süt, 170 yumurta, 1.175 kilo patates düşüyor. Fabrikalarda işçilerin bütün sağlık şartları sağlanmış. İşçilerin çocukları fabrikaların çocuk yuvalarında bakılıyor. Fabrika lokantalarında en modern servis. «En lüks lokantalar bunlarla zor yarışır.»

Üstüngel, Estonya'dan tekrar Moskova'ya dönüyor ve bize Moskovanın görmediğimiz yerlerini gezdiriyor, göğsümüzü kabartan bilgiler veriyor. «Sosyalizmden komünizme dönüşüm» aşamasına girmiş memleket. Derin, köklü kültür devrimi olmuş. Bilimde, teknikte kesintisiz devrimler, yeni bulgular birbirini izliyor. Bugün Sovyetlerde 78 milyon kişi okullarda, enstitülerde, teknik üniversitelerinde, fakültelerde çeşitli öğrenim dallarından okuyor. Ekonomi ve kültür dallarında 820 bin bilim adamı çalışıyor. (...) Sigara tiryakiliği gibi, tespah çekme alışkanlığı gibi birşey olmuş okuma göreneği. Köylüsü de böyle, kentlisi de . . . Kentle köy, kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişki, ayrılık siliniyor. (...) Sınıflar gitgide siliniyor.»

Kırım kıyılarında bir sanatoryumun «*Mustafa Suphi*» sanatoryumu adını taşıdığını öğreniyoruz Üstüngel'den. Ve yazar, burada bize Türkiye Komünist Partisi kurucusu bu büyük devrimcinin kimliğini, mücadelesini anlatıyor.

Sivastopol'u, Stalingrad'ı, Mamay Tepesi'ni gezdikten, ilginç tarihsel bilgileri bazan t ylerimiz ürpererek, bazan, g  s m z gururla kabarak dinledikten sonra, Türkiye'den 10 bin kilometre uzaklara, Orta Asya'ya, pant rkistlerin, kızıl elmacıların «kurtarmaya kalktıkları» Kızılkuhlara, Sirderya, Amurderya kıyılarına gidiyoruz. Sovyetler Birliği'ni meydana getiren 15 cumhuriyetten biri olan Özbekistan'dayız. Özbekistan'ın başkenti Taşkent'teyiz. Bir buçuk milyon nüfuslu bu şehir, birkaç yıl önce, sürekli yerdepremleri sonucunda büyük zararlaraya  ğramış, 90 bin aile evsiz kalmıştı. Fakat, bunlar derhal sağlam binalara, baraka ve çadırlara yerleştirilmiş, tek kişi sokakta kalmamıştı. şimdi «Güneşli dünya»nın sayfalarına eğilelim: «Sovyet halklarının kardeşliği (. . .) doğanın getirdiği bu  fet karşısında yeni bir denemeden geçmiştir. Bütün Sovyet cumhuriyetleri, bütün yeni kentler, Taşkent'in yardımına koşmuştur. Ve 15 cumhuriyet, ayrıca Moskova, Leningrad, Kiyef yepyeni birer mahalle kurmuşlar Taşkent'te. Her cumhuriyet, kurduğu mahalleye kendi ulusal renklerini, yapıcılıkta çizgilerini getirmiştir. Kentin genel plânına göre kurulan mahallelerinin hepsi birbirinden güzel.  ocuk bahçeleri, okulları, poliklinikleri, sinemaları ve mağazalarıyla, her şeyleriyle kurulmuştur. Apartmanlar blok blok, 8–10 katlı. Işık, hava ve konfor. Yeni bahçeler. Yeni semtler, armağan mahalleler.»

Özbekistan'ın nüfusu 12 milyon, y z l c m  450 bin kilometre kare. Devrimden sonra toprak dağıtımında kadın, erkek farkı yapılmamış. Kadınlar eşit haklara, eşit toprağa sahip olmuşlar. Bugün Özbekistan'da eski köyler (bizdeki ilkel köyler) hemen hemen tamamıyla tarihe kavuşmuş. Kolhoz ve sovhoz kırlarında 150.000 traktör, 50.000 kamyon, 110.000 uzman makinist, 20.000 tarım mühendisi  alışıyor. Sulama ve gübreleme işlerinde Özbekler Amerika'yı geçmişler.

 zbekistanda altınlar çeşit çeşit. Beyaz altın (pamuk), sarı altın (bildiğimiz altın), mavi altın (gaz), kara altın (petrol) var. Beyaz altın yılda 4.5 milyon ton üretiliyor.

Hele sanayi g zkamaştırıcı bir hızla ilerlemiş. Üretim artışında da Amerikayı geride bırakmış bu cumhuriyet. 100 endüstri kolunda binden fazla dev fabrika (kombina)  alışıyor. Yenileri de durmadan yapılıyor. Kimya mamulleri, doğal gaz, petrol, renkli metal ve elektrik üretiminde başdöndürücü bir hız var.

Özbekistan, Bahreyn kadar petrol çıkartıyor. Buhara bölgesindeki «Gazlı»dan dev hava gazı borularıyla bütün Özbekistan'ın ihtiyaçları karşılandıktan başka, Sovyetler Birliği'nin her tarafına gaz gönderiliyor. Fergana'da işletmelerin yüzde 80'i hava gazı yakıtıyla  alışıyor. Bu şehrin sınırları içinde 33 fabrika-kombina var. Sadece Fergana Tekstil Kombinasında 10 bin 700 işçi  alışıyor. «Lokantaları,  ocuk bakımevleri,  ocuk bahçeleri, spor sarayları, daha neleri neleri yok bu kombinanın. Meselenin

asıl ilginç yanı, fabrikaların bütün makine ve donatılarının, kolhoz ve sovhozlardaki traktörlerin, biçar-döğerlerin ve diğer bütün makinelerin yine bu memleketin ağır sanayi fabrikalarında yapılmasıdır. Mühendis kadrosu 37.000 kişidir. Özbekistan'da her 1.000 kişiye 37 mühendis düşen. Amerika'da 34'ttir. Özbekistan'da kültür devriminin iyi bir aynasıdır bu . . . »

Yazar, Fergana'daki Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesini gezmiş. «Burada 1.600 özbek kız okuyor. Öğrencilerin yüzde 82'si burs alıyor. Öğrenci yurdunda 4.000 öğrenci yaşıyor. Kitaplığında 260 bin kitap var. Rektör prof. Abdurrahman öğrencilerden çok memnun» diyor.

Taşkent'in 80 kilometre ötesindeki Almalık'a da gitmiş *Üstüngel*. Şehir 1959'de kurulmaya başlanmış. Evleri kat kat. Ağaça, çiçekli caddeler. Nüfusu 100 bin. Dev misali 19 fabrikası var. «Lenin» Kombinasında 15 bin işçi çalışıyor. Maden Araştırma enstitüsü var. «Lenin» kombinasının parti sekreteri Veli Can ve kombina direktörü Ramazan yoldaşlar, bütün komünistler ve komsomolcular adına, Almalık şehri halkı adına, Türkiye emekçilerine, komünistlerine ve devrimcilerine Türkiye'nin bağımsızlığı ve sosyalizm uğrundaki savaşlarında başarılar dilemişler ve candan kardeşlik selâmlarını iletmişler.

Özbekistan Üniversite ve yüksek okullarında 250 bin öğrenci var. Mecburi öğretim 10 yıl, bunlarda 2 milyon 600 bin çocuk okuyor. 135 bilimsel araştırma enstitüsü, 1.600 hastanede 100 bin yatak, 350 doğumevi, 2.200 çocuk bahçesi, 18 bin doktor, 55 bin yardımcı sağlık personeli var. Yüksek öğrenimli kadınların sayısı 70 binden fazla. İşte, bizdeki kara cahil, yobaz, emperyalist tarafları komünizm ve Sovyet düşmanlarının, Turancı artığı faşist komandocuların «kurtarmak istedikleri» Turan halkları bugün bu durumdadır.

Yazar, «petrolü gül kokulu» Bakü'yü ve Azerbaycanın diğer bazı şehir ve bölgelerini de tatlı tatlı, sindire sindire, gerçekleri dile getire getire anlatıyor. Sonra Gürcüstan'a geçiyor.

Ve kitabın sonlarında şöyle diyor *Üstüngel*: «Sovyetlerde kentler gördük, köyler gördük yeyeni. Genç, ihtiyar insanlar gördük yepyeni. İşçisi, köylüsü, bilgini, uçmanı, yazarı, mühendisi yepyeni. Bu olay, bu veriler, sosyalist düzene özgü bir nitelik, bir güzellik ve ayırt edici bir özellik taşımaktadır (. . .) Sovyet halkı, 100'den fazla ulusun yepyeni, Leninci bir anlayışla oluştuğu enternasyonalist bir halktır.»

«... Bugün Sovyetlerde yalnız ekonomi ve kültür alanında, teknik buluşlar alanında 1 milyon bilim personeli çalışıyor. (. . .) Kültür devrimi sosyalist devrimin kopmaz bir parçasıdır.»

«Bu gerçeği (Sovyet gerçeğini) görmeyenler, görmek istemeyenler ya önyargıların, ya da burjuvazinin Oktobr Devriminden bu yana yaydığı Sovyet düşmanlığının kölesidirler.»

Bu kitabı, gönöl ister ki, bütün işçilerimiz, bütün emekçilerimiz, bütün yurtsavar aydınlarımız okusunlar ve okuma bilmiyenlere dinletsinler.

Mim Saracoğlu

»Güneşli dünya» adlı kitabı edinmek isteyenler, »Yeni Çağ» dergisinin arka kapaktaki adresine mektup yazabilirler.

TÜSTAV

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Lüdvik Svoboda

Çağsal dünyada Sovyetler Birliği'nin rolü 815

Leonid Borisof

Bugünkü Sovyetler Birliği 829

Rubens Iskaro

Devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları ve devrim savaşı . . 846

x x

Sendikaların eylem birliği güçleniyor 858

Jak Düklo

Fransız Komünist Partisi'nin 50 yılı 872

x x

Demokrasi ve bağımsızlık yolunda önemli bir aşama 881

x x

Nâsır tarihte ebediyen yaşıyacaktır 884

Özel sayfalar

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri

Yakub Demir

Yoldaşın Macar Sosyalist İşçi Partisi X. Kongresinde

yaptığı konuşma 885

Ahmet Saydan

Engels ve Türkiye'nin tam bağımsızlığına kavuşması sorunu . . . 887

Mim Saracoğlu

«Güneşli Dünya» 894

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almanca:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» — Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3, Czechoslovakia

Fiyatı 1 lira